

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV SLAVISTICKÝCH A VÝCHODOEVROPSKÝCH STUDIÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ANALÝZA RANÉ POVÍDKOVÉ TVORBY BORISE ANTONENKA-DAVYDOVY E
THE ANALYSIS OF BORIS ANTONENKO-DAVYDOVYCH'S EARLY NOVELS

PETRA SVOBODOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Tereza Chlábová, Ph.D.

Rok: 2008

*„Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci napsala samostatně pod vedením
Mgr. Terezy Chládkové, Ph.D. a za pomoci pramenů a literatury uvedených v
závěrečném seznamu. Zároveň prohlašuji, že tato práce nebyla v minulosti použita
k získání jiné atestace.“*

V Praze, dne 3. ledna 2008

Petra Svobodová

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Tereze Chládkové, Ph.D. za vedení mé diplomové práce, dále za poskytnutí potřebných informací a cenných rad v průběhu celého tvůrčího procesu.

Obsah

ÚVOD	1
I. ANALÝZA POVÍDEK	7
I.1. <u>Sbírka a o o e i e</u>	7
I.1.1. C Bo o a	7
I.1.2. a	18
I.1.3. Ko i	21
I.1.4. Ba o a e o	24
I.1.5. o i	26
I.1.6. i , i	29
I.1.7. Co i	31
I.1.8. a a	37
I.1.9. He o a a a a o a a a	39
I.1.10. e a	44
I.2. <u>Sbírka C Bo o a</u>	48
I.2.1. a a	48
I.2.2. T -	52
I.2.3. K a i e e	63
I.3. <u>Sbírka C a i o o i</u>	67
I.3.1. C a i o o i	67
I.3.2. e a a	80
I.3.3. a i e	91
I.4.1. K a A e a e o o (Stojí samostatn)	97
I.5. <u>Sbírka i</u>	100
I.5.1. a Ca a	100
II. ASPEKT TEMATICKÝ	102
II. 1. HISTORICKÁ TÉMATIKA	104
II.2. TÉMATIKA OB ANSKÉ VÁLKY	106
II.3. TÉMATIKA HLADOMORU 1921-23	109
II.4. TÉMATIKA MÍROVÉ REALITY	110
II.5. TÉMATIKA TENDEN NÍ	112
III. ASPEKT STYLOVÝ	113
IV. TYPY POSTAV	123
ZÁV R	126
RESUMÉ	128
BIBLIOGRAFIE	130

ÚVOD

Boris Antonenko-Davydovy¹ byl ukrajinským spisovatelem, jehož tvorba se řadí k žižt spadá do 20. a 30. let 20. století. Zaměřoval se především na prózu, je ale též považován za publicistu, literárního kritika a jazykovědce. Odolal ideologickému tlaku a stále silícím represím komunistického režimu. Zachoval si vlastní názor, národní smýšlení i typický způsob tvorby. Do povědomí širší literární veřejnosti se dostal teprve po roce 1991, tedy po rozpadu Sovětského svazu. Přispěl k tomu především ideologický tlak komunistů, kteří zakázali zveřejňování jeho života, zejména ve 30. a 40. letech, vydávat jeho tvorbu. Teprve na konci 50. let a v letech 60. vyšlo několik Davydovyových děl. V 70. a 80. letech se dokonce nesmělo zmiňovat jeho jméno ani v negativním kontextu. Většina jeho próz napsaných a publikovaných ve 20. letech byla vyloučena z literárního procesu a označena za ideově škodlivá. V roce 1941 zemřel Davydovyův sedmnáctiletý syn Levko z prvního manželství s Virou Bahlij, a spolu s ním se vytratily i zbytky archivu Antonenka-Davydovyův, který se přenesl k synovi po matčině smrti. Archiv obsahoval i rukopis románu *Ho a o a*. Díla nově vznikající po jeho propuštění z vězení v koncentračním táboru Gulagu se mu podařilo zachránit před nestátními domovními prohlídkami jen díky spolupráci dcery Jaryny Holub, které svá díla posílal do Moskvy.

1

Boris Antonenko-Davydovy (1899–1984) byl ukrajinským prozaikem, publicistou, kritikem, jazykovědcem a překladatelem. Rozšířil činnost organizací *Ma a* a (později přejmenovaná na *Ma*). Rod Antonenko-Davydovyův má z otcovy strany kozácký původ. První rok svého života prožil na Ukrajině ve městě Brjansk. Jazykem dětství byla ruština, i když rodiče byli Ukrajinci a obě babičky mluvily pouze ukrajinsky. V šesti letech se vrátil na Ukrajinu, do Ochtyrky. Na gymnázium začal psát ruské verše a 1916 mu vyšla ve studentském časopise *Mo o e a a Ka a*. Čím dál tím více ho vábila ukrajinština. Po ukončení gymnázia 1917 zahájil studia na Matematicko-fyzikální fakultě Charkovské univerzity, jež z finančních a politických důvodů nedokončil. Roku 1918 se stává dobrovolným kozákem armády URL. Roku 1920 vstupuje do Ukrajinské Komunistické Strany. Představitelé KS(b)U si všimli výrazné osobnosti „ukapisty“ Antonenka-Davydovyův a přesvědčili ho ke vstupu do KS(b)U. V letech 1920-21 vedl ochtyrské oddělení pro lidovou osvětu. Od roku 1920 publikoval články v ochtyrských novinách *e /Bi i*. Od téhož roku byl vyvíjen silný tlak v ukrajinským národním snahám a vedení strany se snažilo získat na svou stranu proti všemu ukrajinskému i Davydovyův, který po tomto incidentu přestoupil do UKS. Roku 1922, po prodělaném tyfu, přestal psát. Antonenkova prvotina „*O a i a*“ byla opublikována roku 1923 v kyjevském časopise *Ho a o a*. Roku 1924 opustil UKS, čímž se vyhnul represím a zatčení. Svou první sbírku vydává v roce 1925 pod názvem *a o o e i e*. Po silném ideologickém tlaku v druhé polovině 20. let přesídlil po útěku 30. let do Alma-Aty. Přesto se v lednu 1935 nevyhnul zatčení. Byl odsouzen vojenským soudem jako terorista. Antonenko-Davydovyův byl velmi silná osobnost, neboť neuznal jedině obvinění a proti nikomu nesvědčil. Byl obviněn z kontrarevoluce a odsouzen k deseti letům vězení v KT Gulagu. Po 12 letech byl propuštěn, ovšem roku 1954 se obvinění opakovalo a Davydovyův byl opět zatčen a odsouzen k doživotnímu vyhnanství. Po Stalinově smrti byl Davydovyův roku 1954 propuštěn. V roce 1957 se vrátil do Kyjeva a až do své smrti roku 1984 se vnoval literární činnosti. Antonenko-Davydovyův byl duchovním otcem ukrajinských disidentů.

V souasných dobách se do popředí tenáského zájmu i literární kritiky dostávají Davydovyovy rozsáhlé prózy, které vstupují do povdomí tenáské obce a vzbuzují v ní ohlas. Stranou však stále zůstávají jeho kratší prozaická díla zastupující literární etapu 20. let. Toto období ukrajinských dějin je jako takové čím dál více středem pozornosti literárních vědců, ale mnoho kapitol z tohoto období zůstává stále málo probádaných.

První polovina 20. let 20. století je obdobím plným revolučních nálad a zvrát, plným myšlenek na vlastní nezávislý stát, jazyk a kulturu. V tomto ohledu sehrála důležitou úlohu národní literatura, která byla skutečným a reálným odrazem své doby. Léta války a doba bezprostředně následující byla obdobím hospodářského úpadku země a dobou chaosu, vydávalo se jen velmi málo knih a kulturní činnost byla značně paralyzována. Tato regresivní tendence se trvala jen po válce jen pozvolně mizela, protože ekonomická situace byla v důsledku hladomoru let 1921 – 23 a hospodářského rozvratu natolik vážná, že zhruba do roku 1923 literární díla příliš vydávána nebyla. Duchovní a kulturní potenciál země byl sice obrovský, ale realizoval se značně pozvolně. Revoluce a občanská válka se tedy podepsaly na situaci národní literatury i osudech jednotlivých spisovatelů.

Vzestup národních sil na počátku století, který neustále nabýval na důrazu, s sebou přinesl i tvrdší potenciál. Sama revoluční éra měla do určité míry optimistický ráz, provokovala literáty k experimentům, vnesla do umleckého myšlení nové podněty a přitažlivá libující hesla národního osvobození. Každý spisovatel se zúčastnil revolučního boje a svou zkušenost zúročil ve svých dílech. Literatura a umění té doby se vyznačují spontánností, pestrostí, lyrickou hravostí i soutěživostí skupin.

Odvracenou stranou doby byla dezorientace z revoluční skutečnosti a protichůdných politických sil, která mátlala velké množství spisovatelů. Zvláště nepříjemná byla situace pro ty, kteří si chtěli udržet občanskou a politickou nezávislost, hrdost a čistě svdomí a tíhli k politickému i estetickému konzervatismu. Obecně bylo pro většinu spisovatelů, a náleželi k jakémukoli seskupení nebo a vyznávali jakýkoli program, aktuální hledání národní identity. Na Ukrajině stále dominovaly národní tendence, které se musely sladit s proletářským ideálem. Z toho pak mnohdy pramenilo „pokřivené“ vidění světa.

Literární vývoj přerušeno roku 1917 revolučními událostmi mohl jen těžko navázat na dobově nevyhovující zastaralý modernizmus i tradiční tvorbu I. Franka, O. Kobyljanského, M. Kocjubynského i L. Ukrajinky. Velká prozaická díla vznikající v prvním desetiletí už nestačila tempu doby, neodpovídala jejím potřebám.

Nejkladnější vztah k tradici měli neoklasikové, kteří se navraceli k antickým koením, osvojovali si nejkvalitnější díla ukrajinského i světového literárního dědictví a zdrazovali potřebu navázat na tradiční hodnoty literatury. Většina literátů se zdržovala radikálních názorů, ale také uznala naléhavou nutnost nového pohledu na skutečnost a literární zpracování. K tradici se stavěla váhavě a s výhradami, ale její zásluhy nezpochybňovali. Extrémně negativní postoj k předchozí literární tradici vyjadřovali ruští „proletkultovci“, kteří popírali klasické literární dědictví a propagovali vznik „isté proletářské kultury“. Na Ukrajině se sice některé skupiny jako například „boro bysté“ v určitých bodech s „proletkultovci“ shodovali, ale vesměs tato praxe nezapustila na Ukrajině výraznější koeny, nebo v otázkách národní svěbytnosti umění (kterou popírali) se rozcházel s naprostou většinou ukrajinských autorů. Ohlas boro byst na Ukrajině byl menšinový.

Velmi extrémní názory se ozývaly z řad futuristů, kteří opřít protěžovali myšlenku zániku nefunkčního umění (zvláště realizmu), na jehož místě chtěli vystavět umění nové moderní.

Do roku 1921, tedy ihned po revoluci a v průběhu nejpalčivějších revolučních zvratů, dosáhla svého vrcholu lyrická poezie, i když próza své postavení neustále upevňovala, prorazit ve vší kráse se jí ale podařilo až v roce 1925. Teprve tímto rokem skončila nadvláda poetické lyrické nežnosti, roztakanosti a poetické hravosti slov. Autoři se tak zaměřili na rychlé bezprostřední zachycení okamžiku, na bryskní předání rozporuplných dojmů a mnicí se reality tená i, na uchování co největšího množství dobových informací. Stranou byla ponechána výstavba a formální podoba díla, jež žila ve stínu lyrického líčení revolučního okamžiku. Próze despoticky vládla dojmovost, lyrizace, útržkovitost a fragmentárnost. tená se musel vypoádat s nedokončenými a nedočenými myšlenkami a vtami, s náznakovitostí, symbolikou i nedotažeností a mlkostí témat. Svědci revolučních událostí, jež políbila múza a vtiskla jim literární ambice, tkali z myšlenky na myšlenku, zatěžovali své literární výtvořiny filozofickými vsuvkami i náhledy. Díl mchybala potřebná architektonika a nosná konstrukce, většina próz tak maximálně vlastnila vetchou „kost i ku“. Díla pak p sobila jako nesmlé a nevyvedené nářty, pokusy i nácviky, které by snesly propracovanější háv. Tyto neukázněné rozhárané prozaické formy se udržely až do roku 1925, nebo ve zmiované složité revoluční době plně nových dojmů a pocitů nebylo možné využívat tradičních služeb rozsáhlých literárních forem.

V letech 1917-25 se tedy malá prozaická forma výrazně rozvinula, po váhových začátcích následovala čím dál vyhraněnější díla. Malé prozaické formy využívaly bezpočet stylistických prvků. Přestože v revolučních a prvních poválečných letech převažovala impresionistická revoluční próza s přímou expresionistickou, rozvíjely se postupně i jiné stylistické přístupy, například ornamentální próza (M.Chvylovij), detektivní a politická satira (J.Smoly), experimentální formy (O.Slisarenko, M.Johansen).

Antonenko-Davydovy navazuje stejně jako ostatní literáři sdružení Maa na starší tradici ukrajinské prózy, jeho próza je ukázkově realistická, bezpřeměrně lyrické rozevřatosti. Jeho díla bývají nejčastěji ažena k psychologickému realismu („T -“, „C o o a“, „ a a“, „ i , i“), avšak své prózy v začátcích své literární dráhy ozvlášťuje také revolučním impresionizmem (Ko i , a a) a romantickými prvky („Ba o a e o“, „ a“), satiricko-kritickým náhledem („Co i y“, „C a i o o i“, „He o a a a a o a a a“, „ e a a“, „ o i“) i specifickým viděním, které dociluje odlišným postojem jedince ke skutečnosti („ e a“, „K a A e a e o o“, „ a i e“, „K a i e e“).

V roce 1925 vyšla Davydovyova první prozaická sbírka *a o o e i e*, jež obsahovala tituly „C o o a“, „ a“, „Ko i“, „Ba o a e o“, „ o i“, „ i , i“, „Co i“, „ a a“, „He o a a a a o a a a“ a „ e a“. O rok později publikuje román „Ha a a i i“.

Druhá sbírka povídek byla vydána roku 1927 pod názvem *C o o a a* lze v ní nalézt tituly z předchozí sbírky: „C o o a“, „ e a“, „ a“, „ o i“, „Co i y“, „He o a a a a o a a a“, „Ko i“, „ a a“, „ i , i“, ale i díla nová: „ a a“, „T -“ a „K a i e e“. V téže roce Davydovy napsal i povídky „C e“ a povídku „O a e e i a o o i o“.

Jeho třetí sbírka z roku 1929 připomíná povídky z předchozích publikací: „C a i o o i“, „ e a“, „ o i“, „Co i y“, „He o a a a a o a a a“, pouze dvě povídky představují nové prózy: „ e a a“, „ a i e“. Povídka „K a A e a e o o“ z roku 1931 a myslivecká poéma „Ce e I a o a o a“ byly vydány samostatně.

Sbírka rt s názvem i obsahuje tituly: „ a o o“, „ i e a“, „ a o e e o“ a „ a Ca a “. Roku 1933 publikuje Davydovy úryvek z p ipravovaného románu „ o “.

Svou diplomovou práci lením do základních ty kapitol. V kapitole první se zabývám detailní analýzou jednotlivých povídek, jež jsou azeny chronologicky podle roku vydání v konkrétních Davydovy ových sbírkách, nezohled uji vydání asopisecká. U každé povídky nejprve stru n p edstavím d j, který následn rozvedu a doplním o charakteristické rysy, d jové zvraty a zvláštnosti kapitol. Po tomto obsáhlém vy erpání d jové složky nastíním nejvýrazn jší kompozi ní prvky a principy, jichž Davydovy p i výstavb díla použil. Následuje seznámení se s hlavními i vedlejšími postavami, jež ur itým zp sobem ovliv ují d j, zasahují do n ho a posouvají ho dále. Na postavy nahlížím z pohledu jejich vnit ního a vn jšího popisu, hodnotím jejich povahové rysy a vztah k ostatním postavám. Vymezuji asové údobí, do kterého autor zasadil p íb h a sleduji míru konkretizace ur ení asu. Zam uji se na prostor užitý v p íb hu a jeho vliv na postavy. V poslední fázi první kapitoly se zabývám jazykem a stylistikou. Uvádím kvantitativní a kvalitativní hledisko jazykových a obrazných prost edk , jejich vztah a vliv na zpracovanou látku. V nuji pozornost vzájemnému pom ru lyrické a epické složky a vztahu vyprav e k p íb hu a postavám.

Ovšem p ístup ke každé z povídek Borise Antonenka-Davydovy e je velmi individuální, povídky nejsou šablonovité, naopak vyzna ují se stylovou, jazykovou a tématickou r znorodostí a nelze tak vysledovat všechny zmín né aspekty podle stejného klí e u každé z nich.

V kapitole druhé roz azuji povídky podle aspektu tematického do mnou vytvo ených skupin. První skupinu tvo í povídky s historickým nám tem, p i emž p evažuje látka první sv tové války a opomenut není ani revolu ní rok 1905, následuje nejzpracovávan jší téma ob anské války. Skupinu t etí tvo í hladomor let 1921-23. tvrtá skupina je vymezena tématice mírové reality. Skupina pátá je samostatným celkem, nebo se jedná o budovatelskou tematiku z prost edí Donbasu, k níž byl Antonenko-Davydovy donucen komunistickým státním aparátem. Samostatn stojí povídka „K a A e a e o o“, kterou nelze p i adit k žádné z výše uvedených tematických skupin.

Stylovým aspektem Davydovy ových próz se zabývám v následující t etí kapitole. Nejprve uvádím nejtypi t jší sm ry a stylové proudy 20. let a poté se snažím povídky

za lenit ke stylu, jehož prvky a znaky se v díle nejvíce objevují. První stylová skupina se nese v duchu revolučního impresionismu, nebo právě tento směr ovládl porevoluční léta. Nejvrchnější je ovšem Davydovův realizmus, proto je také druhá skupina zasvěcena jemu. Dalšími podskupinami je realizmus pouze ozvláštněním satiricko-ironickým zabarvením i se představuje ve státě podporovanou formou socialistického realizmu. Poslední podskupina představuje realizmus s ozvláštněným viděním, které posouvá realistické zobrazení skutečnosti do jiné, nepoznané roviny.

tvrtá kapitola zdrazuje typy Davydovových postav ovlivněné okolním prostředím, realitou a charakterem doby. Nejprve zhodnotím vývoj postav do roku 1917 a poté zohledním dobové politické a společenské změny, jež se obecně podílely na formování typů postav. Následně definuji společné rysy Davydovových postav a zabývám se jejich jednotlivými typy.

V samotném závěru shrnuji, k čemu jsem svým rozбором Davydovových krátkých próz dospěla, ale také nastiňuji, co v mé diplomové práci chybí a co by mohlo být předmětem dalšího zkoumání tvorby Borise Antonenka-Davydovovy.

I. ANALÝZA POVÍDEK

V prvním oddílu své diplomové práce se zabývám detailní analýzou jednotlivých povídek. Postupuji od stručného shrnutí dle jeho podrobnému členění na části. Zmíním se okrajově o kompoziční složce a výrazných motivech díla, snažím se představit dělejší postavy a rozkrýt jejich nejcharakterističtější rysy. Pozornost věnuji též rovině času a prostoru. V závěru této kapitoly uvádím autorův jazyk, styl i způsob vyprávění. Ovšem svůj přístup popisují potěbám a zvláštnostem konkrétní povídky.

Povídky chronologicky řadím podle jejich zařazení do sbírek, ne podle roku vydání.

*a o o e i e*² (1925)

„C Bo o a“

Tato snad nejpodobnější a naprosto strhující Davydyova krátká próza vypráví o revolučních událostech, nástupu bolševiků, dezertérství, ale také odvaze, nešťastné lásce i sebezapření a obětí vlastního života ve prospěch druhých.

Povídku lze též chápat jako velmi otevřenou citovou výpověď muže, jenž se týrá vzpomínkami na svou platonickou lásku. Vidina společenství prožitého života se muži definitivně hroutí po dívčině sebevraždě. Rozporuplná revoluční léta se podepsala na osudech tisíc lidí, „C Bo o a“ a „o a Ba“ byli jen jedním z mnoha.

Kompozice

Povídka je rozdělena na deset úseků, které jsou dějovými dosti roznorodé. První část je nostalgickou vzpomínkou prozatím neznámého vyprávěče na osobu jemu velmi drahou, na dívku pzdívanou C Bo o a (v příkladu modrá chrpa, která symbolizuje dívčinu barvu očí): „i a a o o e e e a a, o e

---

² Citace úryvků jednotlivých povídek: A o e o- a o , . a o o e e . Xa i -K : e a e a o a , 1925.

a a o i i a i o e e e a a, i e, e i a o ,
e e a a i , e a C B o o a.“ (str.3) Vyprav se utápí ve smutku
prázdného pokoje. Nostalgii a pocit bezmoci ještě umocňuje výhled z okna na bezútesnou
podzimní přírodu. Depresivní podzimní nálada je přítomna v lyrickém vyjádření pocitů,
které prostupuje celou povídkou („O i !.. Ko o a o o e i o
e e i o a i e e a o i e o, a a a o x a o o
[...] - o e- e i C B o o a...Ta e
a e, o o e i a“ (str.5) Poslední v této citaci je zároveň výrazným motivem první
části a má přesah do částí následujících. Lze hovořit o opakujícím se refrénu, který se
v textu objeví vždy, když si vypravěš osud nešťastné dívky vybaví.

Z trýznivých duševních stavů se vypravěš na chvíli přesune k popisu dívky a
k vysvětlení dívky přezdívky: „Ha o - i i o, a ´ a o o a
e o o o a i o - a a i [...] i o o, i
e o o- a e i, o i o i i o o . C i, i.
[...] I o – „o a a Ca “ (str.6); „o e a a, a i a e
o i, o a x a e i, i o o i „Pe i o “, o a ´ a e e
a . M – e i i, a , o o i e a o a i a x i, i
o i, o a i a i i a i a .“ (str.6) Společně strávené chvíle se
vyznačují štěstím okamžiku, harmonií a duševním souznáním postav.

Druhý úsek povídky je značně živým a otevřeným dialogem vypravěšových kolegů,
kteří debatují o politických otázkách, marxistické ideologii a třídní nerovnosti. Svě
postoje a názory na daná témata obhajují teoriemi, které leckdy zasáhnou i problematiku
vztahů mezi mužem a ženou („a i o i o o, o, o e o a e a
i o i , o i o i – a e e o i e .“ (str.9)
Dohady a spory neberou konce, téma rozhovoru se stále více vzdaluje od politiky a
přesouvá se k otázkám sexuálního rázu („i o o a , a i ,
a o i , a i o o e o , i o . ... P
a i i e, i e e , o i ... Po i e – e!“ (str.10) Hloubka těchto
zdánlivě nepodstatných rozepí se projevuje v celé zřetelnosti na konci povídky.

Tato část pojednává o vypravěšově cestování vlakem do neznáma, jež je
prostoupeno vzpomínkami ústřední postavy na dětství a prostředí domova („Ko
o i i i o o i o o o a z e i o o i
o e e i e i , o o a e e, a i e. o o a
a o a o i i o e i, a o o e .“ (str.20) Pesimistická

přítomnost postavu neopouští, naopak neustále se odráží v jejím vnitřním rozpoložení. Vzpomínky se stírají s popisem rychle se měnící krajiny: „o a i, o o i, a e, i o i a a a, o“ (str.19) tená si neustále uvdomuje typický pohyb vlaku, jež je dán příznačným citoslovcem „- Ta - a, a - a, a - a ...“ Citoslovce působí jako stmelující prvek a zároveň jako ústřední motiv této části.

Čtvrtým dílem nabývá povídka na důrazu, což se s každou další částí jen prohlubuje. Vypravěč tená zavádí na bitevní scénu, kde sviští kulky, hromí dlaně umírající a ranění vojáci, kde každé zaváhání znamená smrt. Tento úsek příběhu se vyznačuje pozornějším sledováním detailů okolí, což je samozřejmě dáno soustředěním vypravěče, jenž se ocitá v roli vojáka-zbojáře. Velký kontrast je způsoben na jedné straně hlukem stelných zbraní, na straně druhé tichem, ke kterému dochází při doplnění náboje a naslouchání nepříteli: „... a o a a a o i - i e e o a i a. [...] I a i a.“ (str.21) tená nabývá dojmu, že stojí hned vedle vojáka, tak živý je popis bitevní akce („Ha o o a e e i - e, e. a i o e e. e. C o o o a.“ (str.21)

Vypravěč se vrací chu do života ve chvíli, kdy se mu zjeví Modrá Chrpa: „i - a o i o o o o i i o o i, o o, o a i o e o i i - !...“ (str.23) Neváhá a mizí mezi korunami stromů nedbajíc na osud svých druhů.

Pátá část je krátkým vysvětlením nejisté přítomnosti. Vypravěč se přiznává k línosti v odboji. Popisuje situaci těsně po dezerci, přespávání na nádražích, nejistotu z vyzrazení. Ovšem přes všechny okolnosti už ho převažuje radost ze života vyplývající z cíle jeho cesty, čímž je domovina milované Modré Chrpy: „e o o o o e o o o i o i a a o o a o i e i a o a a e o o i a, a e e o a.“ (str.23) Celá část je prochnuta zamilovanou nebojácností.

V šesté části se ze soudruha, posléze dezertéra Vasyly, stává Petr Butuzov „o a a i, a e e e o a, „o e o“ - e e i C o o e a.“ (str.26). Navrací se do města, opět se setkává se Sanjou, city se probouzejí, slova mizí („a e e e a o a o i, i e e a o e a o i a a o, o e a a o a - a o, i i e e a o o o o.“, str.26).

Porada len domácího odboje je tématem sedmého oddílu povídky. Tato scéna je již od počátku nabita napětím, které je stále nesnesitelnější a jehož důvod se začíná ubírat

konkrétním smrem. Úkol zní jasn : zachránit zajaté odbojá e a co více, d ležité dokumenty, které se nachází u nechvaln proslulého d nikince, rotmistra Voronova. Rotmistrovou jedinou slabostí jsou ženy: „B i , o a i, i o [...] . – a o a a o e o e i ... a. i a... i a o i a a o i . Po i e? Ti !“ (str.28).

Vasyl si za al uv domovat pal ivost okamžiku v celém rozsahu. V celé skupin jsou jen dv ženy Lida a ... „jeho“ Modrá Chrpa!: „Me i o o a o , i i e a i o i a o a C Bo o .“ (str.28). V místnosti se rozhostilo úplné ticho. Z Vasylova nitra se dral hn v, opovržení a znechucení krutým návrhem, který vyžadoval zna nou dávku sebezap ení. Nejhorší však byla bezmoc, kterou pocítil ve chvíli, kdy se Modrá Chrpa sama p ihlásila. Vasyl v trýznivý monolog je jedním z nejsiln jším moment p íb hu: „- !? C Bo o a i e o o i a Bo o o a!? A e- a o i a, a e, e i a, a o o, i o a o – i o e i o!.. o a a a o! o o o o i o i a o a e i, a o , a... - e e e o a a o i: - a i o o o i a Bo o o a?!..“ (str.30).

Vasyl prožívá duševní muka a nenávidí celý sv t, nejvíce však své druhy, kte í vynesli ortel nad mladi kou a nevinnou Modrou Chrpou: „ e o , o i i o o .“ (str.32).

V po adí osmá ást povídky je vyvrcholením celého p íb hu. Vasyl po ítá hodiny a dny do oné „ob tní“ noci. Modrá Chrpa se zjevuje bledá, ale odhodlaná k hr znému ínu. Tato kapitola se vyzna uje nejvyšším výskytem vnit ních monolog úst ední postavy, do nichž lze zapo ítat myšlenky, duševní stavy, pochody a celkové rozpoložení. Dialogy obou postav jsou jakoby vynucené, krátké, stru né a výstižné bez jakýchkoli zbyte ností: „- To a , o e i e e o o e ... / Ce e o o i o i a e o a o o o i o, a e o a a o a i o a, e a i o i.“ (str.34). Všudyp ítomné je tém hmatatelné vnit ní nap tí postav. Z apatie a vnit ní prázdnoty vyprav e vytrhuje pouze nahodilé pozorování míst, jimiž procházejí, a chování Modré Chrpy. Vasyl se probouzí ze své letargie a za íná ztráct k ehkou vnit ní vyrovnanost, práv když mjí opušt ný podzimn vyhlížeující park, jemuž dominuje malá schoulená b ízka p ipomínající vyprav i Modrou Chrpou: „C a a, e a a a o i i a a o o o e e i o : e- e a o a e i a e o a o o e e a o o i o e o , e – C Bo o a o i e o o o o i a Bo o o a...“ (str.36).

Strach o dívku ustupuje a do popředí Vasylova zájmu se dostávají majetnické sklony, žárlivost a nenávisť ke své zbablosti: „Hi! e e, i o a i e , e a e i o . Ta . O e , a i o i o o a e o o o a , i... o a a , i- e o i a o e e, o i a o a a :- Ca ... C a , .. a e e ?...“ (str.37). Ale ani její záporná odpověď Vasyla příliš neuklidní. Jeho mužská ješitnost a sobectví se mísí s touhou, smutkem, žárlivostí a dlouhodobým psychickým vypětím. Ochranné pudy se však zcela nevytrácejí: „- Mo e ... Mo e o a o i e o i, o o a o e i?...“ (str.38). Hotel se nebezpečně přibližuje a pohlcuje Modrou Chrpu.

as jakoby přestává plynout, každá započatá minuta se zdá být delší než předchozí. Prostředí ulice vypravčívá jen jako kulisu zvuků, barev a pohybu. Modrá Chrpa se náhle zjevuje: „... - i e i, i e i o o , i a i o i a- o a , o a. , o e a .“ (str.40).

Modrá Chrpa s Vasylem se úprkem vzdalují od hotelu. Vasylovy myšlenky se neustále vracejí k osudnému okamžiku a s lítostí následuje svoji rozrušenou Modrou Chrpu: „a e o i , o a o a a e, o o a e e e... A , C Bo o a e i o e e: „a e a e, o o e i a“.“ (str.41).

Devátá část stroze a vcně konstatuje smrt Modré Chrpy, o níž se Vasyl dozvídá z dopisu: „Ca o i o a . B o i ? e e.“ (str.43).

Vasyl se pozastavuje nad zářejícím a nepochopitelným dodatkem „vysvleťte“, ale již necítí ani zlost, ani rozpaky, jen milosrdnou apatii. Odevzdán sleduje první sněhové vločky: „i e a o e i o o... C i ...C i ...“ (str.43).

Poslední desátá část se nese v duchu kapitoly první. Vypravčívá se nachází v prázdném pokoji, jen vzpomínky mu dají smutnou společnost a z fotografie se naň hrdě dívá nevinný dětský obličej: „I o o o i a i a e a a o , e o e i a i i o i i i i , o i a e i C Bo o a . Ta e a e, o o e i a...“ (str.44).

Povídka je rámována vypravčívými melancholickými vzpomínkami na milovanou dívku a lyrickými popisy podzimní teskné přírody. Celým příběhem se jako červená nit táhne silný ústřední motiv dívky. Motiv se v příběhu je neustále vyvíjí a má, význam zůstává – láska k oné dívce a smutek nad její smrtí.

Návaznost částí první poloviny povídky lze nazvat volnou, nebo vypravčívá pokračuje v čas i prostoru. První úsek povídky je plný odboček a vedlejších dějových

linií, jejichž cílem je osvětlení a upřesnění témat i etapy života ústřední postavy, které souvisí s následujícím dějem. Sled dějových životních momentů ukončuje inkriminovaným momentem vstupu do odbojové skupiny, ze kterého příběh vychází. Počinaje šestou částí je návaznost jednotlivých oddílů těsnější, děj se stává ucelenějším a vypravěč se drží hlavní linie příběhu. Zároveň se nese v duchu úvodní části, vypravěč se noří do vzpomínek v samotném prázdném pokoji.

Postavy

Celým příběhem nás provází vypravěč a ústřední postava v jedné osobě „o a“ – Vasyl, který tématem retrospektivou přibližuje tragický osud mladé dívky, jehož byl prvním pozorovatelem.

Vnější popis samotné ústřední postavy jako ich-formový vypravěč postrádá, výjimkou tvoří část pojednávající o Vasylově útěku z boje, kde se postava sama zmíní o stavu uniformy. Ovšem jde spíše o ironickou poznámku na „požehnaný v k“ od vásu („A e e a – i , o e i o a a a o , a a i M o I- o, e i“, str.25).

Charakteristika postavy se tedy zaměřuje na vnitřní svět postavy; myšlenky, úvahy a duševní stav hrdiny. Od první stránky do posledního slova příběhu se vypravěč zmiňuje mezi euforií a nepopsatelným štěstím, jež jsou vyvolány milostným poblouzněním dívky přítomností („Ha i o- a e o e o i o a i a o o o a i, o o a a a e e , o a o o e, i a i i, i i – C Bo o a, i o o a a o o !..“, str.23) a depresi, nenávistí, záchvaty žárlivosti a zlosti nebo bezmocí nad osudem dívky („e a a o o a i, ... e o , o i i o o .“, str.31,32). Tyto negativní a sebedestruktivní duševní stavy střídá apatie, odevzdanost a posléze smíření („I, o i e i i e o o i o a a o a i e a – „´ e“, i o o i a , a e o x e e o o i o e , i o a .“, str.43). Tato velmi roznorodá a mnohdy protikladná změna pocitů je patrná ve vnitřních monologech jedné jediné postavy, postavy utrpeného vypravěče. Celá povídka je těmito trýznivými duševními stavy, které se střídají v dosti rychlém tempu, doslova nabita a na vnímavého čtenáře doléhá v plném rozsahu.

Autor se nespokojil se statickým typem postavy. Pocity a nálady hlavní postavy se neustále vyvíjejí, ze zamilovaného romantika se stává nenávisť a žárlivostí šířený „v ze“ vlastních citů, jenž je postupně vlivem událostí zmítán vášni, nízkými pudy sobce („Me e o a o i i o a :- i! e e, i o a i e , e a e i o . Ta .“, str.37).

Postava venkovské dívky Sanji, studentky medicíny, již občanská válka znemožnila pokračovat ve studiu, je stejně zajímavá jako postava vypravěče. Spolu s postavou hlavní tvoří základní dvojici příběhu. Píseň „C Bo o a“ získala dívka od svého obdivovatele, Vasyla, kterého oslovila svou křehkostí, zranitelností a puncem venkovanky („ax e o i i i a i a, a e i a , a e o a i a o a a a a e e o i a o i o o i i i o o . I o – „o a a Ca “...“, str.5).

Konkrétní vnější popis této hlavní ženské postavy je dán zájmem druhého pohlaví, v našem případě vypravěče samotného („O a e – e e a o a i o e , e i a i i o i ?... o a o a o a e a o a , ...“, str.8). Vypravěč se ovšem nespokojil pouze s popisem vnějšku, komentuje každý její pohyb i gesto, z nichž se snaží vyčíst její myšlenky a úvahy. Autor dal totiž Sanje v dialozích menší prostor k vyjádření vlastních postojů a názorů. Sanja je tedy vykreslena jako mlčenlivý typ dívky ovlivněné vesnickým prostředím a do značné míry i svým vzkvétáním. Je-li jí však v dialozích prostor poskytnut, je její promluva typickým příkladem stručné, lehce naivní ale vždy vážné míně výpovědi, jejíž mluvčí, o čem starších kolegů, zatím postrádá zdravou sebevědomost a dravost. A když je dívka svými kolegy-odbojáky často podceňována, dokáže svým tónem, jenž vyžadoval značnou dávku sebezapření, že je statečnější a odvážnější než všichni členové ilegální odbojové skupiny dohromady.

Davydovy úvahy o charakteristice obou hlavních postav využívá především nepřímý popis, postavy nezastupují konkrétní typ, nejsou schematizované, ani lehce předvídatelné, vyznačují se naopak množstvím individuálních rysů.

Zatímco postavu vypravěče nejlépe vystihují vnitřní monology a samo jednání a chování, dialogy mají jen druhořadý význam a většinou jen podtrhují a potvrzují vypravěčovy myšlenky a úvahy, které jsou tenkrát známy. Vypravěčovo jednání je poháněno pocitem štěstí a zamilovanosti. Postava Modré Chrpy je tvořena především

vypravěnými postavami a komentáři, které směřují k dívce, úspornými, ale výstižnými dialogy. Dívka je ovlivněna i svým vesnickým prostředím a mládím. Oba tyto faktory se také podepsaly na jejím vnímání okolního světa, na vzhledu, rozhodování i například způsobu komunikace (dívka je zakínutá, tichá, bez sebevdomí). Dívka se snaží zvrátit typický osud vesnické dívky a vymanit se z prostředí vesnice odchodem do města, kde ztrácí nejdříve veškeré své ideály, sny a po krutém vystřízlivění raději volí vlastní smrt.

Vedlejší postavy v podobě kolegů-odbojářů mají dokreslit dobovou situaci, revoluční smýšlení, ale i pokroucený, leckdy zvrácený, žebříček hodnot jedinců, kteří jsou ochotni pošlapat lidskou důstojnost ve prospěch „vyšších“ cílů. V očích těchto odbojářů je zvrácený „úkol“ pouhým splněním určitého plánu, naprostou samozřejmostí. Dívčina oběť vlastního života tak vychází naprázdno, nebo je nejen nedoceněna, ale hlavně nepochopena („Často jsem se ptal: proč?“, str.43).

Prostor a čas

Prostor v této povídce je zastoupen jak etnými interiéry tak exteriéry. Byt hlavní postavy je místem smutných vzpomínek, nostalgie, ale i jistoty a zakotvení, které známé prostředí svému nájemníkovi poskytuje. Místnost, v níž přebývá Modrá Chrpa, je pojata jako prostor vzájemného poznávání. Zaměstnání je místem dlouhých rozhovorů mezi zaměstnanci. Poskytuje tedy jedinci potřebný prostor k vyjádření svých myšlenek, ale i publikum, které mu naslouchá a podporuje. K interiéru lze přidat i kupé vlaku jedoucího do neznáma, tento stísněný prostor navozuje postavě šťastné vzpomínky na dětství, jež se znenadání opět zakalí pesimismem přítomnosti („... a a, ... o e i a a o o i o o o i . C o e i a, i ... a , a , ... o i a i a a o o o .“, str.20). Výlet interiérem doplňuje nádraží, jež poskytuje dezertérovi nejisté provizorní útočiště. Dležitým interiérem je i společná tajná místnost ilegálního odboje, jejíž stěny vyslechnou nejkruťší úřad nad osudem mladého naivního stvoření a mezi jejímiž stěnami se odehrávají nejsložitější a nejbolestivější duševní pochody milujícího. Též pokoj rotmistra Voronova, který se neobjevuje v textu přímo, ale který má zcela zásadní význam pro „posun“ textu.

K exteriér m, které byly v p íb hu využity, lze p i adit vále nou v avou ochromený les. Prost edí lesa je v povídce místem ohrožení, místem, jež poukazuje na všudyp ítomnost smrti, na nahraditelnost jedince. Je ale též místem proz ení, nebo zde si vyprav ův domuje cenu života. Les lze také chápat jako místo kontrastu ohlušujících zvuk ů vále ných zbraní a naprostého ticha.

Civilizovan jší exteriér p edstavují ulice, jež se poprvé ů astní d je ve chvíli, kdy Vasyl doprovází Sanju po práci dom . Ulice se v tomto p ípad stává místem ovliv ování dív ina ůsudku. Otev ený prostor tedy dodává Vasilovi odvalu a jakousi vnit ní rozhodnost, p estává být pasivním pozorovatelem a aktivn se zapojuje do d je. Ulice se v druhém p ípad tvá í mnohem temn ji, je lépe vykreslen její podzimní neútulný zjev. P esn zapadá do pochmurného tónu napjaté atmosféry, kdy Vasyl op t doprovází Sanju, ale tentokráte do hotelu, v n mž p ebývá rotmistr Voronov. Ulice navozuje pocit plíživé nejistoty a ohrožení. Pronikavé nap tí se p enáší z psychicky vy erpaných postav na tená e, který poci uje silné duševní pnutí postav a nezvratnost okamžiku. Ulice se stává trýznitelem duše, je však zároveň jakýmsi pábitem, který láká postavy zradit vlastní ideály a který dává zároveň poslední šanci zachovat si vlastní d stojnost a zdravý rozum.

A koli jsou funkce prostoru zna n r znorodé, zdá se, že interiér se pro postavu stává ur itou jistotou, druhem bezpe í i ůto íšt m. Interiér skýtá jeho uživateli pot ebnou dávku samoty a prostor k sebereflexi. M že se ovšem také stát v zením vlastních, v tšinou depresivních, pocit ů a myšlenek. Interiér pak tupí smysly svého nájemníka, jenž se stává odevzdan jším, pasivn jším pozorovatelem, který ne inn p íhlíží vlastnímu osudu.

Oproti tomu exteriér je místem ohrožení, které burcuje postavy k zvýšené aktivit ě jak fyzické, tak psychické. Postava se stává vnímav jší v í svému okolí, do pop edí vystupují dávno zapomenuté instinkty, které mají postavu chránit p ed vn jším nebezpe ím i neznámým prost edím. Postava se vyma uje z pozice pasivního pozorovatele a ovliv uje d ní kolem sebe i vlastní osud.

Autor pracuje s asem velmi origináln a neot ele. Motiv asu je výrazným funk ním prost edkem, který má vliv na chování, jednání a životnost postav. Ůst ední dvojice se dostává do asové smy ky, ze které není možné se „vyvléknout“. Jedinou možností obou postav je ekat na den D. as nabývá na d ležitosti, je stále hmatateln jší.

S postupem povídky se čas stává dominantnějším, atmosféra děje je stále napjatější, u vypravěče se dostavuje trýznivý pocit nezvratnosti děje. Časový limit, který zbývá do osudného veera, se neúprosně krátí. Reálný čas jakoby zrychlil své tempo. Dojmu zcela opačného nabývá tena v okamžiku vypravěčova ekání na Modrou chrpu, která právě vstoupila do Voronova hotelu. Naproti okamžiku se promítá do vnímání času, který jakoby se zastavil a prohluboval tím vypravěčovo vnitřní rozrušení. Čas pozbyl důležitosti („T... e i e i , i a o i a o a i o o o a a a.“, str.40). Pomalejší plynutí času skýtá též vnitřní snové, nostalgické i vzpomínkové monology, které jsou nejzřetelnější a nejpůsobivější na začátku a na konci příběhu („Ko... a o i o i – o o o i a a e o a i i o a o o o o o i a o o ; e a i o o a o o , o e e i e e o o ´ , a e – e i , i i e e a o i a o e i. O i !..“, str.4,5).

Davydovy v povídce propojuje živost a dějovost přítomnosti s nostalgickou melancholickou minulostí.

Způsob vyprávění a styl

Borys Antonenko-Davydovy tentokrátě zarámoval povídku lyrickým líčením podzimních scénérií a nostalgických vzpomínek: „O e i e e i , i e e o a o o o o o o i a a. a o o i o a o a , i o o o a i o a a e a e, o i e o“ (str.44). Náplň povídky tvoří retrospektivní pohled do dob oběanské války, jejíž tragika je umocněna osudy jednotlivce. Velmi neokázale a přitom poeticky vyznívají smutkem a láskou zahalené refrény, které se objevují ve více variacích („Ta e a e, o o e i ...“; „o e- e i C Bo o a...“, str.5; „C Bo o a – i o o a a o , o ...“, str.17; „C Bo o a e i o e e: „, a e a e, o o e i a“...“, str.41).

Autor tentokrátě využil ich-formového vypravěče. Implicitní vyjádření vnitřních stavů a úvah postav během postupu povídky nabývá na síle a frekvenci, oproti tomu přímá řeč v podobě dialogu je stále idšší a úseňjší. Lyrická složka převažuje na začátku a na konci příběhu, pozice vnitřních úvah hlavní postavy je stále silnější a zásadnější. Výstavba dějové složky se opírá o množství kontrastů, jež přispívají k větší emotivitě a udržení tenaovy pozornosti. Kontrast se objevuje na několika úrovních. Tou nejlépe

patrnou je kontrast reality a vzpomínek i kontrast minulosti a přítomnosti. Kontrastnější je kontrast mrazivého ticha a hluku zpraveného a již v avou válečných zbraní i bouřlivým sugestivním dialogem jednajících postav. Autor ovšem neopomněl použít ani princip kontrastu „i a a a o e.“ (str.6)

Obrazná pojmenování se neliší od ostatních Davydových povídek. Dominantní postavení opět zaujímá personifikace („Ci a o a a o o a e o i a i o a i e i, a i i e o o o a i o a , a i a o o a e , i a i i .“, str.3,4), metonymie, metafora („o a . Bo a o o a , o a i , a i i i; i , o i o o a o o a i i, a e i, a o o i a, o i i i ...“, str.4) a gradace („A e- a o i a, e i a, a o o, i o a o – i o e i o!..“, str.30). Velmi uvolněná a originálně vynívá zapojení vojenské a lékařské terminologie („To i e a a a a o i a a o i a i a a a a e i“, str.23; „e a o i a e e a o i , e i e i i e i e o i e a o a i ...“, str.33). Za zmínku stojí i neotělá epiteta s válečnou tematikou („i e e o a i a .“, str.21; „Ha o o a e e i – e, e.“, str.21).

Davydovy v jazyk a styl zpestří citoslovce užitá místo predikátu „Ta - a , a - a“, která dokreslují typický zvuk vlakových kolejnic. Nejužívanějším jevem v oblasti syntaxe je nedokončená výpověď, jejímž úkolem je vyburcovat ve tená i napětí a zvdavost: „B a o i a o i i, a o i o a i , a o i o o a i o i“ (str.23). Tato citace je také výbornou ukázkou jazykové úspornosti a zrychlení děje, jež je dáno bezspojkovými souvětími. Zesílený dojem a draz vyvolává zdvojení výrazu („Ka a a a o a o e i a a a a. i , i ...“, str.21).

Davydovy v jazykový projev přisobí v této povídce velmi pestře a vyváženě. Jedná se o povídku s vyšší jazykovou kulturou, nebo není užito vulgarizm, slov nespisovných, hovorových i dialektizm. Jazyk povídky odpovídá spisovnému standardu ukrajinštiny.

„ a“

Tato povídka tená e zavádí do prost edí ob anské války na Ukrajin . V tomto p ípad do areálu Parchomovského cukrovaru, kde se z posledních zbytk sil brání skupinka rudoarm jc ze Zaklepenkovy roty p esile machnovc .

Davydovy ova povídka „ a“ se sládá ze ty stru ných ástí. Pat í tedy spíše ke kratším Davydovy ov m díl m.

Již úvodní v ty vypovídají o svízelné situaci Zaklepenka a jeho v rných voják : „- O a?... a e o o a!.. To a , e- o, e!! – O a i i e o... i i o o e e ... o o o o a o...“ (str.45) Telefonní spojení se p erušilo a s ním se snížila i velitelova šance na p ežití.

Druhá ást se v nuje samotným boj m za zdmi továrny. První v ty shrnují urputnost a nezdolnost state ných rudoarm jc . Sílcí útok machnovc nebere konce. Ohlušující ryk zbraní, které jsou stále p i chuti, se mísí s dýmem, jenž má vylákat z budovy ost elovaného cukrovaru urputné leny Zaklepenkovy roty na „erstvý vzduch“: „- i a o i ! Xa o a o a !“ (str.46). Zatímco na dvo e továrny panuje lítý boj o holý život, za zdmi cukrovaru se strhla bitka o „špetku“ cukru. Jak chamtiví machnovci, tak skupinka místních rolník , se odhodlala navštívit sklad cukrovaru. Jejich sobecké po ínání se neobešlo bez malicherných svár a poty ek: „ a o e a – o a , a o o , o o a i o a i a a .“ (str.49).

T etí ást mapuje poslední okamžiky života velitele Zaklepenka, jenž se snaží povzbudit vy erpané vojáky: „ – X o i, e ! o e o a e a a e o“ (str.49). Nechybí ani patos, s jakým vzpomíná velitel na nejv tší slávu a zásluhy své ety. Patetika je v mžiku p ebíta ztrátou nad je na zdárný konec akce: „ e e o a e o a o o ´ o i e .“ (str.50). Pozici kancelá e cukrovaru si velitel a jeho hrstka v rných drží již jen silou v le, machnovci se neustále p ibližují. Z celé roty z stávají na živu jen Zaklepenko a jeho pod ízený. Lyrické lí ení boje se proplétá se vzpomínkami velitele roty: „ e e o o i o a i a a o a a e e a o o o a. Po a, a a o e e o a a o a o a .“ (str.50). Všude okolo sviští kulky, jimž nikdo z p ítomných nev nuje pat í nou pozornost. Nejsou první ani poslední. Dramatí nost d ji dodává p íchod posledního adového vojáka, jenž podává veliteli hlášení o postupu machnovc : „-

Po ! Ma o i i e i... i a a ... e ... i a
o e e o o o a i e o o a i a e e o o o .“ (str.50). Od této
chvilé jsou velitel Zaklepenko a jeho podřízený jedinými d kazy kdysi po etné a mocné
roty. Do d je nasáklého zu ícím bojem Davydovy vsouvá konstatování, žež je zárove
smí ením s vidinou blížícího se konce: „ e o a i i i i “ (str.50). Teprve
nyní si rotný uv domuje blízkost smrti.

Davydovy se snaží zachytit sílu okamžiku, poslední úvahy a myšlenky, duševní
zvraty velitele p ed smrtí i dopad tohoto okamžiku na psychiku jedince: „ a e i o o o
e , a a a a,“ (str.51). Velitel p emýšlí o sebevražď , které není
schopen, a žádá o laskavost svého jediného podřízeného. Ovšem touha žít vít zí. Oba se
vrhají do hustého dýmu, který ozna uje jediný možný východ z obklí ené kancelá e: „Ta
a o e o a o e e , i i a o e i...“
(str.52).

Následující tvrtá ást p edestírá možnou pomstu posily rudoarm jc , jež se
p ibližuje každým okamžikem. Válé né útrapy jsou zakon eny lyrickou pasáží: „Bo e e
o e, ´ e i o , o i a a , a a o o i e o o i .
K o i , o a o a i i i o a i i o a e o .“ (str.53).

Povídka je tedy roz len na na ty i ásti, p i emž ást první je de facto tvo ena
krátkým energickým monologem hlavní postavy v podob telefonního rozhovoru. Druhá
ást je podstatn objemn jší, tempo d je se zpomaluje, p evažuje popisná složka, p esto je
úloha dialog nezastupitelná. T etí ástí d j graduje, boje se dostávají do finále, p ímá e
ustupuje do pozadí a naopak vnit ní monology a úvahy hlavní postavy p edstavují
výrazný podíl p i tvorb textu. Poslední záv re ná ást je jen jakousi lyrickou pasáží,
která je dopln na zmínkou o možném pr b hu boje.

Dalo by se íci, že Davydovy staví proti sob dva sv ty. Sv t vále ných boj
reprezentovaný vojáky, kte í hájí cizí politicky motivované zájmy, a sv t oby ejných lidí,
jež hájí zájmy prostší a konkrétn jší, ale své. Snaží se p ežít v dob , která nep eje slabým
a nerozhodným.

Autor neopomn l vložit do d je adu národních motiv , které k dob ob anské
války bezesporu pat í. Konkrétn se jedná o od v, do n hož autor „oblékl“ vesni ana
pozorujícího vojenský st et: „B o a i i a a a o o a
o a e o i e i .“ (str.46). Další výrazný motiv se

objevuje ve chvíli, kdy se veliteli a jeho podřízenému vrací chuť do života: „O i a
o i o o o o o , o o a i i o a e o i
o o . Ta i a o a o o o o e i...“ (str.51).

Funkce lyrických momentů v povídce je druhá a jejím cílem není nic jiného než zkrášlit, zjemnit a zaobalit tvrdost reality a popis bitevních scén: „Ko e ,
o e a e o, a o e, o a o o o a i, [...] a i o i i o a i o o i o a a o a a i“ (str.49).

Způsob vyprávění a styl

Autor se snaží na malé ploše podat co nejširší záběr skutečnosti a tomu přispívá i jazyk povídky. Scény jsou nabitě rychlým dějovým spádem, popisem bojových scén, úseknými úvahami postav. Autorovo vyjádření je značně zkratkovité a odpovídá zobrazované skutečnosti. Přímá řeč je tvořena krátkými výstižnými a stručnými větami, nedokončenými výpovědi, jež často představují vojenské rozkazy: „Pi o e – e e! – a e o a! –!“ (str.48); „- Ex, Ba ! O a o o!.. [...] - ...K a e i o ...“ (str.51); „- Ba ! Ha a ´!!“ (str.52). Optimalizuje implicitní vyjádření nad explicitním. Majoritní postavení mají vyprávěcí popisy prostředí a bojových scén, přímá řeč jen dokresluje rychlost okamžiku.

Velmi výstižně vynívá časté užití částic a citoslovců, které navozuje autentickou atmosféru boje, létajících kulek, hluku kulometů a typický zvuk nástrojů. Jejich funkce je ještě podtržena vizuálním vnímáním textu: „- - - !.. a i a i, a o a ´ , a a o e a.“ (str.47); „- O -o -o -o - o ! a i- o ! a i!!“ (str.49); „O !! – ... .. e e ... - o o a e e i a i ! a !..“ (str.45). Autor se tímto prostředkem též vypořádal s tempem děje, nebo je mnohem stručnější a výraznější.

V jednu chvíli se Davydovy pokouší děj zpomalit a tím zachytit vážnost okamžiku, který má pro celou rotu zdrcující dopad. Jde o zášatek přibíhu, kdy velitel Zaklepenko shání telefonicky pomoc: „ o o a e e i a i ! a !.. I e e o a a, o e o o o o a i o o a a, a e a a o o o i , e e o o o a a a , o i a a e i a o o a .“ (str.45).

Lyrické pasáže i poetické pojetí válčné reality poskytuje dostatečný prostor pro metaforu („ a i , i , o .“, str.48), personifikaci („ i a

o a a a o e e.“, str.49) i synekdochu („O a a a i o a e i a i“, str.49).

„Ko i“

Povídka pojednává zna n realisticky, místy se syrovostí typickou pro naturalismus, o ob anské válce na Ukrajin , o davové psychóze, drastických praktikách, jichž využívali samozvaní „zastánci nových protiukrajinských po ádku“ z ad d nikinc p i trestních výpravách na p íslušníky komunistické strany.

Davydovy se pozastavuje nad zarážející brutalitou, pomstychtivostí a neukojenou touhou zabítet, jimiž se vyzna uje ob anskou válkou zmatený a velmi lehce zmanipulovatelný dav, který se p íklání na tu i onu stranu podle výhod, jež zvolená strana poskytuje a jichž by se dalo využít ve vlastní prosp ch. Trestní výpravy na komunisty p edstavují pro dav možnost vybít si svou nahromad nou zlost na zcela bezmocném jedinci, který je vydán na milost i nemilost rozlícenému „d nikinci“. Anonymita, jíž se vyzna uje v tší seskupení lidí, zajiš uje jednotlivci pot ebnou dávku sebev domí, které mu dodává kolektiv podobn jednajících lidí. Anonymita tedy vytvá í pro jednotlivce dostate ný prostor k sebevyjád ení a seberealizaci s výhodou pomyslné ochranné bariéry davu.

Zarážející a d sivá je hlavn moc a síla, kterou disponuje každé v tší rozlícené a b snící seskupení nespokojených lidí, jež v domi si své p evahy, sami vynáš í ortel nad bezmocnými jedinci. Kruté shromážd ní p ítom nešet í nikoho a neuznává charakter i dobré vlastnosti lov ka, podstatná a sm rodatná je p íslušnost ke komunistické stran , která je zárove smrtonosná. K vynesení rozsudku nad osudem lov ka, jenž stojí „na druhé stran barikády“, sta í jen vznést nepodložené obvin ní i ukázat prstem na „zaru eného“ viníka. Osud neš astníka je pak v rukou „spravedliv smýšlející“ v tšiny.

Kompozice

Samotný p íb h je orámován lyrickými pasážemi tvo enými popisem okolní p írody, která nechápav , soucitn a nakonec odevzdan sleduje kruté p tky a boje mezi dv ma znesvá enými skupinami obyvatel, jež tvo í jeden národ. P íroda je p edstavena jako sv dek minulých as i strastiplné p ítomnosti, který tená i nazna uje i hodnotí

nadcházející události („ a i o i o i o o e e e a ´ : o – e a, – i .“, str.54; „K i o o i. Bo o e a ´ a i e 1918 o .“, str.58). Síla a dravost p írodních žívl symbolizuje prudký sled revolu ních událostí i jejich zdrcující dopad („Ko - a o i a a o e i o i o o e o e o i a i e a a i e e a a e e e ,“, str.54).

Autor p i výstavb textu využil kontrastu a to op t ve více rovinách. Kontrast sehrává d ležitou úlohu u samotných postav, nebo úst ední role je sv ena jedinci, jenž se snaží zachránit si holý život p ed hn vem sršícím davem. Další do o í bijící kontrast tvo í na jedné stran komunisté, na stran druhé d nikinci, jež tvo í základní téma povídky. Pomineme-li postavy, pak na kontrastu je vystaven i samotný p íb h. Davydovy na revolu ní události chvíli nahlíží o ima burácejícího davu, který slídí po utíkajícím komunistovi a už už se ho chápe, poté ale zm ní úhel pohledu a tená se znenadání spolu s prchajícím ocitá tvá í v tvá smrti. Za kontrast lze též považovat komunistovy vnit ní duševní pochody, které se v ostrém tempu st ídají s popisem p íhlížející p írody. Jedná se ve své podstat o kontrast malého asového úseku (komunist v út k) a „v nosti“, kterou zt les uje pam strom . Za vyvrcholení tohoto d jového druhu kontrastu lze ozna it prostor jedné v ty, kde se st etává letmý popis p írody s vidinou hrdinova neradostného osudu („ e e i, i o o i – o a o a e “, str.59). Ticho a nenávistný smrtící ryk davu tvo í poslední typ protikladu. Zatímco hluk se pro štvance stává p edzv stí jeho blížící se smrti (dav je mu v patách), pak ticho má ú inek zcela opa ný, dav se vzdaluje a život má hned jasn jší obrysy.

Prostor a as

D ní celé povídky se odehrává ve spleti kyjevských ulic, kde dav d nikinc po ádá hon na jednotlivce z ad komunist . Konkrétní popisy míst, jimiž prochází dav, jsou nevýrazné. D ležit jší je abstraktní pojetí prostoru. Na ve ejné prostranství je nahlíženo jako na území nikoho, kde se prohání skupinky d nikinc a beztretn zabíjejí obyvatele, kte í se provinili svou odlišnou politickou orientací.

as povídky se konkretizuje na D nikinovu vládu na Ukrajin , jež spadá na poslední tvrtinu roku 1919. Z lyrických pasáží je patrný odkaz na podzim, jež je jakýmsi

jinotajem na „závr život“ politicky „nekorektních“ jedinců, jimž není umožněno dožít se přirozenou cestou: „...“ (str.54).

Způsob vyprávění a styl

Povídka je psána velmi rozmanitým jazykem, lyrický popis prostředí se proměňuje v komentář, jenž zobecňuje a zároveň pojednává celý příběh („...“ (str.54). Tená se náhle ocitá uprostřed vypjaté scény. Strhující tempo polevuje až na konci povídky.

Er-formovým způsobem výpovědi se utváří jakýsi nadhled nad dějinnými revolučními zvraty i osudy postav. Implicitní vyjádření je patrné jen ve vnitřních monologech prchajícího komunisty: „...“ (str.58). Explicitní vyjádření považuje. Přímá je tvořena krátkými, stručnými

v tšinou nominálními větami i zvolániami („Bi...“ (str.56). Rychlý sled událostí vystihují také bezspojková souvětí často s nevyjádřeným podmětem nebo v tysi kolikanásobným předětem („K...“ (str.55). Velmi častý je též výskyt nedokončené výpovědi i citoslovce, jež značí údiv nebo překvapení mluvčího („-e-e! Ko...“ (str.57). Dležitou úlohu svěřil autor i aposiopesi („A...“ (str.55).

V lyrických pasážích je samozřejmě ukryto i množství obrazných pojmenování, z nichž Davydovy opouští stranil metafoře („...“ (str.54), metonymií („He...“ (str.56) a personifikací („a...“ (str.55), která je zároveň velmi zdařilým poetickým určením času.

Povídka je psána spisovnou ukrajinštinou, jež kalí jen rusismy objevující se v přímé i, i pejorativní pojmenování, kterých není mnoho.

„Ba o a e o“

Tato krati ká Davydovy ova povídka je p edevším lyrickým vypráv ním vojáka-rudoarm jce apenka, které postrádá syžet a naopak oplývá výraznými motivy.

apenko stojí na stráži v nehostinných podmínkách kdesi v ernihovské oblasti a společně s ním d l á sn hová vánice, „jedovatý“ vítr a mráz, který mu zalézá za konce ky modrajících prst . Mladý voják se snaží nepoddávat se nep ízni po así a myšlenky se ubírají sm rem k domovu, do rodné chalupy, kde spolu hospoda í sestra s matkou bez mužské pomoci. Pozornosti se dožaduje vlezlý vítr, který apenkovi zalézá za límec kabátu, a vojákovi vytane na mysl dávno zapomenutá ukolébavka. Vzpomínky na domov a d tství se hlásí o slovo, ale zimom ivou realitu rudoarm jci neustále p ipomíná sn hová vánice, která se mu lepí na tvá . Za vánicí nezaostává ani vítr, který apenkovi neustále hvízdá do ucha a mladík si vybavuje své d tství, kdy se snažil slyšet v unylém zvuku v tru podivuhodnou melodii. Teskný pohled do dále odvádí vojákovu ostražitost ke vzpomínkám na školní léta a na svou u ítelku, jejíž poslední slova si pamatuje dodnes: „- I , e e, e a , o i i, i e a : a a i a e e .“ (str.66). V ta je zároveň refrémem, který se vybavuje vojákovi ve chvíli, kdy by nejrad ji odešel oh át se, ale hrdost mu nedovolí opustit stanovišt . Vzpomínky se mísí s realitou a vytvá í nesourodý obraz: hrozba útoku, obraz kamarád -spolubojovník , vize domoviny. Z ospalosti vojáka vytrhne vnit ní zodpov dnost, kterou cítí v í „své“ armád : „Ta : i - a a e o i! a e o o o o o a , a e a a i B e i o Ko , , e o o o o a e e e a e e a o o :- , o i , i o A i T a“ (str.68). Voják náhle umlká, sn hová vánice mu bere z úst poslední slova („- , a a .“, str.69), apenk v vojenský pláš se naposledy pohnul: „T o e o- o o o i a a a a a a e o i, i i i e o a a e o o , i“ (str.69).

Motivy p írodních živl , jež p sobí na apenka, jsou zároveň jeho úhlavními nepř íteli. Jak sních, který se mísí s v trem ve sn hovou vánici, tak mráz odvádí mladíka od vzpomínek na domov, od krátkého pocitu št stí. erná noc jen umoc uje jeho bezút šnou situaci, kdy je vydán na pospas svým myšlenkám a nelítostným p írodním podmínkám, které jeho psychickému rozpoložení p íliš nepomohou. Lyrický popis živl p sobí na

tená e velmi malebná a poeticky, zatímco k hlavní postavě se chová téměř nepřátelsky, s úpornou snahou vojáka fyzicky „zdeptat“, znepříjemnit mu co nejvíce jeho vynucený pobyt v prostoru, jenž skýtá hojnost válečných nástrah i trýznění vlastní duše.

Noc v této povídce lze ozdobit mnoha příklady: tajemná, zlověstná, v každém případě nevstíjí hlavní postavě nic dobrého. Čím více obloha tmavne pod tíhou plížící se noci, tím více zastírá realitu a zbavuje jedince psychické odolnosti vlivem zhoubným vlivem vlastních myšlenek. Noc je tma, nástrah, nebezpečí a dokáže být stejně úprosná a skličující jako válka sama („O i a o o i o o a e e o e i i o o o o a i . O i a a a , a e a a o i “, str.64).

Pocit chladu a lezavé zimy nejlépe navozuje hvízdání v trů, ten dokáže proklouznout sebemenší skulinkou až na kůži. Chladný všudypřítomný vítr je vyobrazen jako cynik, poučný pozorovatel cizího neštěstí, který nezná lítost a který neustále provokuje vojákovu odolnost svými studenými prsty. Svůj příklad „ o o “ si od autora zejména vysloužil svým „arogantním chováním“ k postavě trýznícího se vojáka: „A i e a i , o o- a o o o i a, o o i i i , i i o o o , o a e a o a o a, a e o a a i a e o a a o i o o i o o .“ (str.66)

Sníh, Davydovy v oblíbený intermotiv, jenž svými vločkami zasypává rány osudu, brousí hrany problémů, působí pozitivně na lidskou psychiku. Pomáhá též svým způsobem hlavním postavám v této povídce překonat stesk a odloučení od rodiny, snášet válečné útrapy i nepříteli poasí.

Ozvlášť ujmím dojmem působí ticho, poslední motiv, který je přítomný v celé povídce a přehlušit ho dokážou jen porывы v trů, vojákovy vzpomínky i jeho vnitřní hlasy, které se mu snaží navodit pocit vlastní deležitosti a hrdosti na svou „ústa“ v rudé armádě. Ticho nabývá triumfální povahy na konci příběhu, kdy voják padá k zemi a kdy jeho myšlenky ztrácí poslední zbytky sil: „T o e o- o o o i a a a a a a Pe o i ...“ (str.69).

Povídka se tentokrát potýká s nedostatkem přímé řeči, jak ve formě dialogu, tak monologu. Drtící povahou se pyšní vnitřní monology, úvahy, duševní pochody i vzpomínky hlavní postavy. Lyrické vyprávění vítězí nad epickým příběhem. Povídka je psána spisovnou ukrajinštinou, v níž dominuje lyrická složka s adou obrazných pojmenování, která jsou ovlivněna válečnou zkušeností postavy („ o i a i a

o- e e a e a o i, o o i, o o i, o e a o a a e i o i“, str.65; Ha e e i e i i i, a a a i a o a o o i o o e a.“, str.66).

Velmi hojně je též užití personifikace p i popisu p írodních žívl i nálad úst ední postavy („Pa o i e a , o a e e a i i , o e i , e i a a o .“, str.66; „o i a a i a, o i a ...“, str.65; „i o o o , o a e a o a o a, a e o a a i a e o a a o i o o i o o .“, str.66; „C i o i a o o a a e o o o “, str.65).

Povídka je založena na kontrastu nelítostné revolu ní reality a ut šujících vzpomínek: „- To a , i e e e e e. Ba a a a – a i o i a i a. B o i o o o a a . e a e o.“ (str.64); „a o- a o – o a!.. Co o a ´ e a o i, e a o o e o a ... A o i i o. Ana a i a o a a [...] E , a a o a ?..“ (str.67); „a i a a e o a e o a o o o o a. Bi e a e , a e a e , i i e a e e i i o i e o o o a i a o a i o o a .“ (str.69). Povídka se stává jakousi kombinací vále ných reálií za ob anské války, vnit ních duševních pocit i stav jedince a lyrického vypráv ní, které dodává celé povídce punc zajímavosti i poetické hravosti.

„ o i “

Touto kratší povídkou se Davydovy vrací k innosti osv tového kulturního spolku o i a, která své ideje prezentovala p evážn na vesnici. lenové tohoto spolku se snažili kulturn povznést život na vesnici, hlásili se ke starým ukrajinským tradicím, op vovali slavnou kozáckou minulost. Láska k milované vlasti se tedy stává úst edním motivem p íb hu a p ímo íší z výpov dí, jež pronášejí národnostn uv dom lí „prosvitjané“. Všudyp ítomný je též patos, který ovšem p sobí v rohodn a celkem zapadá do dobové atmosféry renesance Ukrajiny po roce 1917.

Děj příběhu je zasazen do prostředí jménem Ochtyrka³, kde berou místní starousedlíci své lenství ve spolku sv domit a naprosto vážně. Tito „národní nadšenci“ podírají svůj soukromý život „vyšším“ zájmům spolku a ukrajinské společnosti, proto také autor klade důraz na společenské aktivity postav a vnější charakteristika postav i vykreslení povahových rysů ustupuje do pozadí. Děj povídky zachycuje jen krátký úsek z života místních „prosvitjan“. Příběh začíná zasedáním plenárního schůzky ochtyrské „Prosvity“, která se sešla, aby projednala následující body: „1. Hlavní úkol. 2. Hlavní úkol. 3. Hlavní úkol. 4. Hlavní úkol.“ (str.73), a končí provedením posledního bodu onoho zasedání. Největší pozornost je věnována manifestaci za nezávislou Ukrajinu, jež zahajuje povoz tažený voly („o o a a o i o e i. o- a o a , a .“, str.79) zdobenými tradičními ukrajinskými barvami („o o a i o o- a i a “ (str.79) a jež směřuje do chrámu páně, kde představený církevní obce sloužil panychidu a modlitbu za matičku Ukrajinu. Celá manifestace se v poklidu rozchází po odezpívání skladby „a o i“. Lehce komického nádechu povídky si tená povšimne již během kázání v místním chrámu, kdy se odchyluje od chvalozpěvu na milovanou Ukrajinu a neodpouští velebit Boha („Bo i o , i a... O , o i o o , o o a – . A a o o , o e o o – e , o .“ (str.82). Komika se stupňuje během další „osvoboděnnosti“ místních obrozenců, divadelního představení, jehož obsazení tvoří kolektiv intelektuální prosvity. Nastudovaným kusem není žádná fraška, nýbrž evropská klasika, Byronova zdramatizovaná báseň „Mazepa“⁴. Příběh představení nedopadne podle očekávání ústředních postav, hra se stává jednoaktovou fraškou, mizí prvotní myšlenka díla, jež měla vyzvednout a oprášit staré dobré kozácké zvyky. Hra skončila naprostým fiaskem.

Jednotlivá témata povídky jsou prostoupena obyčejnými obrazy ze života místních lidí. Jedno z nich představuje i epizoda z tržiště, která pojednává o typické lidské závisti, sousedských šarvátkách a přích, které jsou na maloměstě zcela běžné. Tržiště je vykresleno zároveň jako prostor zajišťující místním lidem obživu i kontakt se sousedy. Je tedy místem veřejného shromažďování a do jisté míry i svobody slova („a a a o o a a ! I o o o i a a . T o i o a , o a a a o o ,

³ Ochtyrka je typický Davydov v topos. Jedná se o autobiografický prvek jeho díla. V Ochtyrce žil od svých šesti let, zaal zde studovat gymnázium. Posvém vstupu do KS(b)U zde organizoval stranickou buňku a rozvinul osvoboděnnost.

⁴ Byronovu báseň na Ukrajinu zdramatizoval M.C a , jeden z předních dramatiků konce 19.století, který adaptoval pro divadlo ruská díla evropské i ruské literatury.

o o , o o a e o e a , o a ... e a a - o- i o !“ (str.77).

Zajímavého kontrastu využil autor u postav. A koli si Davydovy zakládá na detailním a kompaktním pojmenování jednotlivých postav (v úvodu povídky uvádí celá jména postav i s jejich povoláním), následně jená postavy vnímá jen jako leny osvětového sdružení, nebo se v množství jmen ztrácí. Tento kontrast podtrhuje trapné vyznění celé povídky: v úvodu autor postavy představuje a nazývá celým jménem, což vyvolává dojem jakési důležitosti, který je ovšem následnými událostmi „zničen“, nebo se postavy stávají jen figurkami, jejichž skutečná identita není podstatná („Ka o X e o o Ha e , o a o a o , o a a e , e i o o , a o Ko , o e (e a o i e a) i, a e i, C a Te e o - e a a O o „ o i “ (str.70).

Postavy i sám příběh lidí, kteří se snaží o osvětovou venkov, tvoří jen poutavou kulisu k základnímu motivu, jímž je sama Ukrajina křivená láskou a obětavostí jedinců i národně orientovaných spolků podobných „Prosvit“. Atributy lásky k Ukrajině je protkána celá povídka a objevují se v různých symbolech i náznacích, jichž je nespočet. Zjevnými a očitými atributy jsou sama hesla, která pronášejí postavy („E ! B i Ha i a a i o a !“ (str.71; „- a e a !..“ (str.72); „Bi o a a!“ (str.74). Ani motivy záporožců nelze přehlédnout („Ka o X e o o o e e i a Bo a o a a „ o a i “, o e a o i (o o i a o, a a a o o i, ...“ (str.71), lidových písní, zvyků, typické ukrajinské kuchyni i zmínka o slovutném hetmanu Polubotkovi. Všudypřítomné je samozřejmě národní uvědomění i potěba vlastního národního jazyka. Motiv rodného jazyka se objevuje při organizaci manifestace, členové spolku chtějí donutit představeného církevní obce přejmout svou řeč v ukrajinštině.

Letmé narážky na ukrajinské symboly lze opravdu hledat v každé větě, v popisu zevnějšku a dokonce jménech postav: „B e a i o a e: o o a Ka a X e o o a a a, a i o a a; a a e o o, o i i o , a e o i - a i o a i; i a i , i e e a o o e e e , o o o i, - a i o a e: Ba e !“ (str.73,74), i ve výzdech, již je využito při národních svátcích „ a o i a a a a , o e e a o o - a a .“ (str.83).

„ i , i “

Davydovy v novele tématu hladomor i svou druhou povídku „ i , i “. Ústřední postavou se stává uitel zem pisu, který kvůli nemocnému synovi pomalu rozprodává knihy, ušlechtilé pomůcky, až je nakonec donucen prodat i housle, svou poslední radost. Zoufalý uitel se odhodlá prodat si na tržišti prodejem pirožků, aby mohl nemocnému synovi zajistit potřebné léky. Malý Kolja přesto umírá a s ním i poslední otcova naděje. Jen bolest nad ztrátou syna a bezmoc naplňuje jeho duši.

Kompozice

Příběh je oživován hojně se opakujícími refrény a etnými motivy, které charakterizují jak tragiku doby, tak samu hlavní postavu a její zoufalé i totální beznaděje.

Nejvýraznějším motivem příběhu jsou bezesporu uitelovy housle, s jejichž prodejem se hlavní postava jen těžko smí uje. Byla to poslední věc, která mu připomínala bezstarostné mládí a studentská léta. Jen housle dokázaly něčím utěšit uitele alespoň na chvíli vytrhnout z všednosti a bezútěšné reality, jen jejich pomocí dokázal zapomenout na tíživou finanční situaci, hlad a na těžce nemocného syna, pro kterého ještě stojí za to žít. Myšlenky na realitu se rozplývají, vše je zapomenuto v euforickém opojení spásné hudby: „ o o i e e a a i a i a o o... a ... a a a a o , a a o i - a a e o i .“ (str.94). Housle pro uitele znamenaly to, co člen rodiny, dokonce stojí ve výtužných údajích, jež mají představit hlavní postavu, hned za synem Koljou („A e e o a i Ko , a a o o i i o i a.“ (str.93). Proto prodej milovaných houslí jen těžce nese, neubrání se dojetí ani slzám, které samy tečou bez uitelova v domě: „ o o e i o i , o- a e a o : o o i a i o , o e i e o i i a o o i, o e o o ...“ (str.95).

Neméně důležitou úlohu sehrává motiv šedé barvy, která zahaluje celý příběh do ponuřejších a depresivnějších tónů. Souvisí především s duševním rozpoložením hlavní postavy, která se dále promítá do vnímání nejbližšího okolí a přírody, ale odráží se i ve

vnímání ro ního období. Nevýrazná unylá barva se na konci p íb hu pod tragikou okamžiku m ní v kontrastní barvu ernou, jež symbolizuje smutek ze smrti jediného dít te, nar stající lhostejnost a apatii Koljina otce, který práv ztratil smysl života („ o o e e e e o a i . a o i a i a i o o .“ (str.99).

Refrén doprovází celý d j do okamžiku smrti u itelova syna, kdy p estává být aktuální. Jedná se o motiv pirožek, jejichž prodejem se stále doufající u itel snaží zachránit syn v život. Jeho smrtí postrádá prodej pirožek smysl. Refrén se objevuje s r znými obm nami, které d j lehce posouvají kup edu, lze tedy hovo it o motivu dynamickém, který p íb h nezat žuje i neretarduje, je naopak p ínosem. Dalo by se íci, že refrén neustále úst ední postav p edsouvá jeho zoufalou situaci, jejíž východisko se neobejde bez tragického dopadu: „C i i, ´ i, o e e o a , a a o , o o a o a o a a a Ko .“ (str.95).

Refrén lze také postavit do protikladu k motivu houslí. Nebo zatímco refrén p ípomíná úst ední postav bezvýchodnost situace a smutnou realitu, motiv houslí postavu naopak odpoutává od skute nosti, vrací postav jeho sny a dovolí mu na kratí kou chvíli zapomenout. Za další protiklad m žeme považovat motiv zapadajícího slunce, které se objeví v povídce pouze jednou a to jako p edzvt Koljovy smrti: „C a e o e i o e e o e a o a o i . o e a i o o o e a a ´ ,...“ (str.98).

Postavy

Postava u itele zem pisu je charakterizována svou neutuchající starostlivostí, ob tavostí, pé í a láskou k synovi umírajícímu na tyfus. Je schopen jakékoli ob ti pro záchranu svého milovaného syna. Výrazným atributem zevn jšku postavy je otrhaný a umašt ný pracovní pláš který je spojen s jedinou aktivitou postavy, prodáváním spásných pirožk : „o o , a a a , o i a , e , i i o a a a .“ (str.94). Postupem p íb hu je tento jeho atribut výrazn jší a výstižn jší než samotná postava prodávajícího u itele: „Ha o i i a o o a o a e o i a . Ko o o , o a a a o o o o.“ (str.96).

Prostor a čas

čas je v této povídce silně p říznakový. Jeho pomocí se autor snaží zachytit dezorientaci, kterou hlavní postava poci uje v t žkých nemilosrdných ásech. U ítel se zam íl na zajišt ní základních životních pot eb a plynutí ásu jde mimo jeho vnímání. Je v í n mu lhostejný. Nejd ležit jší je udržet p í život ýna Kolju. Vše ostatní postrádá smysl a je pomíjivé. Pojetí ásu úst ední postavy je velmi nevšední až zarážející a je do zna né míry ovlivn no jeho psychickým stavem. Jeho negativní a depresivní vid ní sv ta se odráží v klamavém a nejednozna ném popisu ro ních období í p írody. Zatímco za átek odstavce navozuje tená í dojem p edja í, konec odstavce se nese v duchu pošmourného bezbarvého sychravého podzimního ve era, jenž koresponduje s duševním rozpoložením postavy: „O a i a o o i o o a o e i a i i a a a [...] - i a o a o e , a i o, o, o o i i e i a a i.“ (str.93). Postava tak na celý rok nahlíží jednodit , aniž by rozeznávala jednotlivá ro ní období, jeho duševnímu stavu nejlépe odpovídá podzimní splín a jím také popisuje svoji monotónní celoro ní bezvýhodnou situaci, kterou nem že žádný m síc, by besekrásn jší a sebebarevn jší, zkrášlit.

Popis p írody je tedy zna n zavád jící a závisí na nálad a aktuálním momentu p íb hu. P íroda jakoby zp tn dotvá í obraz podle ur ující šablony celého p íb hu.

„Co í “

Povídka „Co í “ reaguje na sobeckost a sebest ednost lidí, kte í zastávají nejvyšší posty v rámci provin ních komunistických institucí a ú ad a kte í svými sobeckými rozhodnutími ovliv ují životy prostých lidí. Davydovy poukazuje na jedince, kte í se derou k moci odhazující své poslední zbytky zásad, které jim p ekáží p í cest vzh ru, do komunistických výšin. Davydovy praktiky a jednání komunistických pohlavár promítá do postavy okresního zásobovacího komisa e Šyjky. Neustálé „žabomyší“ rozmíšky a rozbroje mezi p edstaviteli jednotlivých ú ad p sobí jako fraška.

Povídka podává tená í, ovšem jen skryt a náznakov , také obraz oby ejných lidí jako protípól komunistických pohlavár . Chudí oby ejní lidé jsou p edstaveni jako životaschopný prvek, který se sice musí n jaký ás p ízp sobit režimu a ml ky snášet

represe, ale jen proto, aby po této nešťastné é e d jin mohl zase zvednout hlavu a vít v lepší politickou konstelaci.

Kompozice

Tato povídka patří mezi kratší Davydovyovy prozaické útvary, je členěna do sedmi dějových celků.

Úvod povídky zavádí tená e do ulic blíže nespecifikovaného města, kde se odehrávají malá i větší dramata obyčejných lidí: „C a o , a o a o a a a o a , , i i , a e i o o o e i e a a o o i, ...“ (str.214). Ukázka života rušné ulice navozuje pocit každodenního městského shonu nezasaženého komunistickým pořádkem a politickým diktátem doby. Události na ulici jsou doplněny lyrickým popisem sezónní vegetace („e o a a o a i o o e o i o , a o , a e e i – o a a , e o i .“ (str.215) a realistickým popisem domácího zvířectva („Ha o i a a, o a o e o o i, o o e a .“ (str.215).

Následující děj se odehrává v kanceláři okresního zásobovacího komisaře, jenž spolu s kolegy rozebírá vstup do strany jako jediný možný prostředek k udržení si zaměstnání nebo k povýšení. „Pa o o i a“ Šyjka se proto rozhodl k napsání dopisu, jenž mu má zajistit teplé místo u komisařství.

I druhá část se nese v duchu psaní dopisu, tentokrát si nechá Šyjka napsat milostný dopis pro dceru Iřka. Okresní zásobovací komisař se dozvídá o nutnosti svolat na páteřní schůzce schůzi a sbírku, nebo tímto dnem za jiný týden pomoci nemocnému a raněnému rudarmci.

Třetí část zavádí tená e do prostředí, kterému sovětská vláda příliš nepátrala, do církevních kruhů a to prostřednictvím milostného dopisu, který Šyjka zaslal dceři Iřka. Vyplašený Romanika převeze dopis, jehož obálka nese označení „e e o“ („- A o o a o a, a o a a e !.. – o a o a .“ (str.219) a přemýšlí o úplatku, který by Šyjku obměkčil.

čtvrtá část pojednává o rozhovoru mezi poslím Šyjkou a okresním zásobovacím komisařem Šyjkou. Poslídek komisaře obeznámí se zápornou reakcí „komja ejky“ na jeho dopis, kterým chtěl kompetentní orgány ujistit o své stranické a vlastenecké loajalit („- C i a a , o a a i a a i, o o o ´ e o a a – o a a ,

...“ (str.222). „ o i a o i a“ reagovala na tentýž Šyjk v dopis: „ e a a e x o o a e e , a, o e o o i o a a i o i o o . i a e i a o e a e e a a a e e o i o i i o i o o Ha o i .“ (str.223). Šyjka dopálen drzostí instituce, které nep ísluší hodnotit jeho korespondenci, nelenil a odpov d l velmi ostrou polemikou na pravomoce „ a o i “.

Ú ast na sch zi v místní dvojt ídce byla hojná. Program mohl dávno za ít, nebýt t enic o po adí jednotlivých e ník : „- A e e e i o i e o ? – o i . – To o o , o o a o a o i a a e o i i, o a a a !“ (str.225). Každý byl p esv d en o d ležitosti svého tématu, které nesneslo odklad. Šyjk v projev se nesl v duchu hrozeb, které hodlal splnit, nebude-li „ o o a“ lidmi akceptována. Pobou en, reagoval na odezvou publika slovy: „- I , o e a i o o o , a a e o !..“ (str.225). Po Šyjkovi následovali další e níci, každý hájil své zájmy, na ran né rudoarm jce si už nikdo nevzpomn l.

Poslí ek Saška p ináší komisa i další nep íznivé zprávy týkající se jeho nejistého p sobení na okresním zásobovacím komisa ství. Nep í etný Šyjka odešel ze sch ze vy ídit si ony interní záležitosti. Lidé se také pomalu rozprchli bojíce se zv stí o p íchodu policie, která m la kontrolovat dokumenty.

Šestá ást je v nována sekretá i „Ko o e e “, který se zabýval Šyjkovým sporným projevem na sch zi i jeho milostným dopisem, který obdržel od aka Romaniky.

Povídka kon í lí ením p írody v okolí sekretá ova domu, kde se do eky naklání staré vrby („ e a a a a e i , i a o i , a a o e e o i o- a e o o i .“, str.228).

Davydovy povídku ukon uje e nickou otázkou: „ o o o i a i o i i e ?..“ (str.228).

Úst ední myšlenka díla je co nejlépe vystihnout konkuren ní prost edí panující mezi komunistickými ú ady a institucemi a jejich zam stnanci, kte í ekají na první zaváhání nebo chybu koleg , jíž cht jí využít p i svém osobním postupu. Jejich společ ným cílem je zaujmout co možná nejlukrativn jší post v rámci komunistického státního aparátu.

D ležitou úlohu p i výstavb d je sehrál z kompozi ních prost edk p edevším kontrast. Ten je patrný již na za átku povídky, kdy do kancelá e Šyjky proniká ruch ulice. Jedná se tedy o kontrast prost edí. Na stran jedné kancelá jednoho z mnoha

komunistických úad , na stran druhé ulice – životaschopný prostor brání se komunistickým vliv m. Ten samý jev nalezneme i v záv ru povídky, kdy úvahy sekretá e „Ko o e e “ kontrastují s poklidným nevzrušeným sn ním starých vrb. Další kontrast tvo í Šyjk v pokroucený charakter. Zatímco se svými pod ízenými jedná s despektem a pohrdáním, v dopisech ur ených svým nad ízeným í p edstavitel m d ležitých institucí je cítit podlézavost, vtíravost a vychvalování sebe samého.

Málo výrazným kompozi ním prost edkem, je gradace, která dosahuje svého vrcholu v páté ásti, kdy je Šyjka obeznámen s intrikami proti své osob .

Postavy

Stepan Šyjka je sebev domý okresní zásobovací komisa , ctižádostivý a arogantní lov k, který si vychutnává svou p evahu nad politicky „nekorektní“ v tšinou obyvatel. Má dostatek odhodlání a pot ebnou dávku odvahy k tomu, aby si zajistil a udržel tolik žádaný post na mocném úadu, jakým „ a o o “ bezesporu je. Ovšem svým nevybíravým chováním, drzostí a hrubostí si brzy vytvo í adu nep átel na nemén d ležitých pozicích jako zastává on sám. Ocítá se tak v souboji sov tských institucí, který má prokázat, která z nich se pyšní nejrozsáhlejšími pravomocemi. Do pozadí ustupují dobové problémy, na po adu dne je ešení malicherností a m ení ega nejvyšších okresních komunistických funkcioná .

Vnit ní charakteristika postavy se zra í v jejím projevu a promluv . Postava komisa e Šyjky se dá nejlépe vystihnout slovy vychytralý, schopný, sobecký a nevychovaný. To vše je patrné ponejvíce z jeho monolog s pod ízenými, jimž své postavení dává ostentativn najevo. P etvá ka, manipulace a podlézavost tená i neujde p i Šyjkov kontaktu s nad ízenými í p edstaviteli významných institucí, s kterými komunikuje formou dopisu: „B o i Ko i Ko ´ e . o e i i e i e [...] a a i x o i o i i o a a Pe o i a o o i e o o Pa o o i, o a o o e o i o i o e a i .“ (str.216). Jeho nepat i né chování se též projevuje p i jeho výlevech vzteku a hn vu: „Hi, i a o e o , a e i o a a e, a e – „, e “! To e – „, a “!.. Ta a o i !..“ (str.222).

Vn jší charakteristika postavy je tentokrát nejasná, autor dal p ednost zb žnému popisu komisa ových svršk , který tená i p ibližuje vlastnosti postavy: „O e e o

o a o „ a i e“ o a a , o o a , o
o e e i a a o a o o „ o “ (str.217).

Vedlejší úloha je svěřena Saškovi, kurýrovi okresního zásobovacího výboru, který provází ústřední postavu celým příběhem a tvoří s ní v tšinu dialog. Vychytralý mladík využívá svého postavení, díky němuž se dostane jako první k závažným a důležitým informacím, kterých také bezvýtku využívá. Se svou schopností odhadnout lidi ví, jak nejlépe s cennými informacemi naložit, jak je podat těm které osobám, aby se neobrátily proti němu.

Zástupcem druhé strany, komunisty zavržované, je šak Romanika. Tato postava má sice jen epizodní roli, ale dobře reprezentuje skupinu represovaných obyvatel, která žije neustále ve strachu a nejistotě. Každý jejich krok je velmi ostře sledován, za každý neobeztěný následuje trest: „- Ox, o e i , o e o i , e a , o o e i! A o o a o o a, o o o , a o ...“ (str.220).

Prostor a čas

Prostor neoplývá popisem s množstvím detailů, naopak. Kancelář ústřední postavy tená i nepodává žádné informace, které by vedly k bližší specifikaci komisaře Šyjkovy. Jen motivy, které se prohánjí místností, je zvláštním detailem provázejícím charakteristiku místnosti („ i o i a a e e a a i o a a o i a i: a o a a i, a a e o e o , o e a a o i, e a a o o .“, str.214).

Vyerpávající popis se netýká ani prostor školy dvojtřídky, kde se koná schůzka na pomoc rudarmci. Pozornost je věnována roznorodosti davu a urtitému napětí, které v místnosti panovalo. Zásadní a určující jsou v této povídce především postavy a jejich chování, ne prostor, v němž se povídka odehrává. Samotný popis se soustřeďuje jen na zmínku o pódiu a oponě.

Funkce a popis exteriéru je o poznání zajímavější. Otevřeným oknem dolétají do Šyjkovy kanceláře zvuky z ulice. Hašení starých kováčů, ehtání koní, dťský smích. Oknem komunistického pohlavára jakoby se tená díval do jiného světa, obyčejného, nezkaženého pravidly a zákony komunistických institucí. Svět vzdálený stranickým

shromážděním a schůzím, skutečný svět, jenž na první pohled není reálný a zdeformovaný komunismem.

Lyrické líčení přírody se objevuje na konci povídky. Je pojato jako zamyšlení nad soudobou realitou. Funkce moudrého pozorovatele byla svěřena staříkům vrbám, které události kolem sebe nehodnotí, pouze mlčky sní. O čem? To Davydovy nechal na fantazii tenáče samého.

Čas v této povídce lze velmi snadno identifikovat a to díky vyvěšeným plakátům na připravovanou akci na pomoc poraněným rudoarmějcům. Patrný je tedy nejen den a měsíce, rok, ale i místo konání, což v ostatních Davydových dílech nebývá pravidlem; „... 9. října 1921. ...“ (str.223).

Způsob vyprávění a styl

Autor opět využívá oblíbenou epistolární formou výpovědi. Explicitní vyjádření je kromě písemné i ozvláštněno formou korespondence, která dává nový prostor k sebevyjádření postav. Tímto způsobem komunikuje hlavní postava s představiteli mnoha komunistických úřadů, se svými odpovídateli „podřízenými“ z úřadů lidu. Implicitní vyjádření je přesunuto na vedlejší kolej („Pátek, 10. října 1921. ...“ str.218).

Lexikální jazyková vrstva není příliš bohatá. Obrazné prostředky se vyskytují v celém textu velmi sporadicky. Lyrické pasáže jsou ojedinělé. Využito je personifikace a metafory („...“ str.215). Objevuje se i metonymie („...“ str.216) i frazémy („...“ str.222). Z hlediska syntaxe považují v písemné i jednolenné vty substantivní, vty jednoduché („...“ str.227), nebo nedokončené výpovědi („Hi...“ str.227).

Pejorativní pojmenování a hanlivé výrazy dokreslují mluvu hlavní postavy („...“ str.217; „...“ str.227). Rusizmy se objevují jak v dialozích, tak

v korespondenci, kde se dá hovořit spíše o suržyku, i když se postava snaží o ruštinu. Pevňující ukrajinské lexémy ústřední postava doplňuje ruskými koncovkami, ovšem nedá se hovořit o pravidlu („...“, str.223). Slovní zásoba je oproti zvláštně na přehlednější zkratkách institucí a funkcí („...“, „...“, „...“, „...“), která nezasahuje do významu textu, stejně jako smysl ruštiny a ukrajinštiny.

Povídka je nasycena situací komikou a ironií, která vyplývá z chování a jednání hlavní postavy a její komunikace s komunistickými orgány, jež probíhá dopisovou formou. Tento ústřední, přesný a korektní způsob „dialogu“ ještě podtrhuje zamýšlené ironicko-komické vyznění povídky.

„...“

Téma hladomoru na Ukrajině se v 20. letech 20. století neobešlo bez odezvy Borise Antonenka-Davydovského. Autor téma své povídky zasazuje do Podolské oblasti k železniční stanici, kam směřují zubožení vyhladovělí lidé z jižní Ukrajiny, která byla nejvíce postižena suchem a tedy i hladem. Lidé přijíždí ve snaze zpeněžit svůj skromný majetek, nebo ho alespoň směnit za jídlo. Ovšem ani zde v tšinou kyselé nasycenosti nedojdou. Zbojování a vyčerpaní umírají bez naděje na spásný okamžik plného žaludku. Autor podává tená i obraz hladovějící Ukrajiny na konkrétních příkladech, avšak cíl mají jednotlivé postavy společný, zahnat hlad a ujít tak jisté smrti.

Kompozice

Příběh je vystaven jako cesta do zaslíbené země, kterou má představit Podolská oblast, kde se ještě dají sehnat potraviny alespoň na bídné přežití. Cesta za vidinou lepšího životního stravy je vyobrazena jako věčný koloběh, který neustane, nebo přicházejí stále noví a noví hladovějící, kteří zkouší své štěstí daleko od domova. Přijíždějící lidé pomalu ze svých ideálů vystřílí, dochází ke ztrátě posledních iluzí a lidé čekají jen další dny plné hladu a nakonec smrti.

První část povídky je prodchnuta refrénem, jenž tvoří příznačný zvuk mlýna: „Ti...“ (str.118). Mlýn jim symbolizuje hojnost,

syтость nebo možnost zahnat alespo na pár hodin stále sílící hlad. Svým v ným klapotem p ipomíná kolemjdoucím neutuchající pocit hladu a p ivádí je tím tém k šílenství, nebo nemají, ím by nakrmili „nenažranost“ mlýnských útrob a získali tím alespo hrst mouky na životadárný chléb. „, o i a o o o e e i a o o o a: / T - - - - .. / Me- e , e- e o o- e e- / Ti o a- a-a .. (str.119).

Kontrasty lze též najít v kruté realit a osvobozujícím, hojností oplývajícím snu, jenž jediný dodává lidem pocit sytosti: „B e i a o o a o o – X i a! (str.123). Další kontrast se objevuje na samém konci povídky, kdy na cest za vidinou jídla zmrzl starý „, o“, zatímco „, o e e o e e e e, o o a, o o a i o , i a o e i a o a a i a o a o o o i e a o o a i .“ (str.126).

Motiv ticha se objevuje v celé povídce a poukazuje na bezmoc lidí, jejich smí ení se s bezvýhodnou situací, nebo se již dostali na dno svých psychických i fyzických sil a možností. Nad je umírá poslední, ale i ta již zem ela.

Zna nou úlohu sehrává i nivelizující princip sn hu, který zakrývá poslední stopy po podzimním hladu: „a o i e a o a i i – e e o, e o o, a e“ (str.122).

P íb h hladov jících lidí je koncipován jako kolob h ro ních období, p i emž d j je zapo at sklizní, tedy obdobím, které symbolizuje hojnost a zažehnání hladu. S podzimem se však ješt zten í zb dovaná t la hladov jících a poslední zbytky nad je utne nelítostná zima, která pro mnohé znamená kone ný stav, tedy smrt. Jen h ejivé slune ní paprsky p edznamávají tolik o ekávané jaro a vyhlídky na úrodn jší rok.

Postavy

V této povídce nelze hovo it o hlavních i vedlejších postavách. Dalo by se íci, že hlavní postavou je sám hlad, který paralyzuje životy hladov jících lidí. Lidé jsou leckdy p edstaveni již jen jako vyzáblé stíny, které nemají s d ív jší podobou jedince mnoho společného, nebo jako kostry potažené cáry špinavého potrhaného oble ení („, a a a i a , e a i ...“, str.118; „, i o e i, e i o a i o o i a i a o o o i o .“, str.122; „K a o o , a e x, i o , i e , o e a a a e a a e a,

i , o a i i o a “, str.122). Postavy mají od začátku do konce anonymní charakter, nejsou uvedeny ani osobní údaje, ani jména dotyčných osob. Důležitý je pouze neutuchající pocit hladu, který lidem postupně zatemňuje mysl. Myšlenky na budoucnost i přítomnost už dávno pozbyly významu, jen neustálý pocit hladu zaměstnává jejich představy. Postavy ztrácejí poslední zbytky naděje, z jejich popisu je cítit nepřítomný výraz, odevzdanost, beznadějná a naprostá vyčerpanost.

Anonymita postav připomíná kuriozitu vzdálenosti tématu a postav. Téma se s abstraktními pojaty postavami neztotožňuje, není přirovnávaným zasazen do té míry, jakou by téma vyžadovalo. Přirovnáním sobě chladně odtažitě ale velmi reálně a věcně, bez autorovy úcty, bez nostalgie.

„He o a a a a o . a“

Touto povídkou se Antonenko-Davydov vyptával s tématem sovětské vesnice, se zaváděním komunistických pořádků mezi „prostý“ lid a jeho dopadem na vesnické obyvatelstvo. Davydov si vybírá nejpalčivější problémy, které se týkají tradičního vesnického prostředí. Jedná se spíše o jejich výčet. Nesnaží se je řešit, problém se jen dotýká a ironicky je komentuje. Všude přítomný je ironický, místy až sarkastický, podtón, kterým se povídka vymyká od ostatních děl spadajících do obdobného žánru.

Kompozice

Povídka je členěna na krátký avšak dostatečně úvod, dějov nejobsáhlejší střed a těsně zakončený závěr, lze též mluvit o pointě.

Úvodní část naladí tématu poeticky, nebo je zahájena úryvkem z typické ukrajinské poezie, která má podtrhnout „idylickou podstatu“ ukrajinského venkova⁵.

„Ce o – i e e o o e,
Ce o a a i a i...“

---

⁵ Jde o citaci ze Ševčenko, která má podtrhnout idylickou podstatu ukrajinského venkova – jedná se o tradiční prezentaci, která je zde Antonenkem záměrně zesměšlována. Úryvek pochází z poémy Káča, která pojednává o incestu (znásilnění dcery vlastním otcem).

Následuje líčení p írodních žívl , které se ukáže být paralelou k devastujícím událostem na vesnici a které p edchází d ji povídky: „ i i , a a e a i, i o e i o e , e o i e a.“ (str.3).

Od lyricky tajemn zahalených událostí z ejm politického rázu se autor p enáší k realistické podob popisu vesnice: „Te e o a o : o e e i o a a o o o o i a o i a o a ....“ (str.127).

Autor se snaží zachytit typickou ospalost, všednost a poklidné denní tempo vesnice. Toho Davydovy docílil p edevším popisem aktivit dvou postav, p edsedy vesnické rady, Ser uka a písa e Výkonného výboru Kality, kte í se v pravé poledne povalují ve stínu rozložitě hrušn . Tento výjev autorovi z ejm bohat sta í k p edstavení postavy Ser uka, jehož charakteristiku doplnil informací o jeho funkci p edsedy („O a a o o, Ce a, i i i o o a a, a a o a a e i a e , a o o o „ a a “ a i o a i a .“, str.129), ovšem nejvýstižn ji charakterizují Ser uka jeho vlastní myšlenky týkající se p evážn základních lidských pot eb: „- A - o o a e i “?... (str.129).

Samotná podstata p íb hu je uvedena hned první v tou ve st ední ásti povídky: „Ha e i a o o a e o e e o a o Pa o . .“ (srov.129). Zpráva Ser uka p íliš nepot šila, nebo ho ne eká nic než nudné sch ze a plno práce.

Venkovany nejvíce tížila otázka náboženství, kterého se nehodlali z íci: „- A i i , a e o, i a e e o i a? – Po i ... -H , a o , i o , a e i e v i ... [...] – „I i e e a e , i ´ e o e o“.. A, a e,

T o o o? -? – e ! (str.132). Ovšem nejpodstatn jší bod sch ze je všemi zú astn nými teprve o ekáván. Ser uk z moci mu p id lené sestavuje seznam nezplnomocn ných obyvatel: „- e a , a o o , , a a o o i a a i o i i o i o a i i Pa .“ (str.133). Následuje vý et jmen, jejichž majitelé se dopustili výše uvedených „zlo in “. Sám p edseda vesnické rady se aktivn podílí na obvin ní „soused “, které pomohl odhalit: „- H , o o – o - e o i o e , o a a i a : K i e o, a a i e e , o a – o ... a a i a o e a . i o i e e a ... Ta i a- o a o i ?“ (str.133). Ironicky vyznívá soudržnost celé obce ve chvíli, kdy se projednává otázka „ a o o i “. Názorová singularita je zcela z ejmá: „- Ca o o i ?... Ta a o o , o a a i e a . Xi a a o o o x e , o e i , a o a e e x o... a o a o o , a a a -

„o e a a ... a i a- e.“ (str.134). Nastal as pove e et. Po porad se soudruhem Burdunem se nejlépe jeví možnost zajít „o a o , o o- e o o ´ a i o“ (str.135). Ser uk nad talí em borš e p emýšlí, jak nejlépe prov it Burdun v vztah k alkoholu. Tento moment je jedním z úst edních bod povídky. P ímo arou odpov ze strany „úst edí“ neo ekával.

Ser uk, nesmí en s abstinencí m stského soudruha, se zájmem pozoruje hemžení chudých rolník , kte í se snaží co nejšt d eji obdarovat a snad i obm k it Burduna. Nechybí ani demižón se zlatavým mokem. „- T a o , e e i a a , a o o o i e o ? a o a !...“ (str.37) Burdun sledujíc po ínání a žvan ní vesni an uchopí demižón a rozbije jej. Ser ukova ned v ra se rozplývá „- He ´ !... O a!“ (str.137) Burdunovo tajemství je vyzraženo.

Postavy

Jedinou skute n úst ední postavu p edstavuje „o o a Ci a“ Ser uk, jehož charakteristiku si tená sestaví z vnit ních monolog postavy, které jsou dopln ny kusými informacemi o vn jším vzhledu. Sm s autora popis a monolog postavy vytvá í kompaktní, kupodivu velmi živý obraz této rozporuplné postavy („Ce o a a i, i a o e i o , e o o a...“, str.128; „i a a a e o e o o : - H o o- o o e „ a ?... Ce e e a a ´ i i e a, a o o o o i a i , a o e i a i i o a e e: - ! K a a a o a a a a .“, str.129).

Ser uk je p ízemní typ lov ka, který žije ze dne na den a který se p izp sobil životu na vesnici, jeho línému tempu a zab hnutým po ádk m. Jeho jediným zájmem je dobre se najíst a starosti odsunout na „p řhodn jší“ as („o o o e.“, str.129). Ovšem nastane chvíle, kdy se musí p emoci a uvítat vedení v podob veled ležitého soudruha nebo svolat neodkladnou sch zi, kterároz e í poklidný chod na vesnici.

Jedná se o prototyp antihrdiny, který se nebou í proti autoritám i režimu, splývá s davem, ale zároveň se snaží z každé p íležitosti vyt žít maximum. Z pozice své moci na vesnici se distancuje od chudší vrstvy obyvatel, pohrdá jimi. („Ha o ´ a o a i a B o o Ko e a o , e o . a o o a , i e a o i o e a a Ce a. - H , o o i „o““?

o o a!..“ (str.131) Velmi rychle p ivityká „manýr m“ a názor m, které souvisí s jeho funkcí. P ítom on sám má vychování a vystupování vesni ana

Postavu Burduna pojal autor velmi abstraktn . Jde z ejm o autor v zám r, vyniknout má p edevším obsah jeho sd lení s negativní konotací komunistického diktátu. Jeho vn jší popis zcela chybí, tená ovými záchytnými body je sporý vý et jeho mimiky, gest a návyk („ i a o o a, a o a i a a o e e o “ (str.132) a dialogy, kterých je též poskromnu („- a e, o a , o a a a : e i i , a a i, e o i a i; a e i o o, o a a a o o .“ (str.132).

Mluvený projev postavy se vyzna uje strohostí, v cností, jasností a hlavn jednozna ností, je brán tém jako rozkaz, který nesnese odklad. tená si p edstaví jeho tvá jako vytesanou z kamene, bez výrazu a bez citu a emocí.

Jednozna n vedlejší postavou je „Ka a Ci a “, Susidka, starý filosof zabývající se náboženstvím, který pokládá soudruhu Burdunovi otázky na toto téma. Starý Susidka je se t lý lov k, který se nenechá odbýt ani zastrašit. Jediný adový ob an vesnice, který jakoby vystoupil z davu a je konkrétn jmenován. Ostatní obyvatelé vesnice jsou ozna ování jako „ a e , e a o “, tvo í jen jakýsi kompars. Není jim p íkládána v tší úloha.

Prostor a as

Na za átku povídky se autor snaží lyrickým dvojverším navodit pocit harmonického prost edí. V E S N I C E má být vnímána jako idylický prostor p ímo stvo ený pro poklidný život: „ a a , a e e o y e , a o o i ´ a ; a a i, i o o a - a , a , o o , a , a e a a.“ (str.127). Konkrétní podoba vesnice zatížená socialistickými reáliemi je však na míle vzdálena od tohoto zavedeného archetypu. P esto se do popisu vesnice ob as vkrádá idyla venkova: „Mo e a a: o- a, a a e, a , a o o e i i a, Ka i a...“ (str.128). Autor tená i ze za átku nastavuje ob tvá e vesnice, tím dosahuje ironie, která tená e provází celým p íb hem: „Te e o a o : o e e i o a a o o o o i a o i a o a ; i o o - a i o o e a i o o , e e i o i i o“ (str.127).

Jediným zmíněným interiérem v celé povídce je místní škola, která je účelově využita při etných schůzkách, poradách a dalších stranických akcích. Její hrubý popis je ještě zatížen personifikací: „To i a a i o e i i o o o o o o i a a o i .“ (str.130).

Na A S je nahlíženo typicky venkovským způsobem. Den je dělen na tři základní úseky, ráno, poledne a večer. Přesnější nebo snad hodinové intervaly nejsou používány: „Ha e i a o o a e o e e o a o Pa o .“ (str.129).

Z popisu a výtu flory a činností postav lze usuzovat na letní měsíce: „... e a e e o o i o e a i o o i. o e e o e a o a a , i o i o o o i.“ (str.128). Bližší informace, z nichž by bylo možné určit rok, povídka neuvádí. Čas je pro děj a vyznění povídky naprosto nepodstatný, mnohem podstatnější je prostor.

Způsob vyprávění a styl

Davydovy volí lineární postup vyprávění bez využití inverze či retardace. Využívá er-formového způsobu výpovědi. Polopřímá se ve vyrovnaném poměru stídá se i přímou. Implicitní vyjádření převyšuje explicitní. Vnitřní monology zajišťují tená i srozumitelnost a pochopení děje. Zapojena je i lyrická složka v úvodu povídky („c o e e o a e i i a a .“, str.128).

Autor zaujímá k postavám i samotnému příběhu satirický postoj, jedná se tedy o vyprávění tendenční. Tomu přispívá i lexikální prostědky.

Volí spojení lyrického líčení venkova s realistickým a místy satirickým popisem postav a jejich chování („To i a e e i e o e o i e i Ka , a Ce o a a i, i a o e i o , e o o a o a , o o i i o o i , Ce Ka o o a a e a.“ (str.129), vše s přímými socialistickými reálií („To a i e a o i e . B e a Ko e a i a o a a [...] i a a i.“, str.128). Tato kombinace lyrické složky s epickou dodává povídce až nádech absurdity.

Jazyková stránka je tentokrát srovnatelně bohatá, obešla se bez rusismů, pejorativně zabarvená pojmenování se ovšem objevují, zvláště při Serukov hodnocení chudých vesničan („o o a!.. I a a- o i a ; a i a- e ? A

o a , a , i .“ (str.131). Pozorný tená si povšimne i hovorové stránky jazyka („- Bo o a o i a – e i i , a , o , a a ...“ (str.135; „T e a- o a a , o , a , e a “, str.133; „- e- a a o ...“ (str.137). Slovní zásobu „obohacuje“ i lexika, jež slouží k pojmenování sovsťských reálií („Ha o ´ a o a i a B o o Ko e a o “, str.131).

Ze syntaktických prostředků je použito aposiopese: „- He e o i ´ ? – a e o Ce o :- i a o a i o... (str.137).

Obrazná pojmenování obsahuje i tato krátká Davydovy ova povídka. Personifikace patří k nejhojněji užitým („ i a e o.“, „ o e e o e a o a a , i o i o o o i .“ (str.128; „ i o e i o e a , e o i e a. I- B o .“ (str.127). V tomto případě se jedná zároveň o jinotaj na události předcházející dle samotné povídky.

tená ovšem pozornosti neujde ani osobitá metonymie s nádechem ukrajinských reálií („P o o a o o i e a, a a a a o i “ (str.128) nebo naopak obrazné pojmenování velmi nepoetické („a , a e a e i o: a i a a , e e o a a .“ (str.134).

Davydovy se nebál ani použití onomatopoi: „ , a o o e i i a,...“ „ e e e o o o a i “ (str.128).

„ e a “

Obraz boj 1. světové války Davydovy zachytil z perspektivy psa, který se pílenil k pluku mašínujícímu na frontu. Autor o níma zvířete podává velmi odlišný a zajímavý pohled na válku, smrt a vojenskou tematiku vůbec. Povídkou se nese ironický, místy satirický tón, který je namířen proti válečné mašinerii, zbytečné smrti mladých lidí i proti opakujícímu se schématu válečných událostí.

Kompozice

První kapitola seznamuje tená se p vodem a vzhledem plukovního psa, který dostal jméno Pegas od kapitána druhé roty, a stal se neodmyslitelnou součástí i ozdobou roty: „ i e i o o, e o i i a e o a e e o “ (str.138). Brzy si Pegas osvojil zvyky, výhody a zabíhnutí řád roty, zajistil si dokonce

výsostné postavení u samotného plukovníka, dokonale se sžil s vojenským životem a stereotypem.

Pegas s celým plukem cestuje vlakem do neznáma. Najednou Pegas uslyšel zvuk polnice a všichni se rozplakali, „naši“ i cizí. Poodešel k plukovníkovi, který se právě loučil s tlustou paní. „Konečně ať se obojí, ať se obojí ať se obojí, ať se obojí, ať se obojí, ať se obojí.“ (str.143)

Třetí kapitola zavádí Pegase a jeho pluk na frontu. Pegas zpozoruje změnu složení obyvatelstva, cizích lidí neustále ubývá, jen voják je čím dál tím více. Pegas se udiven dívá na blesky, které tleskají na nebi („o ať se obojí ať se obojí?..“, „e i...“ (str.145) Dozadu spadlo cosi těžkého a svítlo na chvíli zernal: „e i o ať se obojí, e i o.“ (str.145). Pegas odskočil a dal se na útěk.

čtvrtá kapitola se nese ve znamení Pegasova vyznamenání za pomoc při odhalení nepřítelů. Pluk se přesouvá po úspěšných bojích na západ a Pegas si přisvojuje vítězství: „Tať se obojí ať se obojí...“ (str.146).

Studené nehostinné ulice se pro Pegase stávají domovem. Smutné dny předejí přechyby s tuláky a žebráky, kteří se nad zbrodovaným psem občas ustrnou a hodí mu kus kůže nebo poživatelného. Autor se vrací do minulosti a vysvětluje souasnou Pegasovu situaci: „ať se obojí, ať se obojí, ať se obojí, e i, e i o i.“ (str.149). Pegas rány osudu snášel s pokorou, odevzdaný a smutný. Dívější vojenská hrdost nenávratně zmizela: „i ať se obojí, ať se obojí Co ať se obojí o i ať se obojí...“ (str.150).

Behem obhlídky msta se seznamuje s Donem, starým psem, který dožívá v junkerské škole, kde se nyní konají kurzy „e o o ať se obojí“. Spolu s Donem čekají na žáky, kteří se vždy nechají obmknout psím pohledem a odhodí kus sucharu.

Jedním z kurzantů je i Hacanjuk, jehož příběh odvádí tenáť se od hlavní dějové linie. Hacanjuk vzpomíná na své dětství, na otce, který se za revoluce účastnil stávků. Po zkušenosti s revolučními událostmi si jako přitěšil slíbil, že se nestane vojákem. Ovšem lidé mluví, život mluví a on je náhle „e o o ať se obojí“.

Sedmá kapitola rámuje celý příběh a nese se v duchu úvodní části. Pegas zaujal své místo vedle žebráků a bez zájmu zíral na ruch ulice. Náhle se odkudsi vynořily vojenské uniformy a zpěv, jehož slova Pegas nepoznával: „– Cať se obojí! Biť se obojí e i o o o. A e o ať se obojí ať se obojí i ať se obojí?“ (str.155). Ale po řád to byl vojenský pochod a známé „– Ať se obojí! – ať se obojí!“ (str.155). Pegas byl chvíli na rozpacích ze změny, jež vojáci prodělali. Pak pocítil známou vnitřní vojenskou kuchyni,

š astn zvedl ocas a familiárn olízl ruku vojákovi, o n mž byl p esv d en, že je velitel. Hrd se ohlédl po ulici a za adil se zp t po bok veliteli.

Zp sob vypráv ní a styl

Autor využil postavy psa ke zcela novému, ojedin lému a, dalo by se též íci, nezaujatému náhledu na vále nou realitu. Zví e je oprošt no od souvislostí a zájm vál ících stran, nesoudí a nehodnotí jejich jednání. Je nestranné. Pouze s údivem, rozpaky a mnohdy se smutkem v ích pozoruje d ní kolem sebe a klade si velmi prosté, zarážející až p íhlouplé otázky, které jsou ve skute nosti hodny alespo zamyšlení. Zví ecí náhled na život a zvlášt boje voják je prostý, mnohdy ernobílý s pacifistickým i existencionálním dosahem. Pegas nechápe lidské po ínání na bitevním poli, které nep ínáší, ze zví ecího pohledu, nic jiného než smrt, bolest a ztrátu blízkých „stvo ení“.

Davydovy se nesnaží tla it tená e k ur itým protivále ným záv r m, poskytuje mu velmi origináln a nevšedn možnost sledovat vále nou tematiku zjednodušeným, v cným a humorným zví ecím úhlem pohledu. Autor se výb rem hlavní postavy vyhnul pateticky zabarveným výlev m i drásav soucitnému melodramatickému vid ní vále né problematiky. Pegas v smutek nad úd lem a smrtí voják stejn jako jeho pohled na lidskou tragiku je sice opravdový a hluboký, ale ne p emršt ný a zdlouhavý. Vále nou pou svého pluku bere jako vítané zpest ení jindy nudných a stále se opakujících dní v kasárnách. Ovšem skute ný stav v cí, rozsah škod a ob tí napáchaných vále ným stavem nedokáže posoudit. Výjime nost situace a pocit ohrožení se u zví ete dostavuje až s úmrtím prvních voják , jež kolem n ho padají k zemi, a se sílícím útokem „nebezpe ných melák “, kte í se mu cht jí st j co st j zavrtat do kožichu. Tragika vále ných boj je p edstavena s lehkou nadsázkou, p im enou dávkou humoru, ale i smutku.

Pegas svou funkci plukového psa bere velmi vážn . Pluk mu totiž dodává pocit domova, zakotvenosti, jistoty a p íslušnosti k ur itému celku, který mu zajiš uje pot ebný sociální kontakt s lidmi, ád i základní životní pot eby. Davydovy zde z ejm naráží na po áte ní ideály a nezkušenost mladých voják , kte í brzy poznají zápory nezkraslené reality zákop a krutých boj , a které eká brzké vyst ízliv ní. Pegas svou p íslušností k armád získává též pocit vlastní d ležitosti, nenahraditelnosti a vážnosti. Tuto svou p evahu dává najevo ostatním jedinc m svého druhu, kte í jsou pouhými „civilisty“ a jimiž náležit pohrdá a nad nimiž se pat i n vyvyšuje. Sv j postoj v í pouli ním ps m

musí p ehodnotit ve chvíli, kdy je jeho pluk rozmetán na front a on sám se ocitá ve stejné situaci. Jeho sebev domí a hrdost je nenávratn pry : „ a i e e a , e i o , i o a o a , x o o i e , i a , x a Co a e o o o i a o o a a , a e a , a i , e o , o o o a i.“ (str.150).

Epizoda o mladém veliteli z ad rudoarm jc Hacanjukovi není samou elná. Jeho p íb h navazuje na hlavní d jovou linii ve chvíli, kdy se Pegas p idává ke skupin mladých rudoarm jc , kte í mí í po ukon ení kurzu „ e o x o a i “ zp t do rodného Ruska. Pegas v návrat do vojenských ad p edstavuje neustále se opakující vále ný stav zem , který v r zných obm nách a s r znými „p evle enými“ ideály dobových v dc obchází d jiny Ukrajiny. Pegas p edstavuje do ur ité míry lidské prost edí, je „zrcadlem“ lov ka, který m ní svá p esv d ení podle diktátu doby a který využije situace ve sv j prosp ch p i první naskytnuté p íležitosti.

Davydovy se výb rem této „hlavní postavy“ cht l oprostít od lidských názor , p esv d ení a náhledu na skute nost, která jsou vždy ur itým zp sobem ovlivn ná, nebo každý lov k zaujímá k realit sv j postoj, který je podmín n životními zkušenostmi, a který tedy vždy komusi nebo emusi straní.

Prost ednictvím „n mé tvá e“ autor poukázal na absurditu války a smrti ve jménu politických šarvátek. Ironie je o ividná zvlášt p i popisu militarizmu, vojenské mašinérie a slepé vojenské poslušnosti a drilu, jež jsou stav ny výše než individualita lov ka.

C o o a⁶ (1927)

„ a a“

Ani po letech se bývalý voják nedokáže oprostit od silných zážitků, jež v něm zanechala 1. světová válka. Podzimní noci obestřené smutkem a nostalgií jej vrací zpět do hališských zákopů mezi své spolubojovníky, kteří již okusili náruč smrti. Se zářivými dny se „vysloužilému“ vojákovu vybaví v tichu prázdného pokoje vzpomínky na osudné válečné noci strávené na frontě, na dávno mrtvé kamarády i na velmi silný okamžik smrti konance, jež hlavní postava prožívala daleko bolestivěji než smrtílovka: „Če e i a i o i , e e e i , i i i o – o o a o i a o i e o a a e i i i a o e i a a o i o o .“ (str.34). Vypravěč tená přibližuje frontové události, jichž byl svědkem, své vnitřní pocity a myšlenky, kterým se žádný řadový voják neubrání.

Kompozice

Ústřední postava, voják Korolkova pšího pluku, plní s lhostejností plukovníkovy rozkazy a necítí nic než únavu. Voják v žal nad smrtí padlých kamarádů se vlivem válečných krutostí časem otupil, zbyla jen vnitřní prázdnota a odevzdanost. Dívčí sny a myšlenky na budoucnost se rozplynuly. Jen zmar a únava se odráží v očích mladého vojáka. Vypravěč si z bezpochybně, jež prožil jako voják rakouské armády, vybral ten, který se nesmazatelně vryl do jeho paměti.

Ten den se voják poprvé po měsíci stráveném ve vojenské uniformě dosytosti vyspal, bitevní pole se právě chystá na budoucí útoky nepřátel. Kromě vojáka se v zákopech pohybují i místní lidé, kteří pomáhají armádě všemi dostupnými prostředky. Voják zasmušile pozoruje úsilí zdejších venkovanů, kteří mu připomínají vzdálený domov („Me i o o a a o a i o o o e x a i e ´ a a i. Ha e i o i o o a e o o e a a i o a ...“ (str.37). Vojáka už nepřekvapují a nedojímají stovky raněných vojáků, válka se odrazila na jeho psychice i na

---

⁶ Citace z jednotlivých povídek: A o e o- a o , .C Bo o a. Xa i -K :K o i a, 1930.

jeho vnímání válečných hrz: „ooo e o a e x, a e e a a a a e i o i o o : i a o e a a e i o a a i, i.“ (str.37). Nezástněn pozoruje ilý ruch na bojišti, své spolubojovníky, kteří se stahují do zadních linií a odevzdan je následuje. Letargie mizí s pohledem na raněného kon: „a a a o o a o o a, o a o o i a i o, a e o i a o, a i, ai a a.“ (str.38). V mladém vojákovi se probouzí válkou ubitý soucit, dávno zapomenuté city se derou na povrch. Masky, kterou se voják obrnil proti všem hrzným válečným zážitkům a všudypřítomné smrti, se pomalu rozpadá. Vojáci se snaží zpřijemnit umírajícímu zvířeti jeho poslední okamžiky před smrtí: „Bo a a e e a a a i o a, o o o- o i e a a i o o i a o a a o a.“ (str.38). Raněný křede pro vojáky představuje jedinou živou bytost, které mohli vyjít své city, jež na bitevním poli ani do duše vojáka nepatří. Jen umírající herka mže porozumět jejich duševní trýzni, osamění a bolesti, kterou nesmí ukázat. Voják již déle nevydrží pohled na bolestí zastěné o i hrdého zvířete, které mu neustále připomínalo jeho dívější zpsob života, dťství, rodný kraj, domov a vše, co mu bylo blízké: „e e a i, o o o, o i o e. H, i a i a i a a e o a o o o o i a o o?..“ (str.39).

Poslední zaržání herky a její vystrašený pohled se nesmazatelně vryl do paměti všech přítomných vojáků („B e i a o a, o e o a, o a o, e e i a, o a a a e a a a.“ (str.40).

Tvrký nesmlouvavý poručík v hlas vrací vojáky zpět do válečné reality, jen bezvládný trup kon připomíná vojákům jejich předchozí životy bez válečných útrap, pachu krve, neustále přítomné smrti. Doznívající soucit a hořkost ze smrti nevinné oběti přebíjí strach z poručíkova hněvu, který se vzedme v okamžiku, kdy mu jeden z vojáků zabrání kopnout do mrtvého zvířete: „K o o o i i o o a. Ti o i o i o o o i e a i o a, o i o o i e o o o o : - He e!..“ (str.40). Voják se náhle zmocnil vzduchu a nenávist v něm naděšenému, který již dávno pozbyl úcty před smrtí a lidskými city. Ohlušující ticho ještě umocnilo sílu okamžiku: „o o e o o e i e i o a i a a o e.“ (str.40).

Frontové události následujících dnů vojáka přestávají zajímat, když se vrátil do zabíhaných kolejí, jen letargie se ještě prohloubila. Jen když oděsu jakoby z dálky slyší rážání raněného koně. Mechanicky a snad jen ze setrvačnosti stěluje na vzdálené nepřátelské

zákopy mýjící potencionální ob ti. Zvuk zbraní se nese bitevním polem a ustává pouze v noci, kdy fronta odpo ívá. Ml ky pozoruje dobrovolníky, kte í mí í k n mecké front zahalení temnotou noci a doprovázení neustávajícím hlukem zbraní. Roz ílen í tím sm rem, jakým se vydala Korolkova skupina a po pam ti st ílí bez nad je na úsp ch ve snaze pomstít se za smrt nevinného zví ete a sv j promarn ý život, jež z ejm dojde konce zde ve špinavých zákopech. A hle st elba do neznáma se setkává s odezvou: „ – a a - - !.. K a ... - a a a e Ko o o i o a o . Ti – . o o o o o i a a i o i. o , i a , i , a a a e ... o i e a a, o a i , o , i a a e „, o o o“, e i a,, ““(str.43). Voják si š astn oddechl.

V záv ru povídky se ke slovu hlásí ich-formový vyprav , jenž se vrací do p ítomnosti bezesné zá ijové noci, obrací se ke tená i a omlouvá se za své nevzrušené vzpomínky na vále né zážitky, nebo , jak sám p iznává, rozrušit ho dokáže jen vzpomínka na „, a e i, o a i a i a e i, a e a o o o o a a e o a i o “(str.43).

Kontrast a gradace vytvá í kompozi ní konstrukci textu vystav n. Kontrast p íb hu je zajišt n rámováním p íb hu, které je p edstaveno nostalgickým vzpomínáním starého vyprav e na mládí a válku. Kontrast tvo í pak samotný realistický obraz boj í. sv tové války.

Gradace textu je velmi pozvolná, ich-formový vyprav se p esouvá od svých myšlenek a úvah k popisu vále ných zážitk , které jsou zpo átku p erušovány vyprav ovými vsuvkami, kterými se snaží up esnit své dojmy a vzpomínky na válku. P ed tená em se vyno í vále ná realita bez obvyklé patetiky, nap tí i vzrušení. Vyprav v náhled na vále né zážitky se neustále zužuje, až se zastaví na p sobivém momentu umírání ran ného kon , gradace vrcholí vzep ením se voják , kte í odsoudí jednání svého nad ízeného. Gradace je ješt posiln na krátkými úse nými dialogy imperativního rázu, které si mezi sebou vojáci a jejich nad ízený vym ní: „- He e!.. Ko o o i o o o a a , a e a a e . K o o e , i o a e i : - K o ? (str.40). Nap tí polevuje a dochází ke zklidn ní d je.

Způsob vyprávění a styl

Ústřední postava je válečnými zážitky neustále pohlcována a ani po letech se s nimi dotýká, nikdy nedokáže smířit, vyprávění ova přítomnost tedy jen uvozuje příběh o bojích 1.sv.v. Vyprávění se stává zajatcem vlastní minulosti, ke které se neustále vrací. Přítomnost a budoucnost jsou pro něj jen prázdné cizí nepoznané pojmy. Budoucnost se očitá na vedlejší koleji.

Válečné události v povídce tvoří jen pozadí k vlastním vnitřním pocitům, stavům a myšlenkám vojáka, jež znají podstatu příběhu. Autor popisuje psychiku mladého vojáka, který jde do války s určitým očekáváním, idejemi a předsevzetími, které se postupně vytrácí. Dochází k vystřízlivění. Voják začíná požívat se smrtí jako jedinou jistotou. Otupí i v blízkosti známých válečných zážitků. Bezbolestná smrt se pro něj stává schůdnější variantou jeho osudu, než jaký předstává poválečná realita v zajetí vlastních trýznivých snů, jaké mladému vojákovu navodí frontové zážitky.

Voják používá vojenské mašinerii, naturalistickým pohledem na raněné a umírající, jež se pro něj stávají denní normou. Voják se proměňuje v loutku, válečný stroj bez vnitřního života, názor, citových prožitků. Ke slovu se hlásí jen základní pudy a potřeby, pohyby se dějí automaticky silou věle. Voják postupem času ztrácí vlastní identitu, je jedním z davu, bez možnosti volby vlastního života. Jeho požívání na frontě se mu jeví jako marné, bez užitku, bez jasného výsledku i dohledného konce. Nepříznivé podmínky, v nichž trpí mladší vojáková duše, se stupňují, voják přestává věřit ve smysl války a její zdárný konec. Klade si otázku, za čeho bojuje, a cítí jen zmar vlastní existence.

Až se zraněním a následnou smrtí zvěstě se vojákovu navrácí touha pomoci bližnímu, dává předchod svým pocitům, které válka otupila a které se k válečnému stavu nehodí a nejsou vítány. Ich-formový způsob výpovědi využívá vnitřní monology k vyjádření vyprávěných psychických stavů, vnitřních pocitů a myšlenek. Přímá řeč se objevuje velmi zřídka, ovšem podtrhuje dějovost situace a zvýrazňuje ji.

Výraznou symboliku oplývá v povídce krev. Obecně je toto zvířecí chápáno jako symbol ušlechtilosti a hrdosti. V našem případě znázorňuje pracovitost, nevinou obětí války i nostalgickou vzpomínkou vyprávěna způsob života na vesnici. Název povídky „... a“ na první pohled nenapovídá téma i zaměření povídky, Davydovy tak zdůrazňuje úlohu zvířecího příběhu, válečné téma a umírající vojáci zastávají druhou funkci. Hojně frekventovanými motivy povídky jsou noc, mlha a ticho. Motiv noci se

objevuje například jem, je symbolem i p edzv stí ne ekaných událostí. Všechny důležité momenty příběhu se odehrávají v noci. Lze říci, že se západem slunce se vytrácí apatie vojáka, budí se jeho instinkty a smysly. Voják se stává daleko otevřenější v životě, přirod i vlastním úvahám. Noc dodává postavám nostalgii i větší emotivnost. Noc je také časem určeným myšlenkám a rozvahám nad svým osudem. Noc tvoří i jakýsi kontrast k běžnému válečnému stavu, jaký reprezentuje den.

M síc symbolizuje naději na příchod dne, symbolizuje vlnost dále, ale vyvolává také smutek a vzpomínky na válečné zkušenosti: „o i o i o i i e e a o e a e e a e i , e i o o e .“ (str.34).

Ticho jen umocňuje vypravěč v melancholický stav, objevuje se v tšinou s příchodem noci a vyvolává vzpomínky. Dodává okamžiku punc výjimečnosti a nenahraditelnosti. Je to též období poklidného rozjímání a srovnání vlastních myšlenek a pocitů, období určené smutku („a a o o , i e i o e i o o e i o o o e i e o i i o o e o e , e i ...“, str.34).

„T - “

Ústřední postavou povídky je dvaapadesátiletý telegrafista Vasyl Hryhorovy, oddaný zaměstnanec, který si váží své práce, de facto pro ni žije. Již třicet dva let vykonává svou domlouvanou práci s vidinou bližšího se odchodu do důchodu, kdy si bude užívat zasloužených sociálních jistot. Se změnou politické situace nastal i zvrát v jeho dosud stereotypním poklidném životě. S nástupem vlády komunistů, jejich politikou ukrajinizace a zaváděním nových modernějších technologií a přístrojů v práci se vidina poklidného stáří pomalu bortí. Nejenže se s novými podmínkami nedovede smířit, přijde o zaslouženou penzi, ale další ranou osudu je pro něho i snižování stavu zaměstnanců, které se ho jistě jako staršího hodiny se přizpůsobivšího zaměstnance bude týkat. O nepříjemném plovodu, kterým syn kněze bezesporu je, nemluví.

Aby odvrátil předešlý prohraný boj o zaměstnání, zauje se na „Klopferu“, novém stroji, který má nahradit jeho starého milého „Morze“, se kterým strávil třicet dva let! Přijímá odevzdaně výuku ukrajinštiny, ve kterou stejně neví a hodiny ukrajinštiny spíše

ignoguje. Sám si ovšem pomalu uv domuje nezvratnost ztráty zam stnání, ímž p ichází i postupné smi ování se se situací, ztráta iluzí i dosavadního smyslu života.

Kompozice

Text je len n do deseti kapitol, v jednotlivých kapitolách se výrazn projevuje st ídání dne a noci, p i emž den p edstavuje aktivní podstatn ější ást života úst ední postavy strávenou v zam stnání, zbytek dne, tedy podve er a noc, je ásem vzpomínek, strachu o budoucnost, ásem p íprav na následující pracovní den a v neposlední ad také ásem stráveným s rodinnými p íslušníky reprezentovanými již dosp lou dcerou a pubescentním synem.

Vasyl Hryhorovy tráví v tšinu svého života v zam stnání, nebo jedin tam se stává sou ástí ur ítého kolektivu. Jeho profese mu tedy zajiš uje nejen pot ebnou obživu, ale také zázemí, které mu jeho rozpadající se rodina nem že již poskytnout. Manželka, tmelící prvek rodiny, zem ela, pozd ji i syn Pavluša, a hledat si cestu k dospívajícím d tem není vždy jednoduché. Vzájemné odcizení se d tem také nep íspívá k jeho spokojenosti se životem, který se mu pomalou ku rozpadá p ed o ima.

V první ásti textu se seznamujeme s hlavní postavou spíše prost ednictvím nápln celoživotní profese telegrafisty než klasickým popisem vzhledu. Autor tená e zavede p ímo do st edu d ní, do kancelá e prostého nep íliš ctižádostivého lov ka, který nesnáší vypl ování dotazník , který se brání všem novotám jak v život , tak v zam stnání, který má rád své zab hnuté po ádky. Autor tedy volí typ bezprost edního za átku p íb hu tzv. in medias res, typ oproš ující se od zdlouhavých popis prost edí, tématu i postav samotných.

Vasyl Hryhorovy je konfrontován se svým p vodem, který neodpovídá tehdejšími politickým normám, je synem kn ze. Neustále se snaží sám sebe p esv d it o nepodstatnosti údaje, jenž vypl uje do dotazníku a jenž v dohledné dob sehraje d ležitou úlohu p i roz azování zam stnanc na ty propušt né a nepropušt né. Nerovnost sil mezi kladnými vlastnostmi a neodpovídajícím p vodem je však z ejmá.

Druhá ást je zahájena p íchodem dom po odevzdání dotazníku místnímu výboru. Ve er je pro Vasyla Hryhorovy e vždy dobou, kdy se pomalu vyno ují vzpomínky na jeho zesnulou cho , Katerynu Sydorivnu, na d tství a ztracené bezstarostné mládí. V této kapitole se autor nejobsáhleji zmi uje o manželce úst ední postavy, která si za revoluce

přivydává jako trhovkyně prodávající jablka, krátce na to umírá na tyfus. Úryvky jsou podané hlavní postavou nezústaň, bez emocí nebo empatie jakoby emoce odvádělas.

Je to doba rekapitulace jeho života v dležitých bodech. Nejedná se jen o milé, šastačné vzpomínky, ale i o ty zásadnější, závažnější a v tšinou též tragičtější okamžiky života. Nemoc a následná smrt manželky a posléze staršího syna, politické otěsy a zvraty. Vzpomínky jsou podány tená i odevzdaně, smířeně, bez v tší ústasti, nebo možná spíše apaticky.

Od tčto vzpomínek je vždy jen krátké k vrtkavé proměnlivé soustnosti a všedním starostem, které ústřední postavu zamstňávají nejen během dne, ale především v noci, kdy vše ztichne. Následuje popis usínající ulice, jenž je provázena zhasínajícími okny sousedů a všudypřítomným plíživým nočním tichem.

Těto kapitola provází tená e pracovním dnem, stranou nezstanou ani starosti Vasyly Hryhorovy e o osud vlastních dětí. Dcera Nataša prodělala již druhý potrat a na mladšího syna Sašu jsou jen samé stížnosti. Otec začíná dokonce uvažovat, i když proti svému přesvědčení, o komsomolu jako jediném řešení pro svého syna. Ten by měl v tší naději na lepší život, než jaký prožil on sám.

Msto se topí v raním slunci, ulice ožívají shonem lidí, kteří spěchají do práce. Vše se jeví optimističtěji. Až pohled na církevní budovy a vzpomínky na otcekn ze vrátí ústřední postavu zpět do reality, k dotazníkům, nepatřičnému p vodu a propouštění zamstnanců. Ani po příchodu do práce nenastává kýžený klid, vnitřní napětí posledních dnů nepolevuje, právě naopak, na plenárních schůzích se zamstnanci seznamují se zaváděním nového přístroje.

tvrtou kapitolu můžeme také definovat jako první v tší dialog ústřední postavy. Doposud se tená dovídá z implicitního vyjádření o jeho vnitřních stavech a jeho myšlenkách skrze vnitřní monology, jednání postavy samotné nebo jejího okolí. V dialogu se svou dcerou, ale především jejím přitelem, velitelem železniční stráže, se teprve odráží jeho osobnost, charakter, životní postoje, názory i styl, jakým jedná s druhými, jeho reakce na neekvané situace a také na odpovědi mluvícího.

Zahorulko, Natašin přitel, je otcikrajně nesympatický, jednak pro své politické přesvědčení, otec ho nazývá „kandidátem na komunistu“, ale především proto, že jeho dceru přemluvil již k druhému potratu, což Vasyly Hryhorovy jako v ícílovk neschvaluje. Nataša otce před příchodem přitele prosí, aby vynechal téma církve. Otec souhlasí a dce i se podizuje, přestože si je dobře v dom neblahého vlivu mladého komunisty na dceru, kterou chce přemluvit ke vstupu do komunistické strany, ale i na

syna, kterému se snaží zošklivit náboženství. Nataša se oba zúastně snaží nejprve krotit, zachránit situaci se jí nepodaří a rezignuje. Nejmotivnější částí dialogu je bezesporu téma církve. Tak představuje pro Zahorulku jen zastaralou instituci, která klame lidi, v ostatních svatých vidí jen prach. Neustále se snaží nějakým způsobem církev degradovat, zbavit ji účty, zesměšnit ji. Oponent v podobě ústřední postavy zpočátku „svou“ církev chrání, až na konec ve svém úsilí polevuje, v domnění nesmyslnosti svého počinu. Rozhovor sám ukončuje, podléhá se předání své dcery a vzdává se možnosti obhájit své stanovisko, svou pravdu, v kterou věří.

V konfliktu se Zahorulkem se nejedná jen o otázku přístupu k životu, o protichůdné politické nebo náboženské přesvědčení, ale také o mnohem jednodušší protiklad, kterým je mládí a stáří. Ústřední postava je přirozeně představitelem staré generace ctící tradice a staré pokřadky. Zahorulko zastupuje novou, politicky angažovanou generaci, která si je v domě své přehledy, možná i nadřazenosti nad politicky nevyhovující skupinou lidí a také to dává patřičně najevo.

Po ostré výměně názorů se ústřední postava v tichu své komedie pozastavuje nad neradostně vyhlížející budoucností v podobě Natašinych dnů, z nichž se stanou „nepokřtení pionýři“.

V pátém oddílu Natašin otec hodnotí předchozí výměnu názorů v tichu svého pokoje. Po vypjatém rozhovoru je Vasyl Hryhorovy sám se svými emocemi. Poprvé je z jeho chování a myšlenek patrný vzdor, neodevzdané mlčení a přitakávání, ale vztek a také bezmoc, kterou pociťuje při jednání s člověkem Zahorulkova typu a politické orientace. Toto své duševní rozpoložení zakončuje modlitbou za rodinu, zvláště syna Sašu. Jeho modlitba je ve své podstatě velmi rozporuplná, neboť prosí Boha, aby přijali syna do komunistického sdružení mládeže. Vždyť právě komunismus je ideologie popírající a zakazující jakoukoli náboženskou instituci, tedy i náboženství.

Kapitola šestá mapuje hodinu ukrajinštiny, kterou Vasyl Hryhorovy utrpěně podstupuje domnívající se, že si zaměstnání udrží. Jediné chování u tohoto vzpurného žáka docílili, byla koupě gramatiky „ (str.77) psaném rusky.

Ústřední postava se nedokáže a snad ani nesnaží vzepít v tichu, v tomto případě „bolševikovi“ zavádějící ukrajinizaci. Vede jen soukromou válku proti nově zavedeným pokřadkům a neustále se mýlí politické situaci. Pouze tiše vzdoruje, protože jeho duše patří minulosti, tradicím a starým pokřadkům.

Dolétají k němu hlasy a smích mladých lidí z komsomolu. Padá na něho splín z vlastního promarněného života, z v domě lepších vyhlídek těchto politicky

angažovaných lidí, kteří nejspíše usednou na jeho místo telegrafisty. Dny mu splývají do každodenního stresu spojeného se ztrátou zaměstnání a je stále silněji přitahován klidem a stále silněji až patologicky tíhne ke hbitovu jako jediné jistotě, místu klidu duše, místu, kam uniká od reálného světa.

Kapitola sedmá je jen kapitolou epizodní. Jedná se o retardaci příběhu, která slouží jako odbočka od hlavního děje. Syn Saša si z exkurze v nemocnici přinese domů lidskou lebku a s dětinskou radostí přemýšlí, jak nejlépe vydat členy rodiny. Ovšem „erný Petr“ padne na sousedku Kopychovu, která vstoupí do potměšilých místností a první, na čem její zrak spočine, je šklebící se lebka dozdobená mdlým světlem svíce a skřeky, jež vydává sám Saša. Sestra Nataša už jen spatřila mrtvolnou bledou sousedkuválící se na podlaze a bratra přecházejícího z bytu, čekajícího zasloužený trest. Samotný otec, ústřední postava, již jen konstatuje nevhodnost chování svého syna, které již nelze déle tolerovat. Nezbytnost Zahorovy protekce ohledně členství v komsomolu je podle něho více než zřejmá.

Dle mého názoru je funkcí této epizodní kapitoly poukázat na bezstarostné požívání nejen syna ústřední postavy, ale celé mladé generace, která si neuvědomuje dobové problémy ani starosti rodičů. Nejsou ještě zasaženi každodenní rutinou problémů, které život přináší.

Objevuje se motiv mohyly „...“, (str.88) Motiv je neustále konotován i s prostědí hbitova, kam Vasyl Hryhorovy zamíří vždy, když hledá útěchu, porozumění a vnitřní klid. Motiv hrobu je reprezentován jako jistota, která ve světě ústřední postav chybí.

V osmé kapitole dochází u ústřední postavy ke ztrátě posledních zbytků nadje. Vasyl Hryhorovy se dovídá o propuštění zaměstnanců a teprve tehdy se smí uje se svou situací. Projevuje se u něho touha zapisovat telegramy dál a dál, bez ohledu na konec pracovní doby, touha napracovat si, co možná nejvíce hodin dopředu, na celý život. Prochází prázdnou chodbou a promítá si v hlavě všechny roky, které si odpracoval jako telegrafista. Zaměstnanci se sroccují, aby se konečně zbavilivly erpávající všudypřítomné nejistoty. Zmocňuje se jich však marnost, bezmoc a nostalgie.

Pocity ústřední postavy se dají popsat slovy vnitřní nepokoj, tíse a odevzdanost. Cesta domů je jen bezděčným pozorováním ulice a lidí. Sleduje výkladní skříně plné světla a drahého zboží, které si stejně jako nezaměstnaná nebude moci dovolit. Hlavou se honí myšlenky o vlastním osudu, okolní prostředí je pouhou kulisou.

V po adí devátá kapitola zavede tená e do prost edí hospody, kam je Vasyl Hryhorovy pozván svým kolegou Balabajem zapít žal. Po po áte ním p emlouvání pozvání p íjímá, a koli podobné prost edí nevyhledává, dnes je vítanou zm nou. Myšlenky jsou utlumeny a p ek i eny tam jší hudbou, živými dialogy a hlasy svérázných postav ek pohybujících se v prost edí tohoto typu. Z povzdálí sleduje ruch lokálu, prost edí pro n ho tak vzácné, typy lidí, jejich charakteristické rysy i mluvu Zamýšlí se nad jejich profesním uplatn ní a srovnává se svým úd lem.

Postupn se objevují vý itky sv domí kv li promrhaným pen z m, které si mohl schovat na horší asy. Je psychicky na dn , teprve po požití alkoholu se dostavuje uvoln ní a postupn opadává dlouhodobé nap tí. Hudba se stává jakýmsi pomyslným pojítkem mezi minulostí a p ítomností, splývá v jednu asovou rovinu. Tklivé tóny melancholické „odrhova ky“ jsou balzámem na jeho unavenou duši, zárove ho vrací do starých nezkažených as mládí.

ukáním prst do stolu se poda í jeho spole níkovi jako mávnutím kouzelného proutku vrátit Vasyla Hryhorovy e do „mizerné“ nálady, nebo ono ukání ...tuk ...tuk... p ipomíná úst ední postav typický zvuk nov zavedeného telegrafního p ístroje, který odstartoval adu zm n v jeho dosud poklidném zam stnání. Pod vlivem alkoholu se spole n ut šují kritizováním politických pom r , za všemi zm nami vidí spiknutí, p etvá ku a útok na zavedené fungující po ádky. „... ?

...“ (str.96) „E-e... , , e , , !“ (str.97) A tak kolega Balabaj objas uje „po svém“ tajemství politického d ní, stranou nez stanou ani jeho teorie, tvrzení a domn nky ohledn ukrajinizace nebo církve.

Názorová shoda a chvilkové porozum ní se vytrácejí ve chvíli, kdy je úst ední postava konfrontována se skute ností ztráty svého celoživotního zam stnání. Neoficiáln se dozvídá o ukon ení pracovního pom ru. Nachází se v pro n ho dosud neznámé pozici, pozici nezam staného.

Mizí poslední zbytky nad je, hrouť se mu celý sv t. Emoce spolu se slzami se derou na povrch. Už se nedokáže p etva ovat, dusit v sob tíhu posledních dn . Utíká z nedýchatelného ovzduší hospody.

Poslední desátý oddíl by se dal chápat jako út k od reality, jako neschopnost vyrovnat se s realitou. Út k od reality a bezstarostn se usmívajících lidí, které potkává na ulici. Každý se raduje alespo z mali kosti, jemu je již vše lhostejné. Vše, co ho napl ovalo a t šilo, ztratil. Apatie a odevzdání napl uje jeho stav mysli. Je unavený,

smí ený a bez sil. Bezcíln se potuluje ulicemi, nemá kam pspíchat, ani za kým jít. Nikdo ho neshání a nikomu nechybí.

Zastaví se u polorozbo eného domu, vchází dovnit . Holé zdi, trámy a sutiny, ponurost ehosi dosloužilého, v n m vyvolává pocit vnit ního klidu, bezpečí a ztracené jistoty. Vítr prohán jící se výklenky, jež sloužily d íve jako okna, a no ní obloha nad hlavou zase navozují pocit volnosti.

Postava pozbývá konkrétních rys , jen hlavou se honí myšlenky na radostné a pomíjivé okamžiky skute ného života. Na d m, kde se seznámil s Katerynou Sydorivnou, na Dn pr, kde si v d tství hrával, ... na h bitov jako poslední spo inutí lov ka, jako místo v né út chy. Vše pokrývají sn hové vlo ky snášející se i na zb dovanou usínající postavu muže. Rozhárané duši je kone n dop án klid.

Postavy

Vasyl Hryhorovy Husjatynskij p edstavuje typ prostého lov ka, poctivého a sv domitého. Dvaapadesátiletý telegrafista zastává své místo již dvaat icet let a nehodlá nic m nit Je obklopen svými stereotypy a je za n vd ný.

Vn jší popis postavy se omezuje jen na n kolik kus oble ení (nap . svrchník, který si obléká p i odchodu do práce), vzhled je tedy vícemén spjat s každodenními úkony, jež charakterizují postavu více než samotný zevn jšek.

Podstatnou sou ástí osobnosti úst ední postavy jsou brýle, nezbytný dopln k profesi telegrafisty, které dotvá í nejen profil, ale i vnit ní pochody a jednání postavy. Motiv brýlí provází tená e celým p íběhem a objeví se vždy se závažn jší událostí, ve které se postava ocitá (,

str.58). Krom po áte ní scény vypl ování dotazníku se motiv brýlí objevuje p i prvním setkání úst ední postavy s novým telegrafním p ístrojem (,

str.69). Ani kone ná scéna na zbo eníšti se bez tohoto podstatného motivu neobešla (,

Klasický vn jší popis v tomto p ípad chybí. Nutno íci, že se nikterak nejedná o handicap. Ba práv naopak, tímto strohým popisem bez výrazných detail docílil autor

vykreslení všedního nezajímavého typu lovka, „šedého“ úředníka, u nichž dominují vnitřní monology, úvahy a pocity. Tená poznává postavu, její názory a touhy postupem dle. Ucelený názor na úřední postavu nelze vysledovat na počátku, postava není schématická ani psychologicky plochá. V konečné fázi příběhu se rozpadá jednota duše a těla hlavní postavy, autor se zaměřuje na mechanické úkony jednotlivých částí těla. Duše se oproštuje od svetských strastí („

str.109).

Vedlejší postavy jsou tená i představeny podle toho, jaké stanovisko k nim hlavní hrdina zaujímá, jak si konkrétní postavy všimá nebo jak je pro něj zajímavá.

Všedním typem postav, ke kterým patří jeho dítka, sousedka i spolupracovníci, nevnuje v textu pozornost a podle toho také vypadá jejich popis. Vypravěč se nevnuje popisu zevnějšku, ani nápadným rysem obličeje i druhu oděvu. Tená si tedy pomáhá vlastní fantazií.

Ovšem postavy nevšední, jež vybojují z jeho každodenního stereotypu, sleduje postarší telegrafista s v textu zaujetím a popis je obohacen o celou řadu velmi trefných postřehů, mluvy i specifických gest a mimiky.

Z obou dítka je tená i více přiblížena dcera Nataša, což je dáno v textu prostorem pro dialogy s otcem, ale také otcovými myšlenkovými pochody, v nichž se pozastavuje nad některými dceřinými osudovými rozhodnutími, která změnila její život, například podstoupení dvou potratů nebo výběr partnera.

Syn v textu živý „teenagerský“ život je tená i víceméně utajen. Může se jen dohadovat z určitých náznaků během rozhovoru s dcerou, z otcových téměř každodenních modliteb, v nichž se pozastavuje nad chováním svého potomka, nebo z eskapády s lebkou.

Ovšem nejpropracovanější popis vedlejší postavy patří Zahoru kovi, partnerovi Nataši. Není divu, jedná se o nejzápornější postavu příběhu, o představitel vládoucí moci. Symbolizuje tedy jeden z faktorů vyvolávajících a způsobujících konflikt celé povídky.

Hlavní postava se nedokáže s výběrem partnera své dcery smířit. Není mu blízký ani lidsky, ani stranicky. Trochýj Zahoru kovi je mladý komunista, který má našlápnuto na slibnou kariéru. Z jeho samolibého vystupování se otcovi Nataši jeví jako neomalený, drzý a sebejistý floutek, který postrádá základní projevy slušnosti a úcty. Z jeho chování

poci uje určitou nadřazenost, vážnost mu dodává i uniforma velitele železniční stráže. Je si v domě své pévavy, jak fyzické, tak psychické. Natašin otec se podřizuje volbě své dcery, ovšem vnitřně smíření se nedostává.

Neustálé hádky a spory mezi výše zmíněnými postavami můžeme také chápat jako spor „ideologií“, v podobě Natašina otce lpícího na staré tradici a náboženství, a státní moci, reprezentované mladým komunistou, který hájí pouze svou ideologii a nové předky. Jde též nahlížet na situaci jako na vnější boj zbrklého mládě a uvážlivého stáří. V tomto případě můžeme též uvažovat o sporu partnera a otce dčvky, který se nedokáže vypořádat s dalším mužem, jež se v dceřině životě objevil.

K méně propracovanému a charakterizovanému typu postav můžeme například i aditi předsedu místního výboru, Rjabošejna, který na plenárněm schůzi hovoří o změnách, jež se dotknou podniku. Vasyl Hryhorovy Rjabošejna zná a podle toho také autor s popisem postavy nakládá. Těm nic se o postavě nedovídáme, vždy jde o postavu epizodní, a tedy nedůležitou. Jediným zachytným bodem popisu jsou například typická gesta, jedna ruka v kapse, druhá se pohybuje v tempu mluveného slova („...“, „...“, „...“).“ (str.68). Vypravěči jde spíše o obsah sdělení a na to se také soustředí.

Pestré postavy, které stojí za povšimnutí, odhaluje prostředí hospody, kam Vasyl Hryhorovy přichází s kolegou po dalším úmorném dni plném strachu ze ztráty zaměstnání. Pozoruje místní živě debatující a podnapilé štamgasty, podbízivé šišníky i vychytralého a mazaného majitele hospody. Směsí jazyk, národnosti, typ lidí a jejich přejnost fascinuje ústřední postavu, stejně tak živá hudba, která se tleská na jednotlivé nástroje, stejně jako zdejší roznorodá společnost na svérázná individua.

Prostor a čas

Povídka zastupuje typ příběhu, který zděrazňuje osudy postav. Zeřtvero ročních období si autor zvolil podzim jako období, které nejlépe odpovídá sklonku života hlavní postavy. Nelze ovšem v tomto případě přikládat přirodově velký důraz nebo snad nadpřirozenou moc nad postavami.

Směrodatným časovým kritériem je pro postavu Vasyla Hryhorovy e rozlišování dne a noci. Den je pro něho řádem pracovních povinností, skončením pracovní doby ztrácí den smysl, hlavní postava se utápí ve vzpomínkách, vrací se do minulosti, protože

s přítomností a neustálými změnami se nedokáže ztotožnit. Zbytek dne stává prázdným a zbytečným, s asem rozjímání a nostalgie, ale hlavně čekáním na nový pracovní den.

S charakteristikou prostoru nakládá autor velmi úsporně, jeho popis je velmi strohý, což je také zjevným elem. Pro postavu je však zcela zásadní. Postava se pohybuje mezi zdmi kanceláře a zdmi svého malého bytu. Jediné vybočení z tohoto „stereotypu interiéru“ je jiná cesta z práce, která je bez nadsázky také jedinou možností kontaktu s vnějším světem a lidmi, pokud vynecháme rodinné „hášteení“, řídké (vesměs pracovní) kontakty s kolegy, a procházky na hřbitov, které postavu také skýtají jakýsi kontakt tentokrát s „jiným světem“, světem mrtvých. Ovšem ulice představuje pro hlavní postavu především set s přítomností a dobovými konflikty a problémy, které se v tichu domova snaží zaplašit.

Pro pocit vnitřní rovnováhy potřebuje mít hlavní postava okolo sebe ticho i stínu, intimitu známého uzavřeného místa, ke kterému zaujímá určitý vztah. Pokoj jako základní místo existence je místem reflexe i sebereflexe, ale také únikem před světem. Obývaný pokoj i místnost navazuje s „nájemníkem“ v elý vztah. Pokoj představuje vnitřek, uzavřený prostor, který je vzhledem ke krajinně jistým protikladem. Potřebná otevřenost, vztah k objektivnímu světu, je zajištěn okny a dveřmi.

Výrazný je topos hřbitova, který se v příběhu objevuje několikrát, vždy, když se ústřední postava cítí osaměle a nemá se komu vyzpovídat. V té chvíli se manžel in hrob stává zpodobnění. Hřbitov je pro ni ho místem zaslouženého odpočinku mrtvých, bezpečí a klidu.

Topos hřbitova ještě doplňuje motiv hrobu jako symbolu vlnnosti a strážce mrtvých. Hrob přináší na Vasyla Hryhorovych uklidující dojem, nebo je jedinou jistotou, kterou člověk v životě má. Každý v něm dříve či později spočine.

Posledním důležitým prostředím příběhu je polorozbořený dům, do kterého se v závěru příběhu ústřední postava uchýlí před realitou. Teprve zde nachází ztracený klid, ke kterému mu dopomáhají obvodové zdi ruiny, a potřebnou volnost, kterou mu dodává otevřeně nebe nad hlavou. Jde tedy o spojení prvků, které jsou charakteristické jak pro interiéru, tak pro exteriéru. Závěrečná scéna je podtržena sněžením. Sněhové vločky postupně zahalují celý prostor do smílivější pozitivnější atmosféry. Přímě hmatatelné je všudypřítomné lépe ticho rozrývané jen zvuky v trů.

Objektivní čas se stává nepodstatným, do popředí vystupuje subjektivní čas v nově vlastním myšlenkám.

Způsob vyprávění a styl

Povídka „T - “ je psána Er-formou, v níž je striktně odděleno pásmo vyprávění a postav. Vyprávě do textu nevnáší své názory a komentáře. Nesnaží se tená e vychovávat i poučovat. Ani se nesnaží na tená e p ehnat p sobit. Jen nezú astn n pozoruje osudy úst ední postavy.

Autor t m vynechal lyrickou složku krom krati kého lí ení probouzejícího se m sta do slunného dne: „

...
e a , ,
...“ (str.67).

Ovšem d ležitou sou ástí díla je bezesporu reflexivní složka. Vnit ní úvahy, myšlenky a monology tvo í podstatnou ást p íb hu. Ne etné dialogy jen vytrhují úst ední postavu z minulosti a jeho imaginárního sv ta myšlenek, oživují d j, vrací tená e do reálného p íb hu, k úst ední myšlence díla.

Retardace p íb hu dociluje autor astými „výlety“ do minulosti a etnými úvahami nad svízelnou situací hlavní postavy, nad politickou situací, náboženskými otázkami i budoucností jeho d tí.

Autor užívá st ízlivého nepoetického jazyka bez obrazných prost edk . Též výb r jazykových prost edk je v souladu s typem jednotlivých postav. Pokud se jedná o syntax, autor vytvá í kratší odstavce jednoduchými v tami a nep íliš složitými souv tmi. V ty nejsou um le prodlužovány hodnotícími adjektivy a adverbii. Jediným poetickým prvkem se stává užití personifikace. Nej ast ji se personifikace týká nového p ístroje, kterého hlavní postava považuje za p vodce svého nešt stí. Personifikací stroje p enáší svou zlobu a lítost na konkrétní v c: „ , , a , , e a „ „ , p ,...“ (str. 70).

Zajímav p sobí samotný název povídky utvo ený interjekcí „ - “. Tento zvuk vydává nový telegrafický p ístroj, se kterým se úst ední postava musí sžít, pokud chce v zam stnání setrvat.

„K a i e e “

Davydovy se touto povídkou pokusil zachytit revoluční události roku 1905 zcela originálně d tským pohledem. Mladý vyprav bere revoluci jako vítané zpestření, jako d tskou hru, kterou m že sdílet s dospělými. D j povídka se odehrává v Brjansku, kde pracuje vyprav v otec jako strojvedoucí. Zamstnanci tam jší vozovny parních lokomotiv podpo í revoluci i d lnickou stávkou. Poty ka s etníky a carskými vojáky kon í tragicky, za sv j názor mnozí zastánci revoluce zaplatí vlastním životem. D tský náhled úst ední postavy na realitu se pomalu vytrácí.

Kompozice

První ást p íb hu je lyrickým úvodem, jemuž dominuje nostalgie a vyprav ovy vzpomínky na d tství, které již dávno zavál as. Vyprav si vybavuje blízké osoby, s kterými prožil nejkrásn jší období svého života. Vše doprovází poletující sníh a silný mraz. Vyprav se chce alespo na malý okamžik vrátit do d tských let, být op t tím malým chlapcem, který prožívá své klukovské hry. Malý Kolka se ocitá v kraji svého d tství, v rodném Brjansku⁷, kam jeho otec odešel z Ukrajiny za prací: „Xa e a i a i a a a , e e i a o a i e e , a e e a i a e e o a i o o o i a o i o i, o e a o o, a o e e e i o e, o o i o e a e i . Xa !..“ (str.6).

Druhá ást se odehrává v teplu útulného Kolkova domova. Vyprav vzpomíná na dlouhé mrazivé ve ery, na pravidelné pozdní otcovy odchody do zamstnání, p i nichž nikdy neopomn l synovi p ipomenout, aby se u il a jednou se mohl stát inženýrem.

Ve t etí ásti nás malý vyprav seznamuje se svými kamarády a nejoblíben jšími hrami, které m ly v tšinou simulovat nejd ležit jší okamžiky ruských d jin: „M To o a a o o o a e i K o o . a o i o o i : e a a o , a – i.“ (str.9). Zarážející je ovšem d vod rozazení jednotlivých „voják “ do té i oné „armády“, nebo d ti jsou vnímaví pozorovatelé, kte í si všímají sociálních rozdíl svých rodi : „, o o o , i a o –

⁷ Jedná se o Davydovy v autobiografický prvek, nebo ve m st Brjansk strávil své d tství.

a i ,To – a e o, a e – o o .I e a, i o o e a
o a a e i a [...] H o , e i, o i ?“ (str.9).
Vále né hry se mísí s vyprávěním, jež Kolka slýchával, a jež pojednávají o skutečných událostech a bitkách, kterých se Rusko účastnilo. Malý vypravěč též vzpomíná na své prarodiče, kteří sídlí na Ukrajině a které vidává jen o prázdninách, na dovolování povídání o statečných kozácích: „e o, a , o o o i a e i He a o i⁸ i
i , o a a i , o o o a a , a a a
o a a .Ti i a a o o ...“ (str.10).

Prázdniny strávené u prarodičů na Ukrajině vnímá malý Kolka jako velké dobrodružství, které kazí jen „místní“ jazyk, jenž mu připadá se svým milovaným dědou⁹: „ , a e a e, a e e o- a o o o !..“ (str.16). Do poklidné atmosféry dětských her se pomalu vkrádají zvěsti o revoluci, které malý vypravěč zachytil z útržků dospělých: „Xo i a o o o i o o, a e e i o o a i
a a o i o a, i e o o i o To i K o .“ (str.17).

Revoluce dorazila již i do Brjanska. Ulicí se nesla revoluční hesla a odevšad se linula nová píseň „Marseillesa“. O náplni dne bylo tedy rozhodnuto: „e a K o
- „, o a o “, a , To a e a Ko o o – e o i o e .“
(str.19). Soukromá dětská revoluce se ovšem setkala se svou realistickou podobou. Děti se staly svědky bitky, jež vzplála mezi zastánci revoluční a procarskou stranou. Dětské ideály byly pošlapány realitou boje: „ – , - a e o ! Xi a e o
a ? Ta e e o...“ (str.22).

Zaměstnanci brjanské vozovny zahájili stávkou, která se stala Kolkovi a jeho kamarádům podnětem k obdobné akci ve škole: „C a i, o e i , o i
e a ?“ (str.23). Kolkova parta se vydala do vozovny, která na malé „vetelce“
dýchla prázdnotou a nebývalým chladem. Nevůle opouštění místa si záškoláci vynahradili jízdou na drezín, které zamezil strážník.

Sedmá kapitola pojednává o pátém dnu stávky místních zaměstnanců vozovny, která připadá na předvečer Vánoc. Malý Kolka se trápí otcovou nepřítomností, jež ohrožuje sváteční pohodu: „A e i a o e o o i a a – i a o a a
e o i o e o i!“ (str.27). Malý vypravěč je rozpolcen. Na jedné straně je hrdý na otcovu účast ve stávce, na straně druhé závidí svým kamarádům vánoční pohodu,

⁸ Opět jde o autobiografický prvek, protože Davydovyovy prarodiče skutečně žili v Nedryhajlově.

⁹ I zde se jedná o autobiografický detail – Davydovyovy prarodiče hovořili ukrajinsky, ale jazykem jeho dědečků byla ruština.

ozdobený vánoční stromek a přítomnost obou rodičů. Smutek je nenávratně pryč se zvukem blížící se lokomotivy. Kolka v otec porušil stávkou a vrací se domů k nelibosti brjanských zastánců stávkové pohotovosti: „...A co? Tě a! – Ta o i o i o e i o!“ (str.29).

Kolka se velmi trápí otcovým selháním a snaží se otcovinu vnitřně ospravedlnit. Rodinná idyla se pomalu rozplývá a malý vypravěč je rozeznán na celý svět („... o i , a , o . o e e e , i o e e , e o e e To a i e e. Bi o a e o o o , a o a a a “, str.30).

S rámem přichází do vesnice i vojáci a z vesnice se pomalu přesunují do vozovny, kde se etníci právě chystají zatknout stávkující. I místní lidé mají k ohnisku stetu pomoci dělníkům uhájit revoluci proti „carovi“. Revolucionář Kolka se přidává k sílícímu davu mávajícím červeným praporem. Úderná melodie „Marseillesi“ se nese vzrušeným davem, zatímco vojenský velitel vyzývá všechny zúčastněné, aby se rozešli. Poklidná stávka brjanských revolucionářů byla rozmetána kopyty černé setniny.

Závěrem povídky se vypravěč odpoutává od tragických událostí, které poznamenaly jeho dětství a vrací se zpět do přítomnosti. Ale vždy, když se objeví první snhové vločky, se z dospělého muže stává ten malý Kolka, který si hrával bezstarostně se svým kamarádem Tolkou.

Způsob vyprávění a styl

Hlavní dějová linie je neustále přerušována krátkými epizodami, které tená i přibližují Kolka v dětský svět se všemi hrami a dobrodružstvími. Příběh je rámován líným zimním přírodním scénériem, kterou prostupují obrazy dávné minulosti: „Ko a e e i i o o o o o o a e e o o o i a, o , o a , o o i o o i o, - e i a a a.“ (str.5). Samotný děj je oproštěn od lyrických momentů a popisu přírody, vyznačuje se hravostí, úsměvnou komičností, lehkou naivitou i „dětským“ nadhledem i náhledem, jimiž se dětský hrdina vypořádá se svými dospělými i realitou revolučních událostí roku 1905. Celým příběhem jakoby dýchala dětská čistota, upřímnost, nevinnost.

Autor v povídce užívá specifických kontrastů v mnoha podobách. Nejzjevnějším z nich je bezstarostný dětský svět vzdálený složitému světu dospělých, jež prezentuje období zasažené revolucí.

Další kontrast tvoří minulost s přítomností. Minulost je v očí vypravěče dosti nejednoznačná, na jedné straně se musí vypořádat s tragickými událostmi, jež zapříčinily otcovu smrt, na straně druhé je minulost sámem dětských her, na které dospělý vypravěč velmi rád vzpomíná. Přítomnost a poklidná, se pro hlavní postavu stává stereotypem a sámem vzpomínek na mládí, tento vypravěč v stav zpěsobilosti do jisté míry vnímá „vyhoření“ a stáří. Konkrétní pojetí minulosti představuje pohled ústřední postavy, jež se zaměřuje na vzpomínky okolo roku 1905. Ovšem lze též abstrahovat a vnímat minulost jako historii rusko-ukrajinskou, nebo mladému Kolkovi je od útlého věku pováno historické povídky o „matince Rusi“. Příběh je tedy obohacen dětským viděním slavných historických epoch obou zemí. Ovšem jazykový aspekt, přítomnost ruského a ukrajinského jazyka i otcova ukrajinská národnost jsou zcela opomenuty. Malý Kolka nezná ani základy ukrajinštiny, jeho pravidelné návštěvy prarodičů na Ukrajině jsou tak ochuzeny o celkový dojem, porozumění místních lidí a ukrajinskou tvářnost. Vnuček Kolka je tak ke i prarodičům zcela imunní, vnímání babičky a dědy je tedy neúplné a zkrácené jeho neznalostí ukrajinštiny.

Tímto mírným exkursem do minulosti se dostáváme k dalšímu silnému protikladu, jenž je nepatrně zastíněn. K protikladu Ruska a Ukrajiny. Rusko je z pohledu dítěte rozsáhlé území širých nehostinných plání, bílá pustina, kde neustále panuje zima. Ukrajina je představena jako rodiště vypravěčova otce, místo letních prázdnin, odpočinku a teplého slunného počasí.

Barvy tvoří poslední z užitých protikladů. Velmi zdařile působí protiklad červené a bílé. Červená barva reprezentuje revoluci, společenské změny i krev prolitou jménem revoluce. Bílá barva je převládající, unylá barva zmrzlé sněhem zapadlé země, která charakterizuje širé zimní ruské stepi: „a e e e i e i a e e a e a o e , a a a o i a i e e o a o!“ (str.36); „I e e, o a o e i o i o i i o , e – e i a o i a o i o e i o i.“ (str.40); „a e e e a e a a i e o o i Po i.“ (str.17).

Nejdůležitějším přírodním motivem obsaženým v příběhu je sníh, který zastává dvě protikladné funkce. Jednak je motivem typicky nivelizujícím, který zastírá revoluční tragiku a podává její smyslivější a snesitelnější tvář a to dětským úhlem pohledu. Jednak je impulsem, který vypravěči navozuje dětskou bezstarostnost, tragickou smrt otce, vzpomínky na revoluci a vůbec vše, co souvisí s minulostí.

A koli tentokrát Davydovy zpracoval látku vztahující se především k ruskému prostředí, neodpustil si uvést typické ukrajinské motivy. Do vyprávění o kozácích, které malý Kolka slyšel od svého dědy-Ukrajince, autor vložil též další ukrajinské atributy; mohly a stepi: „Ti i a a o o , i a a , o i o a o e a , o i o o e o a .“ (str.10).

Ich-formový způsob vyprávění je ozvláštněn retrospektivou, díky níž je například nahlíženo bezelstnými očima dítěte. „Dospělý“ vypravěš se ke slovu hlásí až na samém konci příběhu, čímž je zajištěn kulantní, velmi působivý lyricky zabarvený a lehce nostalgický závěr. Přínosem dětského pohledu je jistě absence patosu, přemrštěné nostalgie i nepřemíra agitací hesel. Dětské vyprávění je na mnoha místech oživeno Kolkovými oblíbenými písněmi, říkadly, ale i revolucními popůvkami, jež vystihují atmosféru okamžiku a které mladý vypravěš slyší ve svém okolí: „B a a , o a , a o a o !“ (str.37). Nevšední příběh dává život, logiku a hravost, s jakou přistupuje ke skutečnosti.

*C a i o o i*¹⁰ (1929)

„ „

Na první pohled by se zdálo, že hlavní protagonistkou povídky je mladá pracovnice veterinárního institutu, Palja Stepanivna, jejíž nečekanou svatbou uvádí autor tená a do dění. Nikdo nepředpokládal, že by Palja všechny své rozmanité, v tšinou vzdělané a „prověšené“, nápadníky vymýnila za neznámého komunistu („I o a o a e i o o , i a i e e o K a a o , e a e o a a a a i o o i e a , a e o o o i o , o o o i o i o e a a e i a i a i e a i .“ (str.12)). Tímto jejím rozhodnutím se zhroutil svět nejednomu kolegovi po řadě adových vývojích veterínárního institutu a koně rektorem samotným.

Palja se po kvapné svatbě dlouho sžívala s pro ni neznámou a nezvyklou rolí novomanželky. Makara Andrijovy se si vzala po týdenní známosti, aniž by svého muže

¹⁰ Citace následujících povídek: A o e o - a o , . C a i o o i . K : e a e a o e a e a o a , 1929.

blíže poznala. Postupně si začala uvědomovat rozdílnost své a manželovy povahy, jejich odlišné zájmy i životní postoje. Rozmar, i tak by se dalo nazvat manželství uzavřené s mužem, kterého Palja znala sotva týden. Ovšem rozmar, který se dotkl i samotné Paljiny rodiny.

Pro větší rodinu z vesnice, která přišla po zestátnění o statek, je nepřipustné a nemyslitelné, aby byl kterýkoli rodinný příslušník členem komunistické strany. Palja tuto skutečnost hodlala svému otci oznámit, až se s manželem dostaví na zdvořilostní návštěvu.

Otec i mladší dcera Lidoka se na Paljinu příjezd velmi těší, nebo Palja svůj domov opustila před šesti lety. Oba si mnoho slibují od Paljina nového manžela. Přípravu na návštěvu z „msta“ byly v plném proudu a nic nebránilo tomu přivítat nového člena rodiny, o němž si otec vytvořil fiktivní obraz z dceřina dopisu („... o ...!“; str.61). Jedině, nad čím se otec v dopise pozastavil, bylo samo písmo, ukrajinština. Ovšem zanedlouho přibyla starost další a mnohem závažnější. Lidoka ztrácí iluzi o manželovi své sestry, nebo se dozvídá o jeho členství v komunistické straně. Záhy je rozhořčen i otec. Při seznamovacím rozhovoru, posilněn vodkou, seznámí Stepan Nykyforov zetě se svým názorem na zavádění komunistických předků na vesnici. A brzy se dozvídá o skutečném politickém smýšlení svého nového zetě a uvědomuje si rozsah škod napáchaných předchozí debatou o politice. Nezbyvá, než si „vlivného“ člena rodiny udobit. Chytře položenými otázkami zjistí uje, že zeta je komunist a ještě k tomu Ukrajinec, nesympatizuje s radikálními řešenými a názory komunistické strany a nebýt této „vady na kráse“, stal by se z něho celkem milý a úctyhodný člověk. Nejvíce zaskočená a dojatá je sama Palja, která nedoufala v porozumění mezi jejím zpoátku „nevyhovujícím“ manželem a „starosvetským“ otcem („... o ...!“; str.92).

Kompozice

Příběh je tvořen osudy více či méně důležitých postav, které dohromady svádí postava Palji.

„...“ Touto základní nosnou informací se autor vypořádal s úvodem povídky. Předkládá ji bez emocí jako běžný jev, který patří k lidskému údělu. Předstírá též, že se tento příběh neobejde bez komplikací. Tená je

prozatím seznámen s Paljiným pokroilým v kem, jenž si žádá manželství. tená i je též podán vý et a základní charakteristika d ležitých postav.

V první ásti p íb hu se tená seznamuje s Dijahnostykou, mužem, který má nejv tší šanci obstát u své kolegyn . Dijahnostyka si byl svým vít zstvím již zcela jist a plánoval požádat Palju o ruku ve vhodný okamžik, kterého se již nedo kal.

Ani p edseda místní ukrajinské komunistické strany neodolal kouzlu mladé pracovnice istitutu. Dijahnostyka si však nep ipouští existenci soka v podob „ukapisty“, který haní ukrajinskou inteligenci. Trojici Paljiných nápadník ukon uje student, jehož bezprost ednost a mládí dráždí postaršího váženého vyu ujícího veterinárního institutu stejn jako p vod, který ho s Paljou pojí. P i návště v , která by si zasloužila p ívlastek zásubní, se Dijahnostyka od Paljiny sousedky dozvídá o neplánované svatb Palji s úpln neznámým mužem, který je ke všemu „ „: „ , - .“ (str.18).

Další oddíl je v nován studentu Karasykovi, jenž se chce z neš astné lásky vrhnout do spár UKP. Ovšem k tak riskantnímu ínu se nakonec neodváží. Student Karasyk vystupuje jako hlavní ú astník dialogu i v další, již t etí, ásti p íb hu, která se odehrává v byt Palji a jejího manžela Makara Andrijovy e. Když opadlo zklamání a probudila se u studenta Karasyka zv davost, projevil mladík zájem navštívit „mladou paní“ a zjistit, jak se jí vede v novém život . Pot ebuje se p esv d it o kvalitách jejího chot . Srovnává se s ním a klade si otázku, co je na n m jiného, lepšího? Co jemu chybí? Palja je z návště vy zna n nervózní a ospravedl uje se, že studentovi nedávala sebemenší nad je. Návšt va se pro Palju stává nesnesiteln dlouhou, Karasyk se vyptává na okolnosti jejího seznámení s manželem. Dot rné otázky neznají konce.

Davydovy se ve tvrté kapitole pozastavuje nad komunistickou ideologií 20.let a jejími praktikami, p edevším nad zavád ním ukrajinizace v praxi a zkoušením zam stnanc z historie i sou asnosti socialismu v etn zvu ných jmen p edstavitel socialistického u ení. Zam stnanci zápasí se zkratkami socialistických institucí i s úskalími ukrajinského jazyka („ „ „: „ (str.51). Ironií celé situace je fakt, že žádný len komise, krom Paljina manžela, ukrajinštinu neovládá a tudíž by sám požadavky nesplnil. Znalosti jejího rodného jazyka, ukrajinštiny, jsou pro Palju dostate ným d kazem manželova národního cít ní. („ „ „: „ (str.56))

Poslední úsek povídky se nese ve znamení p íjezdu Palji a jejího manžela do rodné chalupy. Všudyp ítomný je kontrast m sta a vesnice nejen zp sobem života, dodržováním tradic, sepjatostí s p írodou, postojem k náboženství, ale v této Davydovy ov povídce se m sta a vesnice rozchází v i názoru na politickou p íslušnost.

Do pop edí zájmu se dostává vesnice se svým koloritem, charakteristickým vnit ním ádem a oby eji d d nými z generace na generaci. Zna ná pozornost je v nována popisu každodenních úkon , prací, nepsaných pravidel a po ádk , které jsou s vesnicí neodmysliteln spjaty. Na tyto zvyklosti je poukázáno p edevším prost ednictvím mladší Paljiny sestry Lido ky a otce, kte í se v posledním oddíle prom ují v postavy úst ední. Tvo í jakýsi protiklad k modernímu komunisticky orientovanému m stu, a vlastn í k Palje a jejímu manželovi, kte í zastupují m stský zp sob života, jeho novodobé v ýdobytky i novodobé sm ýšlení.

Paljin mladší sest e plné ideál a d tské naivity se hrou tí její sen o sest in chrabrém, mužném a estném manželovi ve chvíli, kdy zjiš uje, že je lenem komunistické strany, která je na vesnici považována za nejv tší zlo. Zatímco Lido ka se tuto zdrcující zprávu dozvídá naráz nep ipravena na nep íjemnou skute nost, otec se s tvrdou realitou seznamuje postupn a a se zjišt ným skute nostem brání a nehodlá si je p ipustit, nezbyvá mu nic jiného, než se nakonec s dce inou volbou partnera sm í it.

Popis p íprav na Paljin p íjezd je prokládán otcovými úvahami o starší dce i, která se p ed šesti lety vydala elit nástrahám m sta. Ve vzpomínkách se vrací k zesnulé žen , která nep ežila porod druhorozené dcery a modlí se k Bohu, který mu odep el tolik o ekávaného syna. Hodnotí sou asnost jako dobu poznamenanou komunistickými po ádky, nemravností a bezbožností. Tento negativní postoj v í p ítomnosti zahání myšlenkami na š astnou budoucnost, která eká jeho dceru po boku nového, jist úctyhodného, zet .

Vrací se k dce in dopisu a snaží se dopátrat významu ukrajinského zn ní textu. Klade si otázky, na bylo dce i vzd lání, když chce i nadále psát „nekulturním“ jazykem. Vinu op t p íkládá zhoubnému vlivu m sta, které zavádí ukrajinizaci. („ , ,

.“ (str.62)) Nechce si p iznat ze ovu politickou angažovanost.

Palja po p íjezdu navšt vuje stará známá místa, vzpomíná na svá d tská léta, která zde prožila. Nyní ji vše p ijde malé a provinciální. V rodné sv tnici zatím panuje nervozita a zv davost. Otec vítá novomanžele na prahu chalupy, jak se sluší a pat í, a se zájmem a obavami pozoruje svého zet .

První názorový rozpor, který je ve skutečnosti konfliktem mezi msta a vesnicí a jejich odlišným názorem na svět, probíhá hned mezi Lidou a Paljiným mužem. Lida se na zmínku o vstupu do strany tváří dosti popudlivě. Její představa o muži své sestry se liší od skutečnosti: („... , ... , - ...“ (str.73). Ani otcovo dobré mínění o zeti nevydrží dlouho, vytratí se poté, co zeta promluví istou ukrajinštinou („I ... o i ... ! ... : ... , - ... !“ (str.75).

Aby Palja předešla nevyhnutelnému konfliktu s otcem, vyhýbala se jakékoli debatě o politice a zvláště komunistické straně. Otec nesrozuměn se stranickou příslušností a postem svého zeta, započal s Paljiným manželem vášnivou debatu politického charakteru („E ... - ... , ... ! ... .“ (str.78). Po zjištění pravého stavu v cí se snaží otec situaci se zetem urovnat bojící se zeta vlivu. Není ovšem třeba, Makar Andryjovy je povznesen nad podobné „kontrarevolucionářské“ protikomunistické debaty. Rodinné vztahy nejsou tedy vystaveny sporu rozpínavého, zkaženého komunisticky smýšlejícího msta a nestranné a v ící vesnice. Rodinný konflikt je zažehnán.

Jednotlivým postavám autor svěřil hned několik důležitých funkcí, které se navzájem prolínají a tvoří dohromady vícevrstevný a kompaktní příběh. Každá z postav představuje určitou životní etapu Palji. Tyto soukromé názory na Paljiny části života vytvářejí jakýsi kaleidoskop, který vyvolává ucelený obraz příběhu. Palja působí jako smelující prvek, tvoří jakési ohnisko děje.

Autor záměrně dohromady svádí osudy postav, jejichž názory, povahy, vzdělání a životní postoje jsou zcela odlišné. Příběh poté staví na konfliktu a kontrastu postav, jež se podílí na gradaci textu. Princip protikladu Davydovy navíc oživuje vítanou a výraznou satirou, která povídce vyloženě svdčí.

Hned několik kontrastů, těch nejpodstatnějších a nejzjevnějších v sobě skrývá Paljino manželství: v ící žena a člen komunistické strany i kontrast mezi msta a vesnicí, který s předchozím protikladem také úzce souvisí.

Zatímco se Palja po boku svého manžela a po letech strávených v městském prostředí vzdaluje vesnickému způsobu života, hodnotám, výchově i víře v Boha, její manžel se naopak své funkce v komunistické straně nehodlá vzdát ani kvůli své ženě, i když její povaha a stranická nekompetentnost nevytvářejí na veřejnosti dobrý dojem.

Ko e e a i a e a, a o i a, e o e o,
i o . A – e a i a, „ i a a“!“(str.47).

Palja je sice dívka pocházející z vesnického prostředí, která se ale již „domestikovala“ ve městě. Svými činů a osudy spojuje lidi různého společenského zázemí a prostředí, což je hlavním úkolem této postavy.

Největší prostor z Paljiných titulů je v nově jejímu kolegovi Dijahnostykovu, postaršímu inteligentnímu muži, který vyzařuje charisma a který je u žen oblíben. Dijahnostyku nejlépe charakterizuje vybrané vystupování i mluva, kontrola nad sebou samým. Nejedná bez rozmyslu, ale vždy z rozvahou, vše má dle kladně upravené a naplánované, jakoby nalinkované. Neustále drží emoce na uzdu, protože jen proletariát má že jednat emotivně a pudově. Všudypřítomná je Dijahnostykova nadřazenost, povýšenost, která jde ruku v ruce s distingovaným chováním postavy odpovídající jeho vzdělání a povaze. Dijahnostyka je velmi pozorný a šťedrý nápadník, ovšem není bez chyby. Uvědomuje si Paljiny nedokonalosti (prostý způsob a chování venkovanky), které ji vzdalují od statusu dokonalé ženy. Tuto problém most je schopen akceptovat a postupem času si Palju „povychovat“ k obrazu dokonalé, kulturní a reprezentativně vyhlížející manželky. Chce z ní vytvořit společensky přijatelný a vzdělaný typ ženy, která v soudobé ukrajinské společnosti chybí („ y – e , .“(str.7).

Jediný způsob, jak poznat pravou Dijahnostykovu „tvář“, je prostřednictvím vnitřních monologů, kde se přestává kontrolovat a dává průchod emocím („ y , c - , , .“(str.9).

Student Karasyk zastupuje typ bezprostředního mladého muže, který se nezalekl ani Dijahnostykovy autority, ani Paljina manžela. Jeho náklonnost ke zmiňované byla ovšem dána jen její nedosažitelností a jeho mladickou zvědavostí.

Sám vypravěč komentuje postavu vedoucí kanceláře nevybíravými slovy („ , , ,“(str.3)). Zvláštní, že tato vedlejší postava je snad nejlépe vykreslena. Popis zabíhá i do detailního líčení rysů, osobní mimiky a jazyka dotyčného jako je tempo řeči, koktání i polykání koncovek. Ovšem je třeba si uvědomit, že se jedná pouze o popis negativních rysů a vad, které pozorovateli přišly vhod, a které tím pádem vyzdvihl.

Nejdleži jší funkcí této méně podstatné vedlejší postavy bylo zejména jméno Paljina p vodu, které se odráželo i ve staré ukrajinské „verzi“ jména hlavní představitelky („... i ...“ (str.5).

Postava předsedy místní pobočky komunistické strany slouží de facto k náhledu do Paljiny minulosti, díky níž si tená vytvoří představu o jejím životě, povaze a hodnotách, které Palja preferuje. Předseďa nahlíží na Palju již jako „vyléčený“ nápadník, muž bez postranních úmyslů, tedy realisticky, i když s trochou uražené mužské ješitnosti. Druhým úkolem této postavy, možná ještě podstatnějším, je poukázat na soudobé politické realie z pohledu „kovaného“ komunisty („... a e i i o a i e a i o a i a i . I e e e a o i o i i a a i e i e i , a a e a i o o i .“ (str.21).

Vnější popis Paljina manžela, Makara Andrijoviče Stepury je pro tená nejvíce itelnější a je podán vždy pod jiným úhlem pohledu. Dívod je zřejmé, neboť postava Paljina manžela je zpočátku utajena i ostatním účastníky příběhu a zájem o ní se projevuje jak na straně postav, tak na straně tená. Charakter postavy se ovšem utváří během celého vyprávění. Ačkoli je na začátku povídky označován pouze jako neznámý manžel Palji „sejchem komunisty“, na konci se z něj stává nejpropracovanější a nejsledovanější postava. Je neustále jakoby pod drobnohledem zúčastněných postav. Popis se neomezuje jen na fyzickou stránku, ale pozornost je zaměřena i na barvu hlasu, intonaci nebo domácí podobu jména („Ka a o a e e o o a e o o o o ´ , o i o o i a a i o e .“ (str.27); „Ka a a o o o a o a : - H o o ! Ca a o a a a a o e o i i i .“ (str.28); „ a C e a i a a e o o „Má i“ (i ´ a e i i i a a i o i , o e a a e e Má a , a a á...“ (str.28).

Vlastnosti a popis Makara Andrijoviče jsou tená předkládány také prostřednictvím manželky Palji, která se se svým mužem postupně seznamuje a zároveň sbližuje. Ovšem i zde je patrná určitá idealizace, zvláště ke konci příběhu („ e o o a i o o o i i i a . a e i e , a a o o i e – o i o i , o i o o , e e o o , o o o o i a , i e i o . Ti i !“ (str.54). Ve skutečnosti je Makar Andrijovič ukázněný, disciplinovaný muž, který si chrání své emoce i soukromí.

Paljina sestra, Lidoka, je již zcela „pohlčena“ vesnickým způsobem života, jeho názory a pravidly. Poslušná mladá dívka pizpůsobující se otcovým požadkům, návykům i názorovým vlivům, přebírá po matčině smrti funkci hospodyně. Postavou Lidoky se autor velmi realisticky vypořádá s popisem a výtem fyzicky náročných prací, které je třeba zastat, aby se nenarušil řád a chod domácnosti. Z tohoto pohledu plyne jas mnohem rychleji než ve městě, je též mnohem efektivněji využít („... o a o i o i i o a a i o a i , a a i a o a e i o o i . Te e a a i o i i i “ (str.56).

Stepan Nykyforovy Zabyjvorota, Paljin otec, je prototyp sedláka, který je spjat s venkovem a přirodou jako „vymahatelem“ pevného nemenného řádu typického pro vesnické prostředí. V říčních úlohách je svazován nepsanými pravidly a zvyky dodržovanými na venkově, jež se jen velmi obtížně dají změnit: „... a i a C e a H o o e o e i o : a a o i o o a o o i a .“ (str.69). Na první pohled je zřejmé silné přisobení víry na vesnici, nebo náboženství zde hraje důležitou roli i v době, která nepřála jiným ideologiím než komunistické („... i o o a o a o a . Ta e o o o o o : a o a o a a .“ (str.59).

Mesto považováno za cizí svět, vesnici vzdálený, odkud přichází politická nařízení a kde vládne bezbožnost a hříchy („... o a i i e e e i o , o o o a a o o o i K i“ (str.59); „B e ´ e i o , o a , i o o a e i i i , i o i e i o , a e o o o o e i , a a o o a : i a a o o o c o o a i a i a .“ (str.61).

Prostor a čas

Boris Antonenko-Davydovy se v této povídce vyhýbá jakémukoli hodnocení i překládání popisu prostoru. Nejmarkantnější je tato absence patrná v části, jejíž děj se odehrává ve městě.

V těší pozornost je vnována jen „životu“ na Ševčenkovo bulváru, kterým Dihahnostyka prochází cestou k Palje. Bulvár ožívá křikem dětí a pouličními prodáváky, které se přehánjí v rozmanitosti a pestrosti květinových prodejů.

Pozorování rušného bulváru vyústí v zamyšlení nad rozdíly skupin obyvatel, kteří se v obecně lidském měřítku neliší jeden od druhého: „... – O – o e a i . Bi

e a a o- o i o a i a e a , i . o a e
a i , a a a o- i o , a i i a . . . . i a o , o
, o i i e i e i , e a o e o o o o.“ (str.15). vzdalující se
tramvaj p ipomíná Dijahnostykovi pou cestujících do zaslíbené zem („ o o
C o a o a e e a a a i i o i a o , o o e o o
o i e a a , a – e e e a i , e o o a o o
.“ (str.16).

Tento popis okolního prost edí o ima Dijahnostyky je také jedinou „rozsáhlejší“ charakteristikou prostoru v ásti povídky, jejíž d j se odehrává ve m st . Autor tím z ejm cht l tená i navodit št stím oplývající náladu, jakou prožívá Dijahnostyka ve chvíli, kdy jde požádat *Palju* o ruku. Toto pozitivní vid ní okolního sv ta je tedy z ejm jen odrazem okamžitého stavu postavy.

Daleko v tší pozornost je v nována prostoru a detail m v záv re né fázi p íb hu, která se odehrává na vesnici. Lí ení prostoru je ješt umocn no p íjezdem „mladých“ z m sta, nebo k nezbytné sou ásti p íprav pat í úklid. Tím je zajišt n prostor k podrobnému popisu stavení („ „ o “ o a a a e o a o a o a a a a i a o o i a . a i o a a a a o i i i „ o a “ e o a o o a , o o a o i . T o a a a i a – „Ma “, o i o a o o „H “, a „ i Ioa a K o a o o. K o o i a a i i a i a i i i, o e i, i i e e i, i a .“ (str.57). Úklid znamená pro Paljinu sestru jakýsi projev úcty a lásky, kterou ke starší sest e poci uje. Tímto svým gestem se sest e snaží vynahradiť léta strávená ve m st mimo dosah rodiny. Lze se také domnívat, že sestra tímto úklidem vynahrazuje pocit osamocení, který ji po Paljin odchodu z domova trápil. Byla nucena rychle dosp t a zastat práci hospodyn . Nyní s nadšením o ekává sest in návrat.

Autor dal vyniknout p edevším konfrontaci M S T A a V E S N I C E, jejich odv kému kontrastu a konfliktu. Vesnice je p íjímána jako prost edí nezkažené, které je neodmysliteln spjato s náboženstvím, odv kými tradicemi a ády. Obyvatelé vesnice žijí v souladu s p írodou a ctí tradice, na které se v m stském shonu pozapomíná.

M sto je z pohledu venkovského lov ka spojováno s h íchem, bezbožností a zkažeností. M stský lov k je obvi ován ze smilstva a lenosti. Vše, co p íchází z m sta, je automaticky považováno za podez elé a nebezpe né, nevyjímaje politickou otázku. Po zestátn ní soukromého majetku se lidé z venkova staví k novátorským tendencím v politice ješt ned v iv ji. Op t zlo, které má p vod ve m st .

Ovšem zcela jistě nejpalivějším problémem, který rozděljuje vesnici a město na dva protichůdné svety, je samo náboženství, které je pro komunistickou stranu nepřijatelné, naopak na vesnici mocně zakořeněné („– A o i i a a o a i a ! a e a i a o o a a i o o a a a: - Ti , a, e a e i i o o a a ! M a o a , a e o i o a i a .“ (str.73).

AS není v celém díle blíže specifikován až na výjev slunného bulváru, kterým prochází šastně zamilovaný Dijahnostyka. Podle jeho výroku kvíten lze usuzovat na jarní měsíce.

Velmi nejednoznačně pracuje Davydovy s motivem ticha, který tak získává protichůdné významy. Moment ticha je jednak do značné míry spojený s odpovídkem na vesnici a milými vzpomínkami na minulost. A na vesnici není nikdy času nazbyt, zachovává si venkovský řád a zabíhá životní tempo, do kterého se občas vloudí volná chvíle jako stvořená pro vzpomínky staré dobré věci i své nejbližší. „Ko a a o o i o, a o, o o a a o o a a , o o ...“ (str.59)

V povídce „C a i o o i “ má toto adverbium ještě další úlohu. Uvozuje atmosféru předpokávaným nezvratným konfliktem, který nejlépe vystihuje slovní spojení „ticho před bouří“ („A e a i o. i o e– o. C o i o o a o o i o e e e o .“ (str.85). Kontrast zlovstného ticha a každodenního obvyklého hluku na vesnici je patrný ke konci příběhu, kdy Paljin otec čeká v tichu chalupy na otevřený dialog s Paljiným manželem.

Způsob vyprávění a styl

Už samotný název povídky „C a i o o i “ vypovídá o participaci vypravěče na ději, i když se autor vyhýbá jakémukoli hodnocení. Autor se snaží o nezúčastněný postoj, přesto lze v textu najít místa, která nesou stopy vypravěčova hodnocení, raději drobných soudů („H o o e i e a a a o ? i o a i o a C e a i o a o e o i a i a o o a .“; str.6).

Sporadicky se objevuje i eufemická otázka, která nutí čtenáře popemýšlet o dané situaci i rozhodnutí některé z postav („X o a– o e e o o o o, o i e , o a o , e o i a o o o e o a a a Ka a o i o a

o io a i a i C e a i e i i a i e a i.“ (str.21). tená ovu pozornost udržuje autor i dalším syntaktickým jevem, nedokon enou výpov dí („X o? O a a o e a a e e i a, o a a o o o a – a o i a? ... Xo , a e a , i e, e a i . Bo a ...“ (str.21). tená je do d je zapojen i oslovením („Hi, i , Ma a, o i e o i o i i, i a o e o i e, a o a, a , o a a e e .“, str.88).

ídkým jevem, jehož autor využívá p i dialogu postav, které necht jí p iznat pravý stav v ci, je aposiopesis („Ka a xo o o e e o i . – Me i... To a a C e a o a?“ (str.27).

Autor op t využívá er-formy a inverzního postupu vypráv ní, kdy se od st edu p íb hu vrací do minulosti k za átku p íb hu. K retrospektiv autorovi slouží i drobné epizody, díky nimž objas uje jednání postav. Dialogy jednajících postav jsou dopln ny vnit ními monology, které mnohdy dokreslují a vysv tlují situaci, nebo emo ní a citová stránka postav je potla ena a na povrch vyplouvá až ve vypjatých okamžicích, nebo postavy své chování neustále kontrolují jakoby se za své city styd ly. Záv r povídky lze ozna it za pointu. Jak jinak nazvat situaci, kdy vládne smír mezi komunistou a v ícím lov kem, který p íšel díky zestátn ní o sv j majetek?

P i dialozích a vnit ních monolozích se autor nevyhýbá rusizm m, dialektizm m ani slov m hanlivým i pejorativním („H o o e o o o – a a o , o e e e o, e a o, a a i , o a o e i a i e, ...“ (str.5); „Ka a o i o a a o i o o i e e e e a o o i o o o o a.“, str.35). Rovnováha je nastolena množstvím obrazných pojmenování („ a a a o a x o o a e i “ (str.54), epitet („ i a o e, e e o o- o o o e e o i ...“ (str.57), p irovnání („I e o o o e , e e i a i o i i o o a , o a e o a , a o a a i .“ (str.9); „Bo a, i e a a o o a , o e a, o a , a a o i a e o o i a a o e .“ (str.39) a dalších básnických obrat , které sm ují k lexikální rovnováze mezi kladn a záporn zabarvenými výrazy.

K astému jevu v Davydovy ov povídce pat í i zdvojení vždy konkrétního slovního druhu („ a a i i o o i a e , i o o e o e o o e o“, str.14; „ o o o i e e e a i a o o i e e- e e i o a o i i o o .“ (str.14). Naopak k velmi sporadickým a

neoteleým prostředkem se stává hyperbola („Hi, a a a! o a o o: o e ,
, e o o – i o o “ (str.85) i predikát v podobě
citoslovce („ - o o i o !“ (str.86)).

Výrazným prvkem je autorova satira na politickou situaci a komunistickou ideologii a zavádění ukrajinizace v praxi. Davydovy si bere na paškál prověrky státních zaměstnanců, které mají otestovat jejich znalosti komunistického učení, loajalitu v straně a míru zdatnosti rodného jazyka, jehož šíření mezi proletariát se díky Leninovi politice ukrajinizace stalo na počátku 20. let 20. století pro komunistickou stranu jednou z priorit. Davydovy se vysmívá především obcházení prověrek a zmanipulování členů komise, které mají zvýhodnit určité jedince zastávající významné posty („A e e a i a , a a , a a o i „Ka i a “ Ka a Ma a o e .[...] e e , i o i o o o a i i o o , o e a a i a a : - Ka „a a i “? Ta e „a a i “?“ (str.51); „ e a o a o o o a „Ka i a “ i o o , e o i o o i , e e e o y a o o o a a o a o Ma o o o e “ (str.52).

Davydovyova satira a komika vyplývá obzvláště z uvádění konkrétních situací a příkladů, které velmi sugestivně, trefně a zábavnou formou podávají představu o podobě a průběhu prověracích zkoušek a míře znalostí a angažovanosti zkoušených.

Satirického efektu Davydovy dociluje i svými autorskými poznámkami i oslovením samotných postav, jimiž do textu zasahuje a oživuje ho tím („H , o o e o o o - a a o , e e e o , e a o , a i , o a o e“, str.5).

Humor je přítomný zejména v první polovině povídky ve vnitřních monologech Paljiných nápadníků, kteří na sebe leckdy nevybíravě reagují („i o a e e a i e a o e a a e i o i e o o , o i x o -o , a , o e e o a a . „ o o a a i i e o o o a o o a , o a e i a a : e o e o „O e a o o e a o x“ (str.9); „ Ma a Ka a o i o o a o a a o o a i e . Ka a o i o a a o i o o i e e e e a o o i i o o o o a.“ (str.35). Tato situace komika je ještě podpořena vulgárními i hanlivě vyznívajícími slovy, která ovšem v Davydovyově podání neprobíhají nepatřlivě, naopak dotvářejí vyhrcované emoce okamžiku.

„ e a a“

Boris Antonenko-Davydov se povídkou „ e a a“ vrací k únorovým revolučním událostem roku 1917 a k m síc m bezprost edn následujícím. Na události nahlíží o ima mladého naivního gymnazisty, který je p izván, aby se jako agitátor ú astnil ob anských shromážd ní a svými výstupy p isp l k širšímu pov domí o myšlenkách a idejích Centrální rady, jejímž cílem byla postupná realizace autonomie Ukrajiny.

Autor se zam uje na první p lrok poznamenaný vlasteneckou euforií a p emřt nými idejemi národnostn smýšlejících Ukrajinc a jejich st et s prozatím neúsp šnými bolševiky.

Názory a p edstavy mladíka, jež je doposud nezatížen realitou, na revolu ní d ní se pozvolna m ní, dostavuje se deziluze a zklamání z metod a praktik, jichž je užíváno k p esv d ení davu a následn k jeho manipulaci.

Kompozice

Vypjaté pouťorové zvraty roku 1917 jsou tená i p edstaveny ich-formovým vyprav em v podob mladého domácího u itele, který provádí tená e d ležitou etapou svého života. Mladík práv dokon il gymnázium a chystá se studovat na vysoké škole

První ást p íb hu je v nována seznámení studenta s Andrijem Osad ym v ervenci roku 1917, který se zni ehonic objeví u dve í rodného Fedorenkova domu a domáhá se vyprav ovy ú asti na zdejší m ítinku („Ta a i a o , a o a a , o o a e i!..Ta a , a o a i, a – o a a o o o o !“, str.95). Mladík je nejprve zmaten náhlým zájmem o svou osobu, svou ú ast však p íslíbí. Ne ekaná popularita, jak ze strany neznámého muže, tak ze strany soused , kte í si nenechali ujít p íjezd automobilu, stroje v té dob velmi vzácného, se vyprav ovi rychle zalíbila.

První Fedorenkova e na dvo e místního cukrovaru se setkala s kladným ohlasem („ a o o o i a e e i e a , e a o a e o i i , [...] . o o o o ? o o o e, i e e a a a.“ (str.101).

V euforii souhlasí se svou další ú astí na obdobném sjezdu. Po incidentu s nezvladatelným davem a po neúsp chu svého druhého národnostn motivovaného

výstupu se mu profese politického agitátora představuje jako vhodný způsob seberealizace a obživy („ a a a , o e e i e o e, i e e e e i a e a i o o i .“ (str.107). Tuto vypjatou situaci prokládá autor Fedorenkovými úvahami nad svým milostným životem, kterými se rozptyluje, aby unikl svému e nickému nezdaru a zpupnému davu alespo v myšlenkách („ i i o o i , a o a H i i i e a i o – o e, a o a o o a .“ (str.107).

Mezitím se ke slovu dostává sám Osad yj a velmi obratnou manipulací nejprve zklidní nespokojený dav a posléze jej zcela obrací na svou stranu. Velmi šikovně prokládá svůj projev nejpodstatnějšími a nejastěji diskutovanými historickými událostmi, které jsou s postupem doby různě prezentovány. Jejich ohlas u prostých lidí je okamžitý. Nebo lidé rádi naslouchají těm, kteří haní despoty a vykořisťovatele nejnižší postavené skupiny obyvatel („ o i, a i, o a i! , o i , e i a a a a , o e o a , o o o , o o, o- o . T O a i o o i o- o a o o a o o i a o o i i o o i o a o . o o e a a a a i o o a a a o a e o i a a o o e o a o a i, o e a a o o i .“ (str.109). Mladý gymnazista se nezmohl na slovo, jen s údivem hleděl na úspěchy svého „učitele“, který si svými báčorkami a nepodloženými historkami zajistil pozornost zpočátku nezvladatelného uskupení („C a o o, o o i o a , o o o e o i o , o o, a e i, o e o a o o a i e e i .“ (str.110). Kromě e nických úspěchů, které jsou nesporné, dosáhl Osad yj i konkrétních výsledků v politické sféře („ o i o a o o o o i o a o i e a o e a o Pa , o a a a a a a i i e a Pa , i a a i i e a .“ (str.111).

Za jinajícího agitátora se zmocnila nespokojenost se svým výkonem před publikem, přemýšlí o smyslu studií na gymnáziu, které mu v reálném životě nepomohlo, o své neschopnosti předit nevd lance, kterým Osad yj bezesporu je. Přesto si bere z Osad ého ponaučení („ o e e O o o? Bi o- o o , o e, a a, a a o e a o, a e a o o i e o- o o i i o o i . T e a e i a . To i e a a „ , a e “, o i o o i e e .“ (str.112). Závist pozvolna mizí a přechází ve vnitřní monology o budoucnosti a smyslu vzdělání.

Mladý student se po prvních zkušenostech s vystupováním na veřejnosti ocitá o samotě s Nasou Fedorivnou, jednou ze svých platonických lásek. Po poáte ním ostychu, kdy se mladík nechává pouze unášet milostnými představami a kdy si „maluje“ budoucnost po boku pitavlivé učitelky, se přestane ovládat a po letmých dotycích, za které se stydí, začne dívku vášnivě líbat („Bo o o a a – e e o a : o , e a , i a a i . e e a a o o o a o o .“ (str.115). Žebříček hodnot se rychle mění, nejdležitější je přítomnost, daný okamžik a dívka zmítající se v jeho náruči. Vše ostatní, schůzky, sjezdy, studium, kariéra, je pomíjivé. Pudové chování vítí nad všemi povanými „dobrymi“ mravy, vychováním, přetvářkou a vystupováním, které se od ní ho vyžaduje.

Dvojice agitátor putuje nejvyužívanější, a také jediným dostupným, hromadným dopravním prostředkem, tedy vlakem, do Charkova. I zde mají lidé okusit „historicko-vzdělávací“ osvětlu v podobě zaručeně pravdivých pohádek o Kateřině II. Cestu lze též hodnotit jako jakousi exkurzi do ukrajinských realit. Kateřina má možnost poznat nezkradenou realitu hromadné dopravy, složení pasažérů, jejich chování, ale i stav dopravního prostředku nebo všudypřítomný chaos („ a a o o i a o o . Bo „ o e a o i i , e o o a : a o a i , a i a , a e a i a a . Ko o o e o i e a e e i i o o o , o e o o o e a i e e i a o .“ (str.127).

Cestu lze též chápat jako prověření povahou Kateřiny. Fedorenko je již přesyčen arogancí a panovností svého druha, přemýšlí dokonce o ukončení spolupráce s nesnesitelným společníkem. Rozladěnému a mírně unavenému Fedorenkovi skýtá únik z reality nepřehledného vlaku psaní veršů a vzpomínky na Nasu Fedorovnu. Rekapituluje hekticky prožitý den. „Ha e o i ´ o a e i , o i i i a o o o a o a a o e o i o – i o o a e o a .“ (str.131).

V Charkově pomalu získávají v tšii a v tšii vliv bolševici, jak je informuje místní telegrafista Ivan Prokopovych Dundas, který oběma zapáleným společníkům přislíbil pomoc při zorganizování ukrajinsky orientovaného shromáždění, a situace se začíná pozvolna komplikovat. Postarší telegrafista se s předem dohodnuté akce snaží vyvléknout, nebo národnostní uvědomění se ve východní části Ukrajiny vytrácí: „ i a o a a i , i i o e o a a o a e , o O a a i i . – a e... o a o o o o ! a a o e e

i o e a a o i o i... - H , o o i a o a o ?“
(str.135).

T etí ást povídky je ukon ena vedlejší d jovou linií, která p íb h p ílíš d jov neposouvá, jejím cílem je spíše poukázat na rozdílné cíle, názory a životní postoje zú astn ných aktér . Fedorenko a Osad yj se snaží rozpolceného a národnostn nevyhran ného telegrafistu Dundu p esv d it v jeho vlastním domácím prost edí o nutnosti uspo ádat setkání s místními lidmi a pozvednout tím národnostní uv dom ní a kulturu odvolávající se na budoucnost jeho d tí. Nejv tší p ekážku nakonec p edstavuje sama telegrafistova žena, protože mužovu ú ast na podez elém mítinku neschvaluje strachujíc se o jeho politickou bezúhonnost.

Trojice se společ n vydává na nádraží, kde má v úmyslu co nejp irozen ji zaujmout kolemjdoucí skupinky cestujících, aniž by vzbudili podez ení všudyp ítomných voják . Se sílcím davem roste i neklid obou e ník , který se ukázal být oprávn ný. Zv tšující se dav p ílákal místní vojenskou jednotku, která s nap tím monitoruje prostor nádraží a posléze oba nebezpe né agitátory vyzývá k p edložení dokument oprav ujících jejich majitele k ve ejnému projevu. Vojáci si vychutnávají po etní p evahu nad ob ma „zachránci národa“ („A o e , - e e o o a a : - o e a o - e o a a !M a a a e „ e“, - e a a „ a e “!.. Ca a a, e o a a a o i, a a a a a o a O a o o, ...“
(str.147).

Po odevzdání svých dokument s falešným razítkem do rukou jednoho z voják by se mohlo zdát, že je osud hlavních protagonist zpe et n. Nervozita se stává nesnesitelnou. Ve vypjaté situaci se však op t projevuje další Osad ého charakteristická vlastnost – riskování. Neváhá vsadit vše na jednu kartu („- a , e a - e , o ...- !- o a o i e e e o a :- a o a a i , „ e a o “! A e a o e. e o a o i , o a o a i a e o o e a ; ...“ (str.150). Ob ma š astlivc m nezbyvá nic jiného než co nejbez etn ji opustit své strategické pozice na zalidn ném nádraží.

Úvodní ást povídky rozehrává d j, p edstavuje seznámení mladého vyprav e s druhou nejd ležit jší postavou p íb hu a abstraktn ji pojednává o vyst ízliv ní mladého lov ka z naivních p edstav a ideál , které mizí s odhalením ne estných a nekorektních praktik využívaných p í manipulaci s davem. První ást lze tedy z kompozi ního hlediska ozna it za statickou bez výrazných d jových zvrát .

Zatímco první a třetí část prezentuje politické události roku 1917 na Ukrajině z pohledu dvojice agitátorů, kteří se snaží přispět k realizaci autonomie Ukrajiny, druhá se zabývá zejména soukromým milostným životem vypravěče, jeho touhami, vášněmi a první platonickou láskou, jimiž je zmítán Fedorenko. Druhou část tedy můžeme považovat za část statickou. Gradacím motivem druhé části je bezesporu okamžik, kdy nad sebou Fedorenko ztratí kontrolu a začne vášnivě líbat svůj ženský idol. Na konci druhé části se ke slovu hlásí další gradací prvek, jež zastupuje vypravěč v jediný zájem, ztracené razítko na dokumentu, který Fedorenka opravoval k výstupu na veřejnosti.

Třetí část pojednává o cestě do Charkova, při níž vypravěč pozbývá posledních zbytků iluzí o svém společníkovi, gradací této části je tedy ostrá výmaha názoru mezi oběma hlavními protagonisty příběhu. Kontrastní prvek k rozepí lze spatřit v opojném milostném snění, jež pomáhá Fedorenkovi překonat zdlouhavou a únavnou cestu v nepřelíném kupé.

Vyústění příběhu je ponecháno závěru povídky, kdy jsou oba agitátoři zadrženi vojenskou jednotkou. Jsou si v domnění trestu, který by následoval, kdyby vojáci odhalili zfalšované razítko na Fedorenkově dokumentu. Gradace je tedy užito i v samém závěru.

První dvě části povídky mají výrazné motivy, které napovídají děj, ale charakterizují do značné míry i hlavní postavu samotnou. V první části je silným motivem automobil, tedy motiv předsídlající nečekanou událost, změnu nebo situaci. Tento motiv je ještě umocněn náhledem samotného vypravěče, v našem případě mladíka, pro kterého se stává už sám výskyt stroje v jinak nudné ulici vzrušujícím zážitkem.

Dalším konkrétním motivem, který se vyskytuje v druhé části, je cop vypravěčovy prozatím platonické lásky, jímž je dotyčný přímo fascinován. Motiv se stává „poznávacím znamením“, charakteristickým rysem dívky a objevuje se i v třetí části vždy, když se mladík na dívku upomene. Druhou a závěrečnou částí pojí motiv razítka. Na konci druhé části Fedorenko zjišťuje ztrátu razítka a nahrazuje ho kopií, kdežto v závěru povídky se stává pasivním pozorovatelem vlastního osudu, nebo se může jen modlit, aby falzifikát neodhalila vojenská jednotka, která je zadržela.

Třetí části povídky takto výrazný motiv chybí. Je to zejména dáno deziluzí a ztrátou důstojného nebo spíše důstojného nadšení a jednání hlavní postavy. Mladík se setkává s nezkrášenou realitou, prvotní nadšení a zanícení se vytrácejí a s nimi i v dějových motivy jednotlivých částí. Jen motiv cesty a putování lze označit za nosný motiv.

Postavy

Personálním ich-formovým vyprávěním, který je v textu fyzicky přítomen, a ústřední postavou v jedné osobě se stává gymnazista a budoucí student vysoké školy Fedorenko, který si přivydělává jako domácí u učitelů a občasně se účastní na akcích „prosvity“, které se konají v jeho rodném okresním městě. Zmínka pro dosud lehce naivního mladíka nastává po seznámení s Andrijem Osadym, jímž se nechá přemluvit ke dráze politického agitátora hájícího zájmy svobodné Ukrajiny. O přemlouvání snad nemůže být ani řeč, nebo nedalo tolik námahy získat na svou stranu studenta ovlivněného únorovou revolucí a následnou euforií šířící se mezi lidmi: „Ca o o, o o o a a ! e e a e i a a i a e o i !.“ (str.103).

Osady využil jednak Fedorenkovy mladické naivity, ale i sebevědomí, které je pro tento výstup značné. Mladík zcela propadl euforickému umu a kouzlu osobnosti Osadého. Propadá po ústřednímu úspěchu a magii davu, ale po svých prvních euforických neúspěších, po poznání pravé Osadého tváře a jeho prvoplánové nepřímé profesionální manipulaci s prostými lidmi přichází prozření. Fedorenko zjistí, že revoluční vize, hesla a sliby nestačí a neobstojí v konfrontaci se skutečností. Fedorenko ztrácí během několika dní, které tráví na národně motivujících sjezdech s protějším Osadym, poslední zbytky dětské naivity, dostává se skepse z přehodněného vlivu a významu nedávné revoluce, z přehnané lidské důvěry („Me e e a o a a: o i a o e e a i a i i o a a o a a a a, , a , o e e e , a o i, o i e o i a, o a a a , i i a ...“ (str.111).

Z počátku oslovuje mladík tená a oslovil „frajerským“ vystupováním, rádoby vtipným vyjadřováním, komentáři a „nadhledem“ pubescenta, se během několika stránek promítá v solidního učníka, který ztrácí své dřívější nadšení pro věci a který si nepřehlídá mladická gesta a vystupování, svůj však tedy de facto tají.

Fedorenkovy fyzické parametry povídky neobsahuje, nebo postava sama je ich-formovým vyprávěním, psychické pochody a vlastnosti postavy jsou velmi dobře itelné především z vlastních úvah, myšlenek a z vlastního vyprávěného jednání. Na vnitřní charakteristiku též působí vliv ostatních postav a okolního světa, který Fedorenkovi strhává masku dětské naivity a ideálů.

Fedorenkovi důstojně sekunduje sám Andrij Osady, který neustále udivuje mladého vyprávěním svým chováním, vystupováním, proslovy, nemluví o slovní zásobě

(„Bi e a i , , a a o a , a a o a i, o, i o e e o a , a e a o a , e e i a . o o a i a o e , a i o a i i o i a o o e o o a o o a e o a i a...“ (str.94).

Osad yj umí obratn manipulovat s davem a využívá k dosažení svých cíl všech dostupných prost edk . Dokáže být též velmi arogantní a panova ný, dokáže se p izp sobit jakékoli situaci i odhadnout lov ka („Bi e o o o , o e a i a e e e , a e o a a a: - e a o o i o o a , a a a a a i . Xo i , - o e a i o e e . B o o o „ e “ o o a a a a , o o , a a , a o a - e , e a i , a e i a o i a i , a , o i .“ (str.129).

Postava Osad ého je jak po fyzické, tak po psychické stránce nejlépe vykreslena. Vyprav v podob mladíka je jeho osobou neustále p ekvapován, udivován. P ehnaný obdiv je postupem asu nahrazen opovržením a nakonec lhosejností („ e a o a o o i o i O a o o , o o o a a a i o i o a e . [...] i o i i o o o i o a .“ , str.102; „A e , o , o a o i i e e o a ? [...] Me e o a a a i , o i , a i , a a ?“ (str.126). Osad ého charakter se nejlépe odráží v jeho jednání, projevech sm ovanými lidu, v soukromých dialozích se svým mladším kolegou a dále v p ímé promluv samotného vyprav e o postav .

Fedorenko a Osad yj p edstavují charakteristickou dvojici založenou áste n na kontrastu, áste n na paralele. Fedorenko se nejprve nev domky pod izuje silné Osad ého osobnosti, posléze se snaží nepodléhat jeho vlivu a ke konci p íb hu se chce od Osad ého praktik a názor úpln distancovat, ovšem obdiv ke schopnému kolegovi se p esto nevytrácí. Fedorenkovo mládí, naivita, d v ivost a ideály kontrastují s Osad ého prot elostí, vychytralostí, životním nadhledem a schopností manipulace.

Opozici v i t mto úst edním a v d ím postavám tvo í starý charkovský telegrafista Ivan Prokopovy Dunda, který se lehce p izp sobuje vrtkavé politické situaci a který se vždy snaží splynout s davem, zásadou je nevy nívat a zbyte n na sebe neupozor ovat. Tak na n ho z pozice vzd lance nazírá mladý vyprav („ e o i i a i i a o i o a . a i a e o o e o o i i e a a o a .“ (str.134).

Po změn politické situace na východě, kde se daří bolševikům, nemá stařík nejmenší chuť spojovat své jméno s jakoukoli aktivitou, která by vzbudila pozornost („He a e e a , a a e: o a , e e o i e , e e i a e ...“ (str.135)). Nakonec svou pomoc obma „národním buditelům“ pislíbí, ovšem v kritický okamžik, kdy na nádraží míří skupina vojáků, z místa prchá. U této postavy je dležitá sociálně-reprezentativní funkce, postava tedy ztělesňuje typický příklad pro mnozího Ukrajince určité doby a sociální skupiny, je protikladem hrdiny, postavou kalkulující a v určité rovině tvoří kontrast k postavě vypravěče a postavě Osaděho.

Poslední výraznou i když vedlejší postavou je bezejmenný voják vojenského útvaru, který zadržel oba dělníky na nádraží a dožadoval se patřičných dokumentů. Svou mocenskou převahu nad obma zadrženými dával ostentativně najevo zdrazujícím vyniknout každému příkazu („e a a e a a e!.. a o a a e o a Pa o e e a x e e a e !..“ [...] „Ha o o a e o a i o o : - B e a o a a , a a ! – M a o a o!..“ (str.146).

Vnější popis postavy je zcela nedležitý, samotný projev vojáka zcela postihuje konstrukci si představy o jeho osobě. Postava má dvojí funkci, reprezentativní, která představuje určitou politickou moc, za druhé má funkci „zrcadlící“ – díky této postavě se zviditelují některé povahové rysy Osaděho i vypravěče.

Ženské postavy jsou autorem přehlíženy, nebo jim je vymezen v povídce jen úzký prostor. Vypravěčova matka není v nově jediný výstupní dialog. Tvoří jen jakousi kulisu pro jednání svého syna a zároveň protiklad k chování mladší generace, kterou reprezentuje její syn („Mi i a e i o i, o a , o o a , i a o o (o a a o a o o i i a a i o i e e o a , o a i o i e a), e a o o o o i a e i o o i a .“ (str.94).

Další ženská postava, Nas a Fedorovna, je pouhým erotickým objektem vypravěčova zájmu. Tená se nesetká s významnými vlastnostmi, s jejími názory, vnitřními pochody, jen s jejím vnějším popisem, který je velmi obsáhlý. Autor se nezaměřuje jen na nejvtěpivější dívky, také mapuje Nastiny gesta a chování. Tená se seznamuje i s dívčinými nedostatky a vadami, které mladík „velkoryse“ přehlíží („Ha e o i a a e e i e a , i e e . Ko a o , o i a , o e o a e o , i o i, o a a a ,

o e o i – e o a a e; e o o o a a o e a e o o i a
o o i “ (str.113)).

Ovšem sama Nas a do p íb hu aktivn zasahuje pouze jedenkrát a to tehdy, když p ichází s nápadem zfalšovat ztracené razítko. V p edstavách a snech mladíka vystupuje dívka mnohokrát.

Ženské postavy zde plní tradi ní funkce matky a milenky (i potenciální milenky, jejíž jedinou funkcí je uspokojit sexuální touhy muže). V tší prostor v p íb hu jim není sv en, nebo se nepohybují v kruzích, kde dominují politické otázky.

Prostor a as

Prostor m žeme v tomto p ípad uchopit jako protiklad interiéru a exteriéru, ale v abstraktním slova smyslu lze na prostor Ukrajiny nahlížet z politického hlediska jako na proukrajinský západ a probolševický východ, který se budou oba agitáto i snažit dobýt.

Za interiér v našem p ípad m žeme považovat Fedorenk v rodný d m v blíže nespecifikovaném okresním m st , který skýtá mladému studentovi zázemí a ze kterého je náhle vylákan do otev ených prostor nám stí, nádraží a dvor , jichž je užito i zneužito k shromaž ování a p esv d ování lidových mas.

I chalupa charkovského telegrafisty p edstavuje typ užitého interiéru, zde ovšem prostor slouží k ukázce rodinných pom r a vztah . Na chalupu m žeme ovšem nahlížet také jako na prototyp místa na východ Ukrajiny, které se snaží naši e níci svými proslovy ovlivnit.

P íkladem exteriéru je za ouzený dv r starého špinavého cukrovaru, ke kterému mladý vyprav nechová práv kladný vztah, ostatn jako k v tšin továren. Chápe je jako nutné zlo, které ni í širé ukrajinské stepi: „ o e a o o e x o o o o a a e a a o e a , o , o a , a o o o e . i i a i i, e e i a a a o e , i i o e o i i a o o , ...“ (str.99). Mladý agitátor tímto sd lením též vyjad uje sv j názor na odv ké snahy ruského impéria p isvojit si tradi ní ukrajinské území. Je zde tedy patrné silné nacionální cít ní, které je velmi typické pro studentovy ve ejné projevy.

asové za azení je v tomto p ípad p esné, což je dáno specifickými politickými událostmi, jež v únoru 1917 zasáhly Ukrajinu a jež vyprav zmi uje hned na za átku

povídky („I o o i e o e o i, ...“ (str.93)). Samotný d j se odehrává b hem n kolika dní, p esný po et nelze s jistotou ur it. Revolu ní nálada je patrná v pr b hu celé povídky, stává se nosným tématem p íb hu.

P írodními podmínkami se vyprav p íliš nezabývá. Jediný náznak vyprav ova zájmu o denní dobu a o po así se objevuje po zdlouhavé cest vlakem („Pa o i i . o o e o e, a e i a i o o o o i a e , e e o o i a [...] : e e e i e o i e o a i o i i. Me i o a, o i o i o, e e i o e o i, i o a ...“ (str.132)). Rozjímání o ranním slunci je nakonec završeno revolu ní nostalgii, zájem o slune ní paprsky se ukáže jako zdánlivý.

Zp sob vypráv ní a styl

Zp sob vypráv ní je vy ešen ich-formovou výpov dí mladíka, jehož styl a jazykový projev se odráží v celkové jazykové výstavb díla. Projev mladého vyprav e p sobí uvoln n , mnohdy upovídán a nevyvážen , ale p esto poutav . Z vyprav ových vnit ních monolog , narážek a vsuvek íší hravost, vtip a jazyková uvoln nost.

Zpo átku neselektuje myšlenky, klade je voln za sebou, aniž by bral v potaz logickou návaznost a d ležitost informací. V úvodu povídky, kdy odjíždí s Osad ym za svou první velkou zkušeností p esv d it svým duchaplným mluveným slovem a d vtipem davu lidí, eší spíše co nejeefektivn jší nástup do automobilu p ed skupinkou zv davých soused , než samotný projev („ i o i o o a e i e a o o i i , i e e i e e a i a a i i o o , a e... T a e e a : i i o o a a o o o e a, a o o i , a e, e e, e a e o . a a i i e o o i o e, e ...“ (str.97)).

Tento stav se objevuje na samém po átku povídky p ed agitátorskými projevy. Po seznámení s Osad ym se mladík v jazykový projev kultivuje, vyprav vlivem revolu ních událostí p ed asn dospívá nebo alespo svou d tskou, potažmo pubescentní, tvá obratn skrývá. Prom na postavy vyprav e je též reflektována výraznou zm nou jazykových prost edk , které používá. Fedorenko si krom vyt íbeného jazyka s množstvím agitátorských výraz , který užívá výhradn p i styku s publikem, osvojí i typické Osad ého klení („Ca o o, o o o a a !“ (str.103)).

Lexikální vrstva díla je zna n rozmanitá. Krom obvyklých rusizm objevujících se p edevším v záv re né fázi povídky, která se odehrává na východ Ukrajině, nalezn ená množství pejorativních výraz , pojmenování i oslovení dopln ných nevybíravým klením: „ o o o o e o a e o ´“, „ a o“, „ i o a,“ (str.137); „ – Ta , a i a i?“ (str.120). Tato negativn zabarvená stránka jazykové vrstvy vychází p evážn z úst sv tem prot elého Osad ého: „A o a a a a Ka e a, a a ! Ta e, e a a , a a a a, o ...“ (str.109).

S kladnými oslovenými se tená setkává pouze ve ve ejných projevech, kdy se Osad yj snaží nastavit lidem svou vlídnou tvá : „ o i, a i, o a i!“ (str.109).

Nelze opomenout ani agita ní lexiku revolu ní („Bi e e o o a i i o a i o i i: ...“ (str.109); „Ko a a e e, o o o a o , i o e a i a a o a i a i e i a , o o o e e a , - e e i e a e e o .“, str.111; „-B i o a i o a e a Pa e e a Ce e a ia !“ (str.146). Spisovná ukrajinština s místy nespisovnou složkou pochopiteln p evažuje.

Dominuje implicitní vyjád ení. Pom r mezi polop ímou a p ímou e í je vyvážen jší než u povídek p edchozích. P ímou e postav lze po syntaktické stránce rozd lit na p edem p íravené a pe liv vystav né agita ní monology vyzna ující se sm lostí a d razem a na mnohdy nesml é osobní dialogy, které jsou nej ast ji prezentovány jedno lenými substantivními v tami a nedokon enými výpov mi: „Ha !..A, o !.. a , Ha .. T ? Ha , a.. e e a o a !“ (str.116).

Upravuje se i vztah ke tená i, ten je mnohem ast ji vtahován do d je a to prost ednictvím p ímého oslovení („O e a a i a. Bi o o o o i i . B i o a e o o.“ (str.131)).

Velmi astým jevem v proslovecích obou e ník je e nická otázka: „ o a i? a a , o a i?..“ (str.109). Oba e níci zám rn užívají 1.osobu plurálu, ímž se otev en hlásí k proletariátu. Cht jí tím zd raznit, že jsou sou ástí d lnické t ídy, jejíž zájmy hodlají bránit a prosazovat.

Hutnost d je vyjad uje Davydovy nej ast ji pomocí vícev tného bezspojkového souv tí („ , a , o a o o o o,“ (str.123)).

Nejvyužíván jšími obraznými prost edky je metonymie („Ha a a i a e o e a o .“, str.129), metafora vyskytující se p evážn u vn jšího popisu osob, personifikace („Me e o i a e o i a i a a i e e o e e a o o i na o o o e e.“, str.131) a hyperbola („ o e e o a o o i o ; o -o o o o ´ o e a, o i e i a e e .“ (str.122)).

„ a i e “

Povídka poukazuje na odlišnou mentalitu, povahové vlastnosti, zvyky a po ádky lidí z r zných kout Evropy. P esn ji e eno Ukrajinc i Rus a Francouze. Psychologickou studii zajiš uje Davydovy ovi kupé oby ejného vlaku, jenž sm uje z Kyjeva do Charkova. Cesta je tedy dostate n dlouhá k analýze povahových rys šarmantního Francouze, prostého vesni ana, soudruha Petrovského, venkovského hubeného strýce v ned lních šatech i dvou upovídáných kyjevských trhovky . R znorodou spole nost dopl uje „ukrajinskými mravy“ oplývající revizor jízdenek.

Kompozice

len ní této povídky je velmi jednoduché, ítá krátký úvod, jímž autor navazuje vztah se tená em („ , a , a o e e i i o- ea i o o , o a o a o a , e o a a a i ?“ (str.153)) a zárove objas uje nezastupitelnou funkci železnice a to nejen na ukrajinském území.

tená se ocitá v pod ízené pozici žáka, jehož se snaží vyprav pou ovat, ten se snaží neustále jakoby stát nad tená em a ochromovat jej svými znalostmi. Vyprav je zárove obdivovatelem pokroku a technických vymožeností doby, zvlášt dopravních prost edk , z nichž nejoblíben jším je vlak. Vlak je dle vyprav e dopravním prost edkem zasluhujícím nehynoucí obdiv a slávu. Patetika též nechybí: „ o i a a i : o a a e a e a a e i !..“ (str.154).

Obecný popis dopravního prost edku se p esouvá ke konkrétní podob jednoho vlakového nádraží, vlaku a nakonec kupé. tená se ocitá mezi sp chajícími cestujícími,

kteří si zaizují poslední drobnosti před odjezdem. Shon na nástupišti ještě podtrhují nádražní hodiny, které znervózují pobíhající pasažéry: „I e i , a e a a o o , a e o o e a a a i .“ (str.155).

Vyprav neustále předjímá divové zvraty, které co chvíli nastanou, čímž bystí tená ovu pozornost („ a o a o o a o e a o K i.“ (str.155)).

Vyprav sleduje své přichozí spolucestující a mimoděk komentuje jejich typický zevnějšek a zjevné povahové rysy. Snaží se otipovat každého z přítomných pasažér.

Na první pohled ho upoutá lépe odněj pán („ o o ´ o a i o o i o i a i“ (str.156)), který s sebou kromě aktovky přináší i první rozepi, jenž vzplane mezi ním a strýcem v nedělních šatech. Svár se týká lístků, jež oba své držitele opravuje k obsazení stejného místa. Strýc nemíní ustoupit a místo si nakonec udržel: „- I ! o e e o e, a o e i e!“ (str.158). Dobře vypadající pán odchází s nepořízenou. Po incidentu se všichni zústačně upokojí a upovídáné trhovkyně rozehrávají dialogy, jež se dají charakterizovat jako snůška banalit a jež slouží ke zkrácení dlouhé chvíle. Ovšem tyto dialogy nejlépe vystihují své nositele („I, a e, o e a e i i e. a a o Ma i Ce e o , a o a e e o a o e o o o o a a a, e a e o i i e. a , a , o o o, a e e i e a a o o a i e e a .“ (str.158).

Vypravě, a nejen jeho, zaujme nový pasažér, jenž budí pozornost svým distinkovaným vystupováním, tak netypickým pro zdejší poměry („A e a o o i e, o e o o o o a a , e e, o i e a i e a , i: i o o i o, e e o a, i a o o o i e e o a : -Pardon, monsieur! Pardon, mademoiselle!.. e e o a , madame!“ (str.161)). Uctivý Francouz, Leo Goldfani, se ihned svou lámanou ukrajinštinou zapojil do rozhovoru. Dojemný příběh o odloučení od své ukrajinské rodiny chytil za srdce a spolu s milým projevem si získává přízeň všech přítomných („ a a i a o e a o o o o i e o i o: i o i o a o o a a o o a e a o o i ...“ (str.163)). Ne však nevraživého a přísného revizora, který označí jízdenku rozrušeného Francouze za falešnou a vypíše mu pokutu. Cizinci se obměkčit nekompromisního kontrolora nepodaří („ e e... e a o a i i ´ o i o . B M o o i i i o i , o o o a , a e i e e i , o o e e o e a .“ (str.67)). Jedná se o politováníhodný omyl, který revizor nehodlá akceptovat. Po objasnění tohoto incidentu s lístkem se

korektní Francouz dožaduje vrácení peněz, což není běžná praxe: „... o i? o i, a a , o e e o a, e a a a i o i e a a ...“ (str.171). Tak se nekonfliktní cizinec seznamuje se zarážejícími poádky, jež vládnu na sovské Ukrajině. Po příjezdu do Charkova čeká milý Francouz, podle úmluvy, na revizora, jenž mu slíbje volný východ z nádraží bez dalších poplatků. Na svůj slib zřejmě zapomíná a nešťastný Leo Goldfani se opět potýká s neochotou a arogancí zaměstnanců železnice. Vyvést cizince z míry se jim již nepodaří („... Ah, Russie! Ah, Russie!..“ (str.176)).

Tomuto hlavnímu příběhu sekundují i další epizody. Jednu z nich tvoří rozhovor mezi trhovkyní z Kyjeva, jež se roziluje nad neodborností a lichvářstvím doktora („Xo e o o , a e a o i e e o o i ! – Ko e o, o e o, - o i a, - o o a o o , e o !“ (str.159)). Další epizodní úlohu sehraává monolog strýce od něhož v nedělní šat, jenž vzpomíná na zážitky na frontě za 1. světové války. A kolik oba příběhy mají za úkol zpomalit děj a ještě více prohloubit povědomí o sovských realitách a nátu místních obyvatel, myšleno ukrajinských, jejich forma se rzní. Zatímco trhovkyně si svým tlacháním pouze krátí čas, aniž by braly na v domí přítomnost spolecestujících, venkovský strýc vypráví svůj příběh z války za účelem zaujmout přítomné publikum.

Postavy

Francouze Lea Goldfaniho lze považovat za postavu ústřední, nebo na sebe odpoátku strhává veškerou pozornost. Galantní cizinec vybojuje ze sovských realit nejen svým povodem, ale hlavně mentalitou a zdvořilým korektním chováním, jenž zdejší lidé zatím postrádají. Leo svým nenuceným vystupováním a galantností p sobí na cestující jako magnet, od kterého nemohou odvrátit svůj zrak. Je pro něj pohádkou, na kterou v reálném životě jen tak nenarazí. Stává se ale také terčem malicherných útoků a nešťastných náhod, za nichž vdělí neznalosti místních poměrů a dá se říci i své naivitě, se kterou přistupuje k řešení nastalých problémů. Ovšem optimizmus a dobrá nálada ho neopouští, na všem hledá cosi pozitivního („... i a , o o o o, o a o , e a a , o x a i , i, o e, i i o a a e e e o o i a o Po i e e e i a a o , a o a o a , o o o o o i a e , - e e e o a a a o „Paris soir“.“ (str.173)).

Autor charakterizuje postavu především prostědnictvím noblesního chování a vystupování, které je patrné z vypravěčských komentářů. Výstižně též popisuje zevnějšku („Tělo, i když oči, i když, i když a a a, i když i když i a i, i když a e“ (str.161)) a užití typického jazyka, který nejlépe představuje povahu postavy. Kombinace francouzštiny, ukrajinštiny a ruštiny působí komickým dojmem, přesto mile a elegantně: „- Pardon, monsieur! Pardon mademoiselle!.. e e o a, madame!“ (str.161).

Druhou postavou, která na sebe upozorňuje, je „e, o o o“ i a i e i i a a e i.“ (str.155). Tato postava se s radostí zapojuje do každého zápatého dialogu a cestu vlakem bere jako vítaný výlet, jenž mu skýtá dostatek možností seznámit se s mnoha lidmi a uplatnit svoji zkušenost, výe nost a historky z mládí, přičemž pozici e níka si velmi užívá.

Postava Lea Goldfaniho vytváří kontrast jednak svým vystupováním a vzhledem, jimiž se odlišuje od ukrajinského osazenstva kupé a jednak vyšším standardem západoevropských předpisů a pravidel, které ostře kontrastují s chaosem a zločiny na ukrajinském území.

Typickou ukrajinskou mentalitu, pohostinnost a přívětivost zastupují cestující, její odvrácenou stranu představuje nekompromisní revizor, jehož odnaučila doba dobrému vychování a vlídnému slovu. Revizor není zvyklý na sebevdomé vystupování a jednání cestujících. Nesnese kritiku i dohadování ze strany pasažérů. Jeho slovo je ve vlaku posvátné a nemenné. Zvyky a pravidla revizor stojí nad zdravým rozumem a právy cestujících. To poznal západoevropskými mravy „zasažený“ Francouz na vlastní kůži. Revizor představuje neindividualizovanou postavu, je tená em vnímána jen z pozice své funkce. Postava působí chladně a odtažitě. Revizor je zproštěn vlastností i konkrétních forem popisu, jeho charakteristika vyplývá jen ze situace, tedy z konfliktu s cizincem.

Ostatní cestující dotváří celistvý obraz ukrajinské společnosti. Každý z nich zastupuje určitou společenskou vrstvu a dohromady tvoří kaleidoskop dobových ukrajinských realit, jež jsou nejlépe patrné z vnějšího popisu postav, mluveným projevem se totiž neprezentují vůbec i velmi sporadicky. Stylným bodem tedy zůstává vnější charakteristika postav a jejich zvyky: „Ha o e e, a i i o – i i e e e i a o, e- e- e a a a o o o . e i a e o, o a o o Xa o a, o a o a o o o a a e o o o o e . e e e

o i a i o i a i, e o, a e a a a, , i [...].
a i – i i e e a . e e – e e : e i e i
, i a e e i o .“ (str.155) Každá z postav je však charakterizována jinými prostředky. Nejméně nápadným pasažérem je postava mlčenlivého statného venkovana, kterého vystihuje zalátaná brašna s jídlem, z níž co chvíli vytahuje domácí proviant, jímž si zpřijemuje dlouhou cestu. Postava je představena pouze komentáři vypravěče.

Kontrastní opozici k málomluvnému venkovanovi tvoří starý vyhublý strýc v nedliných šatech, jenž jediný hrdě vyradí během cesty své jméno: „Ta i a o i o i, o e o a a M a a .“ (str.160). Komunikativní venkovský strýc je představen především svými dialogy s ostatními cestujícími i svými vyprávěními ze života, vypravěč v komentáři není téměř přítomen.

Výraznými postavami jsou i výečné a lakomé kyjevské trhovkyně, jejichž charakteristika je zčásti vykreslena jejich pomlouvanými debatami a zčásti výstižným zhodnocením vypravěče.

Personální vypravěč tentokrát ustupuje do pozadí a je jedním „z davu“, nelze o něm hovořit jako o postavě hlavní. Vypravěč je pouhým pozorovatelem a účastníkem příběhu, nesnaží se být středem vyprávění. Monitoruje dění ve vagonu a předává jen získané informace.

Prostor a čas

Prostor představený v povídce se omezuje na konkrétní vagon jedoucího vlaku, popípadě letný popis nádraží. Popis vagonu není příliš obsáhlý, přesto celkem dostá ujjící a realistický („o a i i a o o„ e o o“ a o e o i e i o“, str.163). Popis nádraží se vytrácí, autor se spíše zaměřuje na vykreslení hysterie davu, která vypuká před odjezdem, prostor zastupují pouze nádražní hodiny, které napomáhají zmatku na peronech. Abstraktnější pojetí prostoru nám nabízí trasa vlaku směřujícího z Kyjeva do Charkova, která ovšem není vypravěčem blíže zmapována.

Ani časové určení se v povídce příliš často nevyskytuje, nejvýše úloha je časová svěřena na začátku povídky, kdy nádražní hodiny odbíjejí poslední minuty do odjezdu vlaku, tehdy se čas zmocnil nejednoho cestujícího. V příběhu povídky ztrácejí cestující pojem času, přestává být pro ně důležitý, nebo nedokáží ovlivnit dobu, za níž je vlak

schopen urazit vzdálenost plánované trasy. Čas se vymyká jejich kontrole. Jsou zcela závislí na vlakovém spojení a jeho možném zpoždění.

Způsob vyprávění a styl

Vyprávěcí prvky komentáře, poznámky i etné promluvy ke tená i neustále přerývají děj, čímž se umocňuje fragmentárnost celého příběhu („Há o o o i i e e i a e e e e o o i a , a e a i e e e e o ...“, str.161). Davydovy experimentuje s formou, ovšem obsah je zcela neoriginální, děj místy zdouhavý, „upovídaný“ a nezajímavý. Děj, dalo by se říci, je postaven pouze na dominantní a výrazné postavě Francouze.

Zmínovat lyrickou složku nebo úvahy v podobě vnitřních monologů je bezpředmětné, protože se v povídce nevyskytují. Děj tvoří dialogy jednotlivých cestujících nebo vyprávěcí komentování a pozorování spolucestujících. Explicitní vyjádření je tedy zcela majoritní.

Lexikální vrstva je tvořena trojicí jazyků: ukrajinštinou, ruštinou a francouzštinou. Spisovná forma ukrajinštiny provází tená e celým příběhem, zatímco ruština se vyskytuje v dialozích a její spisovnost závisí na mluvčím. Z pozice revizora vynívá ruština jako úřední jazyk i jazyk vyšších vrstev. Trhovkyně se zase vyznačuje jakousi směsí hovorové ukrajinštiny, do níž vkládají rusizmy („ e e i , a a o i o a i o e a i a a i o a : a e e a a o i e o o a i a a !“ (str.159). Francouzské výrazy přibírají z úst cizince ozvlášť ujmou, dokreslují jeho postavu a udivují přitom, i když je pro ně francouzština velkou neznámou: „- Merci! Eh bien! – o e o a i a o o o a o a a .“ (str.163).

Obrazných pojmenování je v textu tentokrát poskromnu, metaforou autor nepohrdne při popisu železnice „ , e e i o o i i“ (str.154). Rovinu syntaktickou je třeba zmínit při užití citoslovce v pozici predikátu („- Ba i e ? – K a ! – Ba i e ? – K a !“ (str.165) i při užití bezspojkového souvětí, jež navozuje ruch a shon na nádraží a houštění deště („ a o o e e a , a , a e a , o –a a !..“ (str.154).

Celá povídka se nese v duchu satirického tónu, který se vysmívá dobovým reáliím a proviněnému postavení Ukrajiny v rámci sovětského Ruska. Na nešvary v soudobé komunistické společnosti upozorňuje formou kontrastu, jež zajišťuje postava cizince,

v našem případě Francouze. Davydovy zlehčuje typicky národní ukrajinské symboly i motivy, které jsou v literatuře nesetnkrát omílané a zprofanované („a e e a e i o a , o o i o a e a , i , o e a i a e i e o a ...“ (str.153), právě tyto symboly autor píše nejmenším zlehčuje stejně jako zločiny na Ukrajině.

„K a A e a e o o“¹¹

Úvod povídky je zasazen do autorovy soustavy do oblasti lesů v okolí Dněpru v blízkosti Kyjeva, kde vypravěč, jenž je zároveň obdivovatelem letectví a v deko-technických pokrocích, sleduje „e a i a“. Při pohledu na nebe se mu vybaví příběh o „létajícím Artemovi“ z počátku století („I a a e i o i o o e a a o a i...“, str.44).

Chování i smýšlení, které se vymykalo soudobé normě, bylo okamžitě odsouzeno: „o i e , o e o o i a o a a a i i a e , [...] a a . a o a a , o a , i o a , a i - i- i.“ (str.44). Nejvíce se od ostatních vesničanů odlišoval svým vztahem ke vzdělání, jež mu vzdělání poskytl „...“ (str.44). Z množství informací, které Artem získal četbou knih, ho nejvíce lákaly materiály o životě ptáků. S dosaženými znalostmi se ovšem poltavský „ornitolog“ nespokojil. Rojily se další a další otázky, na které si Artem již nedokázal odpovědět („a e , a a a - e e e , i a e a . I e e a a a a o. Ti a i a , a a o a . o o o a ?..“ (str.46). Jeho zvědavost není ukojena ani rozmluvou s farárem, jehož polovičaté odpovědi se zdají Artemovi nedostačující: „- o o o , A e e , a a o e , a e a a o a e o o a o o o o i.“ (str.46). Uspokojivé závěry prozatím nepřichází a hlavní postava se neustále zmítá v nejistotě vlastních myšlenek.

¹¹ Touto povídkou se detailně zabývá ve své práci O.Melnyk: Postupová práce. Postavy podivínů ve vybraných povídkách ukrajinské literatury 20. let XX. Století. Praha, 2007
 Citace povídky „K a A e a e o o“: A o e o- a o , . K a A e a e o o. K : e a e a o o i e a PCP, 1956.

Filosofické úvahy, které nezapadají do života typického spořádaného rolníka, staví Davydovy do kontrastu s každodenní realitou na vesnici, která hlavní postavu odvádí od jeho zájmu, ale zároveň mu přináší nová zjištění a utvrzuje jej v nutnosti všenárodní osvícení („I e , o a , e o a o a: a o a i i o a, e o e , a o i e – i , o o i, i . [...] Ta o o a o o o , i e a , a i a o a a. Bo o a e i . K a a e, a i a .“ (str.47,48)). Úvahy ústřední postavy zabývající se smyslem lidského v d ní nabývají na d razu a jsou stále po etn ější. Artem v í v nutnost a sílu vzd lání, které je oby ejnému lov ku odep eno („Ti o i o o e i o; i a a o a . A o a e !..“ (str.48)). Srovnává úd l lov ka s ádem p írody, který se mu jeví spravedliv ější („ o a i i i o o , i o o e a , o e e e .“ (str.48)).

Výrazn se na osudu postavy podepíše událost, které je Artem sv ědkem na jarmarku a které do poslední chvíle nem ěže uv ít - mluvící pták („– o a o e a a a o o o i o e .“ (str.51)). Od tohoto okamžiku je jediným Artemovým cílem létat. Set ást zemskou tíhu a plout po modré obloze jako pták. Život ústřední postavy nabývá jasný sm r, Artem se uzavírá do sebe, pracuje na smyslu svého života a vzdaluje se b ěžnému životu ostatních starousedlík . Ovšem zm na chování divného Artema, kterému již nikdo ne ekne jinak než „ e “, se neobešla bez zájmu celé vesnice: „Ka a , o a a o o i , a a , o o o a , o a , A e o o a o e . [...] A i e a a : i .“ (str.50).

Artem se vzdaluje nejen vesni an m, ale i vlastní rodin ě, jež p edstavuje manželka Krystyna se synem Vasylem, kte í jsou též ter em posm chu celé vesnice. Artem p estal plnit své rolnické povinnosti, rodina se ocitala stále ve v tší nouzi, ale Artem se nezajímal o nic, než o sv j sen létat.

Opušt n vlastní rodinou, zavržen celou obcí, nepochopen, ale p ec š asten. I tak lze shrnout záv r života chudého rolníka Artema. Osud hlavní postavy se napl ũje ve stejný okamžik, kdy si splnil sv j životní sen: „Bi e o e i e i, a o a o o e i, o a e i o o i a, i o o o o o e ...“ (str.61).

Postavy

Artem „ e „ je typ postavy, která se nedokáže nebo se nechce za lenit do kolektivu, vybojuje svými vlastnostmi i dovednostmi a neztotožuje se s dobou a životním stylem, do nichž se narodil. Je to typ člověka, který si hájí své zájmy, sny a cíle proti všem, a kolísá v domě tžkostí, které nastanou při jejich plnění, přičemž nebere v potaz zaběhnuté řády, zvyky, obyčejy nebo způsob života. Můžeme na něho nahlížet jako na podivína, člověka s nejmenším zvláštním, jenž nezapadá do obrazu tehdejší společnosti nebo jako na výjimečného jedince, jenž předchází dobu a její možnosti.

Toto chápání hlavní postavy je ovlivněno názorem ostatních vesničanů, nebo právě jejich zorným úhlem je tená i podivín Artem představen („I a i o o, o, o o o o o o a e i, a - a i a e e o, i a o a i o i a a a a a e a e, a o a, e o o a- e o o a!“ (str.44)).

Přes popis Artemových zvláštností, které místní usedlíky nepostávaly udivovat, se Davydovy dostává k vnitřní charakteristice postavy. Artem se neztotožuje s postavením rolníka, chce se vzdělat, mít přístup ke knihám, plnit si své sny a cíle. Snaží se vynívat z davu, odlišovat se svými v domostmi a jinými.

Způsob vyprávění a styl

Pouze krátký úvod je v zasetí ich-formového vyprávění, který se pokračuje v aspektech příběhu samotného Artema „ e o o“. Ich-formový způsob výpovědi je nahrazen erformovou podobou. Děj povídky je přerušován vsuvkami, které tená e informují o vytených znalostech postavy, o jeho filosofujících úvahách přibuznosti zvířat, o nespravedlivé třídě společnosti a lidském v dění vbec. Implicitní vyjádření v podobě úvah hlavní postavy převažuje v první polovině příběhu, druhá část je mnohem důjovnější, ale také plošší, psychologické pochody postavy se vytrácejí. Hlavní postava se uzavírá do sebe a na děj je nahlíženo z pozice v tšiny, která nechce a nedokáže přijmout mezi sebe odlišného jedince. Přímá e je minoritní záležitostí, polopřímá e dominuje.

Davydovy touto povídkou vyjaduje svůj názor na ukrajinskou zaostalost („Ta o o i a o o o, i e a, a i a o a a. Bo o a e i i.“ (str.48)), nevzdělanost širokých vrstev a tříd nerovnost

(„To a o, i o ´ a o o , a i o e, a o e o e a , o a e , [...] o ? Ta e i i e a e ...“, str.48). Poukazuje též na lidskou závist, škodolibost a neochotu v tšiny vymanit se ze stereotyp a každodennosti. Nejvýrazn jší myšlenkou díla je protiklad výrazného jedince, který nem že soupe it s pr m rností davu, ale i nezastupitelná úloha vzd lání („K a a e, a i a a. i a i , o a i i, a o a – e a a !“ (str.48)).

*i*¹² (1932)

„ a Ca a “

Povídka „ a Ca a “ zastupuje soubor povídek i pojednávající o prost edí horník z oblasti Donbasu. Touto vítanou a prot žovanou tématikou se snažil Davydovy zavd it ukrajinskému vládnímu aparátu a zajistit si tak možnost publikovat i v následujících letech vlastní tvorbu. Soubor povídek s hornickou tématikou spat il sv tlo sv ta roku 1932 jako „kompenzace“ sociálního realizmu za p edchozí individualistickou a politicky neangažovanou „mysliveckou poému“ *Ce e I a o a o a*. I p es nátlak i nutnost zpracovat d lnickou tématiku si zachoval Boris Antonenko-Davydovy sv j osobitý rukopis a styl, který se vymyká plytkosti a m lkosti dobových stranických spisovatel .

Životní osudy obou brat í jsou typickou ukázkou obrazu proletá e v literatu e. Oba brat i ztratili otce ve velmi útlém v ku a macecha se o nevlastní potomky p íliš nestarala. Protloukali se jen díky dobrot soused , až do vesnice jednoho dne p ijel lov k z Donbasu a slibujíc jim tu ný výd lek odvezl chlapce s sebou. Chlapci p ijali nabídku s povd kem, nebo vše se jim jevilo jako lepší varianta než být závislý na pomoci cizích lidí i hladov t. Oba brat i plní sv domit svou práci bez ohledu na politické zvraty i katastrofální podmínky v dolech. Svým dol m zasv tili celý život.

¹² Citace z povídky „ a Ca a “: A o e o- a o , . i . K : a o i , 1932.

Davydovy sleduje osudy obou bratří napříč revolučními událostmi po čtrnácti lety, končí rokem 1905 a končí obanskou válkou na Ukrajině, která konečně navrátila uhelné doly do rukou samotných horníků.

Kompozice

Povídka využila retrospektivního postupu vyprávění. Autor uvozuje povídku základními informacemi o hlavních postavách a posléze se vrací v úvodu k strastiplnému dětství obou bratří. Následují části, které pojednávají o nebyvale těžké práci a nezávidníhodném způsobu života horníků, ale i o událostech roku 1905, o obanské válce na Ukrajině a zániku horníků a mechanizaci dolů. Zmiňované události a důležitější historické milníky jsou popisovány spíše na rty, podle jejich dopadu na provoz dolů, nevztahují se na osudy horníků. Život a význam práce ustupuje v povídce do pozadí, ve střední části jsou doly, jejich minulost, přítomnost a především budoucnost.

Silným motivem, který se objevuje v povídce, je úsilí a těžká práce horníků. Na tento motiv je mnohokrát upozorováno stejně jako na nelidské podmínky, ve kterých jsou horníci nuceni pracovat. Hornické prostředí nemá zcela negativní konotaci. Hornická profese je v povídce vykládána jako zaměstnání s prioritním významem, které sice neposkytuje horníkovi optimální pracovní podmínky, ani plat odpovídající vynaložené námaze, přesto si mnozí horníci na dleň prostory zvyknou, která jim přiroste k srdci. Téma dolů a hornického prostředí je nezastupitelný fenomén socialistického realizmu, neboť nemá ve své době tematickou ani kvantitativní konkurenci. Povídka má silný tendenční charakter. Velebí dělnickou třídu a její nezastupitelnou úlohu ve společnosti.

Postavy

Bratři Mychajlo a Ivan jsou vykresleni jako výrazné protiklady, které spojuje stejný osud i kladný vztah k hornické profesi: „M a o – a i , o a i a o , o i i , o i o a i . I a – e o c , a a , a a a a , i .“ (str.25). Konkrétní charakteristiku obou bratří lze pozorovat jen v úvodu povídky, s příchodem do Donbasu se stávají součástí dělnického kolektivu a vytrácí se jejich individualita. Přesto se oba bratři stávají předními představiteli proletářské hornické třídy, jdou předem svým strhujícím pracovním tempem a morálkou, vlastnostmi a povahovými rysy.

Velmi obětavou vedlejší postavu a jedinou ženu mezi horníky na šachtě představuje družstevní kuchařka, která vykonává všechny potřebné ženské práce a která se stává „manželkou“ všech: „Boha i – i o a a, i e o o a, i a“ (str.28). Ovšem její nedostojné a podlébné postavení není v povídce vnímáno jako zneužívání či degradace ženy, ale jako záslužná činnost, nebo i horníci si po celodenní práci zaslouží trochu „rodinného štěstí“.

Prostor a čas

Oba tyto pojmy jsou v povídce velmi úzce vymezeny, zjednodušeny a vlastně i propojeny. Horník v životní prostor tvoří černá špinavá šachta a vlhká zemljanka. Tyto prostory jsou de facto rozděleny podle zažitých a neměnných úkonů horníka, jež se omezují na celodenní vyčerpávající práci a regenerující spánek.

Čas horníci vnímají jen jako noc a denní tmu, časový úsek rozdělený mezi dvanáctihodinovou úpornou práci v šachtě a dvanáctihodinový odpočinek. Denní světlo skoro neznají.

Boris Antonenko-Davydovy se s touto nespočetněkrát omílanou tematikou vypořádal velmi osobitě a vkusně, nebo dokázal spojit vágní téma sociálního realizmu se svým stylem prochnutým typickým osobitým lyrizmem, jenž oživuje jinak vcelku bezduchou a nezajímavou povídku.

II. ASPEKT TÉMATICKÝ

Boris Antonenko-Davydovy navazuje na generaci autorů, kteří se narodili ještě v první polovině 19. století, což znamená, že jim byl vlastní individuální způsob tvorby a s porevoluční realitou se jen velmi těžko smiřovali, mnozí se dokonce odmítali.¹³ Davydovy a celá nastupující generace narozená kolem roku 1900 začala publikovat po oběanské válce, tedy v politicky chaotickém období plném zvrát, které vyžadovalo rychlé zpracování této rozporuplné skutečnosti. Vznikaly tak především drobné prózy a

---

¹³ Tuto generaci zastupuje například C. Baer, E. O. Ševčuk, O. Ševčuk, M. Ševčuk, C. Ševčuk – literární kritik

ry, které byly teprve ve 2. polovině 20. let nahrazeny delšími prozaickými útvary, jakými jsou „ o i “ i román.

Tématika dílů ukrajinských spisovatelů, jejichž tvorba spadá do 20. let 20. století, se samozřejmě odvíjela především od revolučních událostí roku 1917 v Rusku a na Ukrajině a občanské války na Ukrajině, která s ruskými reáliemi roku 1917 bezprostředně souvisí. Zobrazování a zachycování reality, především aktuálních politických i národně-kulturních aspektů ukrajinských dějin, bylo nejčastěji zpracovávaným tématem. Kromě občanské války se spisovatelé zabývali i realitou bezprostředně následující po občanské válce, ale velmi často se také vraceli k podstatným historickým okamžikům, jež zasáhly ukrajinské území. Mezi nejfrekventovanější historické události lze zařadit především rok 1905 a 1. světovou válku. Jednu z krutých „kapitol“ ukrajinských dějin představuje hladomor, který postihl Ukrajinu v letech 1921-23. Ani této tematice se spisovatelé přibližovali ve 20. letech nevyhýbali.

Zatímco díla připomínající vzdálenější historii se potýkala s větší volností zpracování látky, zobrazování tématu hladomoru již vyvolávalo záporné reakce ze strany komunistického režimu, jednalo se o tematiku spíše trpěnou. Na počátku 20. let bylo tvůrčí prostředí relativně „svobodné“, ovšem v průběhu 20. let se postupně zužovaly a rozmanitost témat byla čím dál více oklešována.¹⁴ Spisovatelům začala být některá témata vyloženě doporučována, až se v průběhu let 1928-34 výběr zúžil pouze na budovatelskou tematiku, oslavu socialismu a dělnické třídy. Tomuto údelu nešel ani sám Davydovy, který zpracoval látku z prostředí hornického Donbasu dokonce z „vlastní“ iniciativy, aby si napravil reputaci ideologicky neangažovaného „individualisty“.¹⁵

Tématika Davydovyových děl neoplývá originalitou, dalo by se říci, že kopíruje procentuální zastoupení dobové tematiky. Největší počet svých próz v době občanské války a poválečné skutečnosti, což bylo v té době téměř „terapeutickou nutností“, následuje látka historická a protizhovaná budovatelská tematika¹⁶, nejmenší procentuální zastoupení představují „hladové roky“ 1921-23. Tato témata zpracovaná v

---

¹⁴ Ideologický tlak zde byl již od počátku, což je dobře vidět na povídkách o hladomoru. Žádný autor přišel na Sovětské Ukrajině nesměle přestoupit určité hranice, tzn. nesměle zaznítkritiku režimu, rozdíl je patrný při srovnání spisovatelů ze západní Ukrajiny, například Klym Polišuk, kteří si mohli dovolit vyjádřit své protikomunistické stanovisko a pojmenovat ve svých dílech ostře negativní jevy jako je kanibalismus, zabavování církevního majetku či putování za chlebem na západní Ukrajinu.

¹⁵ Nálepka nebezpečného individualisty mu byla vtisknuta po vydání jeho „myslivecké poémy“

I . Jednalo se o ideologicky a politicky zcela neangažovanou prózu plnou úvah o smrti, aase a smyslu lidské existence.

¹⁶ K napsání jej ale vedl velmi ostrý tlak kritiky, nelze tedy říci, že se jednalo o autorův dobrovolný výběr, jako tomu bylo v případě ostatních próz.

kratších povídkách následně Davydovy zúročil i v rozsáhlé prozaické tvorbě, která je zastoupená „povíستí“ *Če* a nedokončeným románem *Ha a i a i i*.

HISTORICKÁ TÉMATIKA

Se adíme-li Davydovyovy krátké prózy tématicky podle časové posloupnosti, spadají do první skupiny povídek s historickým zaměřením próza „K a i e e“, „e a“ a „a a“. Časově nejvzdálenější látkou je revoluční rok 1905, jenž je zastoupen úsměvnou a částečně autobiografickou povídkou „K a i e e“, v níž autor vzpomíná na své dětství.

Detektivský pohled malého Kolky na nastávající realitu tená i postupně a pozvolně navozuje časové určení pomocí zmínek o rusko-japonské válce, neklidu v Petrohradu i o šíření revolučních nálad do Kolkova rodného Bransku, jež končí krvavým střetem místních zaměstnanců vozovny s carskou setninou. Datace nabývá stále konkrétnější podoby: „M To o a a a o o o a e i K o o . a o i o- o i“ (str.9); „a o a o a a e o o i a o i a e i.“ (str.10); „ , e e a a o o o i o . Ka , o e i e e i, a Mo e e o i, a a , o a i e , a a a i e .“ (str.18); „e a i 1905 o .“ (str.26). Revoluční atmosféra je umocněna tématickými prvky a písněmi. Též motiv praporu jako výrazného symbolu revoluce dotváří vizuální vjemy doby: „

o, i a o o i o a o i a : „o e, a a ...“ Ta o o a a o e e: „B a a , o a , a o a o ! B a a ...“ (str.21); „Ti e o a o , , i o a i i e e .“ (str.37).

První světovou válku Davydovy zpracoval ve dvou prózách nazvaných podle zvířat, jež se účastní děje, v povídkách „e a“ a „a a“. Vojenská tematika vyplývá již z úvodní vety povídky „e a“: „e a o o e .“ (str.138). Další motivy, které informují o válečných realitách první světové války, jsou roztroušeny v celém textu, a se jedná o popis kasáren, transportu vojáků na bojiště, přiblížení frontových událostí i připomenutí konkrétních jmen významných generálů: „B e e i e a i e o a o o a a“ (str.141); „a , o i a i i C o o a, C o e a, a o o a i e o a i i o i , o o e i i, e a i e i a e a a i o o o a?..“ (str.141);

„ a o o i , o e o a o i a a a a o i “ (str.142); „ e a a o o e o o i , o i a i o e i i o i.“ (str.144). Místský obraz války představují hladoví žebrační a opuštěné prázdné ulice: „Ko o e e a o e e i a i a i a i o a a o o o a , e a o a i i“ (str.148). Silná vizuální stránka textu je tvořena typickými vojenskými zvuky jako jsou zvuk polnice, hromní záblesky zbraní nebo rázným vojenským pochodem: „ a i o , a e o a a a e , a o a a a.“ (str.143); „ o o a a a o i ?“ (str.144); „ o a i a o o o ?.. [...] Pa o – i i . I e o o o o a i o : a- a- a... (str.145); „I i o o o i o i i a e a e o i o e : -A - a! A - a!“ (str.155). Ke tenáři je promlouváno v náznacích jakoby nechápavým psím pohledem. Velmi neotěle je Davydovyovo vkládání zvířecího chování do textu se všemi jeho instinkty, chutmi i touhami, čímž dochází k inverzi zavedeného žebříku hodnot. Události, jež postrádají zásadní prioritu, se rázem ocitají na místě ležitých okamžiků příběhu. Ovšem obraz 1. světové války je dostatečně jasný a zřejmý.

I povídka „ a a“ má k tématu 1. světové války. Vypravěč se vyznává ze stesku po svých družích, které ztratil v bojích 1. světové války, a ve vzpomínkách se vrací k válečným bojům na hališské frontě, která ožívá sugestivními zážitky a popisy bitevních scén. Konkretizace sílí „zveřejněním“ nepřítelů a vrcholí vypravěčovým zaazením k pluku a jmenováním poručíka, jenž pluku velí: „ o i a , o e a e o o i i , o o a i “ (str.34); „I a a , a a a i o o a a o a o i a e o i i a e , [...] e A i . T e o e o a a i o i i e i“ (str.35); „ e e o a a o o a Ko o o a : -O a-a !“ (str.35); „ a a 125- o i o o o .“ (str.36); „ o a e e – Hi i“ (str.41). Davydovy zde využívá zvukových a světelných efektů válečných zbraní: „C i a a i i a e , o , a o o , a o i , o a a a a i , o o a a o o a i o i o o i a o o .“ (str.42); „Ko o i a o i e i i , a o o i a o o a o e e , a e a a i a a a i o a e i i.“ (str.42). Vypravěč ze všech válečných událostí vybírá smrt koně, což podle zavedených mýtů není událostí politicky ani historicky nejvýznamnější. Davydovy volí pro

vykreslení první světové války zvláštní perspektivu vidění a v obou případech používá zvláštní, i když každé trochu jiným způsobem.

Povídky, jimiž Davydovy připomíná důležitá ukrajinská historická milníka, se vyznačují výbornou kvalitou a jasností tematiky. Davydovy neabstrahuje, nezastírá „nápodobu“, které přivedou čtenáře k rozpoznání daného tématu.

TÉMATIKA OB ANSKÉ VÁLKY

Tento pomyslný soubor Davydovových povídek tvoří z chronologického hlediska druhou skupinu. Revoluční období předjímají povídky „O i“ a „e a“, které se odehrávají roku 1917, tedy na pomezí obanské války. Na obanskou válku Davydovy nahlíží svými povídkami „Ba o a e o“, „Ko i“, „C o o a“ a „a“ z mnoha úhlů, čímž se mu daří zachytit tuto dobu realisticky, přesvědčivě, nestranně a uceleně.

Prostředí osvoboděného kulturního spolku komicky zobrazené v povídce „O i“ představuje civilní způsob života roku 1917. Autor zlehčuje „přínos“ osvoboděných aktivit, zápalu a patetického opovrhování Ukrajinou národnostně uvdomělých členů spolku: „Ba o o o e, o a a a. o 1917 i! e o a, a e o a a a i e a.“ (str.71); „Ba i a [O o „O i“]: / 1. Ha io a o. 2. Ha io a e o. 3. Ha io a o e o e i.“ (str.73); „a a a o o o i o i e i o a o o o „Ma e“, o-C a o, C a Te e o. [...] e o, o o e C a, a a e, a io a.“ (str.84).

Povídka „e a“ je jakýmsi nahlédnutím do zídka zpracovávané oblasti porevoluční reality, do sféry veřejných politicky angažovaných mýtek a prostě zrusifikované důlnické třídy. Davydovy se zaměřuje na manipulaci a přesvědčování davu, na eufemický um jednotlivých agitátorů: „- K a e a o a a o o e o o a, o o e o o o a.“ (str.101); „M a i! [...] Bi e e o o - a i i o a i o i: / A o a! a i, a a! - I o a o i i o i: / - Ta e i, o i a a K a e a a a e o e i i o i o!“ (str.109); „A e o a - „a“! Bo o a, o a, a i o a o, e a a,“

a a i o O a .“ (str.110); „O a o i e a o o a
Ka e o i a o e e o o „i o o e “, o i e i a a i
i a a a , a- a a, -i i i .“ (str.144).

Ob anská válka ohraničená lety 1917 – 1922 dala spisovatelům množství témat ke zpracování. Ti se zaměřili buď na formování nezávislého státu a politický civilní aspekt války nebo šli válkou cestou a sledovali přecházení armád přes ukrajinské území. Davydovy si vybírá typické konflikty z obanské války tzn. dnikinci versus komunisté, machnovci versus bolševici. S tradičně pojatými povídkami „a“ a „Ba o a e o“ kontrastuje poměrně originální povídka „Ko i“ zvýrazňující roli davu a povídka „C o o a“, která dalece přesahuje hranice dobového zasazení svým nadčasovým významem.

Povídka „Ba o a e o“ je přiblížením rozpolcené psychiky vojáka na stráži, který se zmítá mezi vojenskou hrdostí a zodpovědností milujícího syna a bratra, který s láskou vzpomíná na domov. Povídka je silně lyrizovaná a téma revolučních bojů je zastíněné, náznakové a nevýrazné. Úryvky, jež napomáhají určit téma, se vyskytují sporadicky a převážně na počátku příběhu: „-To a , i e e e e e. Ba a a a – a i o i a i a. B o i o o o a a . e a e o. B a a i...“ (str.64); „o a e a o e i o i : /-... – e o o i !..“ (str.64); „Ha e e i e i i i, a a a i a o a o o i o o e a.“ (str.66); „o o e e i o o : /- B a a Pe o i.../ Ta : i – a a Pe o i! a e o o o o o a “ (str.68).

Velmi krátká a dějově nepříliš bohatá povídka „Ko i“ zkoumá hon brutálních a po smrti dychtících dnikinců na komunistu. Povídka se vyznačuje zkratkovitostí a imperativností výkřiků, jež nejlépe předstírají tená i dobu obanské války. Do textu jsou implantována i konkrétní údaje naznačující rušné období ukrajinských dějin: „e e a o o o i e a o o i a a o o: -Bo-o! e i , e i ... o o , o a ... a e o o e o o o i o a o !..“ (str.55); „Bi – o i !..“ (str.56); „o , a e, e o i i i o i , i e i i.“ (str.60); „- a e , a o i a i, a a o !“ (str.61). Po átek tchto neklidných událostí a jejich následný průběh pro přesnost a tená ovu orientaci autor uvádí: „K o o i. B o o e a ´ a i e 1918 o ... „ a a“. A a a a a i . e o i. K a a o o a. I o .“ (str.58).

Povídka „C o o a“ informuje o civilním životě za obanské války, který je jakýmsi filosofickým diskurzem o soužití pohlaví a smyslu revoluce, následně mapuje kroky dezertéra a nakonec rozkrývá prostředí a praktiky ilegálního odboje snažícího se poškodit vládu diktátora. Na rozdíl od předchozích titulů lze tuto povídku zařadit k delším Davydovovým prózám, jež postrádají náznakovost a slabý syžet. Díky tak odráží revoluční tematiku více tváří: „ a i o i o o, o, o e o a e a i o i, o i o i – a e e o i e.“ (str.9); „- Xa-xa-xa! i o i ! I ea o! Hi, e o o a a o! i o o- a i o !“ (str.10) Hmatatelná válečná realita je pomalu přebývá myšlenkami na dezerci; „O i a i a i e, i i, i a o o i o a o e o e e e a i o.“ (str.22); „Ha i o- a e o e o i o a i a o o o a i, o o a a a e e, o a o o e, i a i i, i i, i –,“ (str.23) členové odbojové skupiny plánují záchranu svých druhů; „- Ko o e a a a o- o e o, o a .A e a o a o e o a e, o o - o i a e a a a a ... Mo e o a e e i o a i.“ (str.28).

Litý stětet mezi politickou povahou machnovců a oslabenou skupinkou rudarmů je v prostorách cukrovaru líčená osmistránková povídka „ a“. Autor seznamuje čtenáře hned na počátku se zápletkou povídky vztahující se opět k tématu obanské války, další indikace jsou rozestýpany napříč textem: „T o e o i a e e o i o . a i o a o a i a o a a e“ (str.45); „ e i o o a a a o i.“ (str.46); „ i a o a a a o e e.“ (str.49); „- Po ! Ma o i i e i... i a a ...“ (str.50); „ i e i e, o, o o a a o i i o i a.“ (str.53).

Téma obanské války Davydovův zvolil především v krátkých úsečných povídkách vyznačujících se téměř absencí děje, nebo naopak jeho hutností, která je kompenzací za zkratkovitost příběhu. Téma ovšem neztrácí nic ze své itelnosti. Kvantitativními parametry vybojuje jen delší povídka „C o o a“, která obsáhla více vrstev revoluční tematiky.

TÉMATIKA HLADOMORU V LETECH 1921-23

Strastiplné ukrajinské reálie hladomoru jsou v Davydovy ov tvorb zastoupeny dv ma krati kými prózami „ a a“ a „ i , i “. Zatímco první povídka vystihuje téma hladu obecn (d j postrádá úst ední postavu) povídka druhá se zam uje na konkrétní osud lov ka, což p sobí daleko tragi t ji, tená s postavou soucítí, vžívá se do její situace.

Motiv hladu v povídce „ a a“ má vícero podob, nevyskytuje se jen ve vykreslení hubených a kostnatých t l. Odráží se v myšlenkách hladov jících postav a jejich snech o jídle i v popisu katastrofální neúrody zap í in né p írodnými podmínkami: „C a a o a o a a X e o i a o a a a a e i o e o o e a o – i a.“ (str.119); „ a a o o i a o o o e e i a o o o a“ (str.119); „...I o o i i a i a, e i a o i ...“ (str.122); „K a o o , a e , i o , i e“ (str.122); „B e i a o o a o o i- / X i a!“ (str.123); „o o o , e o o a , a i e e o, e – a . /- , a ...“ (str.125).

Povídka „ i , i “ se vyzna uje jednotnou podobou hlavní postavy, ale i konkrétní symbolikou hladu. Pirožky a housle p edstavují poslední nad ji a záchranu p ed hladov ním a smrtí syna hlavní postavy: „Ha i [i] o e o i i o o a o e ...“ (str.93); „C a , o a o o a a, a i o a i i o o a i i e e o a i, i o o a o a a a i.“ (str.93); „e o a i i Ko , o o o i e e a a i a i a i a o o...“ (str.94); „C a, o e a, o a a o i a a e o e o a , a o e o o i i ; [...]/ Ko ... i , i ...“ (str.98).

Zatímco Davydovy ova první rta o hladomoru absorbuje tuto tematiku z abstraktních (po así, ro ní období) i ryze konkrétních p íklad (chléb, žito, vyzábélé postavy), rta druhá se zam uje p evážn na konkrétní podobu symbol hladu (pirožky, housle, chléb, léky, nemocný syn).

TÉMATIKA MÍROVÉ REALITY

Roznorodé názory na poválečnou skutečnost se promítají do povídek „Co říci“, „Co říci“, „He o a a a a o a a a“, „T -“ a „ a i e“.

Protiklad novátorského stranicky orientovaného města a tradiční, v ící a antikomunisticky smýšlející vesnice je vykreslen v obsáhlé povídce „Co říci“. Oba tyto rozdíly spojuje postava Palji mající své kořeny na vesnici, ale klonící se k městskému způsobu života. Autor tak do úst postav z města vkládá ideologicky vřené monology i dialogy: „Pa a a a e i a o a - i o o o e a i . [...] Po i e e a , a e e o a i o a e o e, o o a a . [...] i o a a i o a , o e a e e e o o i i o e o e e Be i i“ (str.15). Palja se ještě přiklání k tradičnímu názoru vesnice: „- , „I a“! e e e e, o e a i a - a . Ko e e a i a e a, a o i a, e o e o, i o .“ (str.47). Typičtí představitelé vesnického prostředí se staví vyloženě negativně k rozmáhající se komunistické ideologii: „ o a i o o o o o , o a i i e e e i o , o o o a a o o o i K i“ (str.59); „B e ´ e o, o a , i o o a e i i, i o i e i o “ (str.61); „E o, a a - e a o, i o i , a e o o o o ! He a i o . i o o i i i o o e a!..“ (str.78).

Kritiku komunistických státních úřadů a jejich představitelů činí rozsahem kratší povídka „Co říci“. Příběh je kritikou chamtivosti, mocenských zájmů, arogance a přehnané ctižádostivosti státních úředníků: „- T e a a a , - o a a , - a o , a i, , e a . / Bi a o a a i i a a : / B o i Ko i Ko ´ e . / o e i i e i e , o o a o o i e o a e a o o i a a “ (215); „- a a a a ! i o a o a e e o e a o o a , a a a e ...[...] Ma a e e a !“ (str.226); „ i a o e a o o o o „ o “, „ a a“, i i, o e o o i, o i o o i“ (str.226)

Povídka „He o a a a a o a a a“ je vesnickou obdobou Davydovyovy krátké prózy „Co říci“, neboť zde se tená setkává s kritickým

tónem tentokrát na místní správu, kterou představuje pízemní a nadutý pedseda vesnické rady ochotný udat „pl vesnice“ pro vlastní blaho: „- A - o o a e e ?.. / - a i o o Ce a a e a . Ta a i o?“ (str.129); „Bi o a o e e i o i , i o a, i, o o a Pa , i a o i e a a e . / - H , o o - o - e o i o e . o a a i a : K i e o, a a i e e , o a - o ...“ (str.133).

Povídka „T - “ zabíhá tématicky do období NEPu a ukrajinizace. Tyto zm ny ovšem nehodlá úst ední postava telegrafisty akceptovat a pod izovat se jim: „ o i e e a o o o o a e : / - M , o a i, - a a i a. Te, o o e , - o e o . Ho e o e e a i e a e i „Mo e“! „K o e “ I a i o - o a i a o e e o .“ (str.68); „O e i e, a a o , 52, a - e i , o o i ... I e a , e o e - a e e e I e a i o a , a a , i a - „ o a“.“ (str.74); „ i o (o o o i o i o o i i o i i o) o o o a e i, a a i a e a a .“ (str.80). Vasyl Hryhorovy Husjatynskij představuje typ prostého lov ka, poctivého a sv domitého, nezajímavý typ „šedého“ b žného ú edníka, který se brání všem životním zm nám, a již v politické i duchovní sfé e i zavád ní nových technologií v zam stnání. Ovšem jeho odpor v i novým po ádk m je pouze pasivní a tím pádem neú inný.

Velmi odlišn p sobí ve skupin povídka „ i e “, nebo se nezaobírá žádným konkrétním asovým údobím i nešvarem v porevolu ním komunistickém z ízení. Nahlíží pouze nev ícn o ima udiveného cizince na východoevropské reálie, sov tskou spole nost a její zarážející chování: „ a a i a o e a o o o o i e o i o: i o i o a o o a a o o a e a o o i i o - o a i i a o o „ e o o“ a o e o i e i o - a a a , o a o e a o a .“ (str.163); „- H , a e, monsieur, a e e a i e , o e! A e e e a i e !.. o o a ?..“ (str.166). Francouz nejprve hájí svá práva, ale po zdlouhavém a neefektivním boji se pod izuje kontrolorov autorit , ímž se staví na úrove místních obyvatel: „ e o o a i i o o o e o e o a e a a e .“ (str.170); „ eo o a i i , o i a e . Bi o o o o i o a i o i, o o e a , i e a o o i .“ (str.171).

Je celkem pochopitelné, že představitelé komunistického aparátu mají v jednotlivých povídkách kriticko-satirické zabarvení a mají tedy vesm s negativní konotací, kupodivu se ale též postavy národně udomácelé hájící zájmy národa a státu stávají s „autorovým úšklebkem“ a kýžených ovací za své služby národu se nedokáží. Autor ale přeci jen volí kritiku umírněnou, smílivou a úsměvnou.

TÉMATIKA TENDENCÍ

Velmi nepatří naposobí mezi Davydovy ovými díly sbírka s názvem *i* zastupující protizovanskou budovatelskou tematiku. Povídky jsou sjednoceny zobrazeným prostředím donbaských šachet. Sběrka je prototypem klasických děl, jež vyzdvihují úlohu socialismu, a přece se vymyká tradicí kvalitou, která tomuto typu próz v tšinou chybí. Úvod povídky „*Ca a*“ je názornou ukázkou jak protizovanské tematiky, tak Davydovy ové neotřelé podání látky: „*a i e – Ca a , a e ak e o e o i a a – a Ca a . Ca a a Mí a o i Ca a a I a . Ba o o o o e o o o o o : o e o o a e, o o o o o o o i o i o a a*“ (str.25).

Samostatně stojí povídka „*K a A e a e o o*“, již nelze díky silné individualitě ústřední postavy a absenci určitého dobového aspektu zanedbat. Hlavní postava vybojuje z tehdejší společnosti na vesnici svými smělými plány, v domostmi, touhou po vzdělání, která nepřísluší obyčejnému rolníkovi, i ignorováním dobových norem a nepsaných řádů vesnice: „*B e i A e a a a a a a o i e , o e o o i a o a a a i i a e , [...], a a*“ (str.44); „*i a i , o a i i, a o a – e a a a !*“ (str.48); „*Bi o a e a, i a o i e a o a i a i a , i, a e e i o ´ a o o i, o o a a, e a o i o i*“ (str.57) itelnou neangažovanost díla, která mu byla neustále vytýkána, se Davydovy snažil „napravit“ alespo rolnickým prostředím postavy.

Davydovy se svými povídkami snaží obsáhnout všechny společenské vrstvy a typická dobová prostředí. Ovšem na zobrazovanou skutečnost nahlíží z vícero úhlů, čímž záměrně nabízí perspektivu a dociluje tak pestrého výtvarného a vykreslení doby a jejího charakteru. Prostředí vesnice prolíná s popisem města, válečné zákopy s kupé vlaku, do centra svých děl vkládá vážná témata vztahující se k náboženství, ideologickému hledisku, hladomoru i revoluci. Frustrující látku opouští a vydává se například Ukrajinou vlakem hájit zájmy rodící se Ukrajiny i ohodnotit omezení cizince sovětské realie, nahlíží do kanceláří státních úředníků a kriticky komentuje jejich mocenské zájmy a aroganci. Vyzvedne nezávidníhodnou situaci adového vojáka, člen odbojové skupiny, hladovějící chudiny nebo podivínského rolníka toužícího vyplnit si svůj nerealizovatelný sen. Neopomene upozornit na životní strasti posledního úředníka, ani na zbytečné počinání a zveličenou národní hrdost člen kulturní-osvobodového spolku.

III. STYLOVÝ ASPEKT

V letech 1917 – 1921 se pro uchování množství revolučních a válečných dojmů a nálad využívalo lyrické poezie jako nejvýstižnější a nejrychleji reagující formy, která dokázala uchopit fragmentárnost, úsečnost a rozháranost doby. Nutnost co nejrychleji reagovat na bouřlivá revoluční léta, která se vyznačovala neočekávanými zvraty a nejistými cíli, dovedla spisovatele až ke krátkým prozaickým formám. Po lyrické poezii, která se těšila velké oblibě, tedy hrála významnou roli pro zachycení dojmů právě krátká próza. Dominantní postavení mezi revoluční prózou obsadily básnické prózy, rýmy, etudy, skicové i fragmenty. Nástup prozaických žánrů byl velmi pozvolný a opatrný, a proto lze pozorovat výrazný přechod od lyrické rozevlátosti, útržkovitosti, nebo tendence k přehnané subjektivní dojmovosti. Nelze se ubránit pocitu, že snaha spisovatelů zachytit bezprostřednost okamžiku se negativně podepsala na formální kvalitě děl. První prózy přitom byly jako koncepty i hrubě náry. Touha co nejpevněji a nejautentičtěji převést dojmy na papír i nemožnost navázat na neexistující bohaté literární ukrajinské tradice jsou nejcharakterističtějšími znaky literatury 20. let na Ukrajině stejně. Dalším výrazným rysem doby byla absence zájmu o strukturu, výstavbu díla a techniku zpracování.

Ukrajinská literatura se teprve seznamovala s literární teorií a jejím využitím v praxi, u níž se v budoucnu využívat a zdokonalovat technické parametry spisovatelského umění.

Ukrajínští spisovatelé se nepotýkali s problémem o čem psát, ale jak se látky zhostit. Ukrajinská literární tradice sice existovala, ale byla pro potřeby revoluční doby v mnoha případech nepoužitelná. Kromě hrstky kvalitních a progresivních autorů, jakými byli například M. Kocjubynskij, O. Kobyljanská, L. Ukrajinka a V. Stefanyk, se většina autorů potácela v bludném kruhu tradice a standardních témat, jejichž rozvláčné uchopení dle neodpovídalo tempu doby.

Impresionistická dojmovost mladých impulzivních literátů, která se snažila vystihnout bujarou euforickou revoluční náladu a neoklaně stále se vyvíjející zvraty, se udržela na literární scéně do roku 1925, kdy se jí podařilo ukázat a postupně nahradit rozsáhlejšími žánrovými útvary, jakými byly „povísky“ (Typicky ukrajinský prozaický útvar na pomezí povídky a románu, který upěchuje svou pozici po roce 1925, kdy je „literární trh“ přesycen zkratkovitým obsahem revoluční povídky. Pojem uvádím v závorkách v originále z toho důvodu, že neexistuje v češtině přesný ekvivalent, jenž by obsahl parametry tohoto termínu. *Dám do poznámek*) a román. Poezii 20. let ovládl jednoznačně symbolismus, nejvýraznější a nejrozšířenější styl doby, próza se nerozhodla mezi lyrickým impresionismem a ozvláštněnými formami realizmu. Ojedinelé nebylo ani experimentování s formou a stylem v rámci žánrů.

Davydovyč nebyl stylově vyhraněný, nebyl mu vlastní ani lyrický impresionismus, který probleskuje v některých povídkách, a nepohyboval se ani na hraně experimentu. Sázil se s různorodými formami realizmu, který kombinoval s jinými dobovými styly, s realizmem v různých ozvláštněných podobách, neoromantizmem, romantickým vitalizmem a symbolizmem.

A koli impresionizmu Davydovyč nezastavil svou tvorbu, nesou povídky „Ba o a e o“ a „Koi“ jeho první prozaické sbírky *a o o e i e* (1925) typické znaky tohoto stylu. Povídky pojí dojmovost, druhá role příběhu nebo jeho absence, strohé krátké dialogy, nedostatečnost a zkratkovité vyjádření.

Povídka „a“ je psána v lyricko-impresionistickém duchu. Náznakovitě se snoubí s patetikou revolučních bojů, dramatickými a různými dialogy, jež jsou podtrženy nedostatečnými nebo velmi krátkými větami a výmluvnými citoslovci. To vše je neustále přerušováno růzností bojových scén. Výrazným atributem spojeným s postavami je

nahrazování postavy za jejich části odvu nebo vci, které postavu charakterizují nebo velmi dobře vystihují („o i a o o i e e o a a o a e.“, str.46). Podobné prvky nalezneme i v obou následujících povídkách.

Povídka „Ko i“ je typickým příkladem, kdy je příběh rámován lyrickými pasážemi. Davydovy pozvedl lyrické zobrazení moudré přirody na filozofickou rovinu, vnáší do ní otázky po smyslu občanské války a abstraktní lidské existence.

Romantické pojetí občanské války se objevuje i v povídce „Ba o a e o“. Povídka je krátkou impresionistickou větou bez syžetu. Kompoziční složku ožívují motivy snahu, vtrhu, mrazu a noci. Velmi frekventovaným motivem je v Davydovy tvorbě motiv snahu, lze ho tedy označit za intermotiv. Zastávající myšlenka příběhu spoívá v úvahách o plynutí času a vojákův zodpovědnosti, která je mu svěcená.

Povídky pojištěné erývaností je, opakující se motivy a refrénovitost. Všechny tři prózy se shodují fragmentaritou, epickou neukotveností i myšlenkovou nedokonalostí, což jim dává jakési nářky, prózy s puncem nedokonalosti a nedotaženosti.

Realismus je Davydovy ovým dvorním stylem, ze kterého vychází. V jeho případě nelze hovořit o klasickém realismu, protože její Davydovy ozvláštňuje tu impresionistickými prvky, tu psychologickým i satirickým zabarvením, přesto je stále nejsilnější realistický základ. Cestou ozvláštěného realismu se Antonenko-Davydovy vydává i dále ve svých dílech „C e“ a nedokončené trilogii „Ha a a i i“. V dílech několika výrazných autorů (Davydovy, Pidmohylnyj, Kosynka) „vydal“ ozvláštěný realizmus nejkvalitnější prozaická díla právě v 20. letech.

Do realistické skupiny Davydovy ových děl ozvláštěným psychologickým prvkem spadají jak povídky z první sbírky *a o o e i e e* (1925), mezi něž patří povídky „C o o a“, „a a a“ a „i i“, tak povídky „a a“ a „T -“ ze sbírky *C o o a* (1927). Stylově do této skupiny spadá i povídka „K a A e a e o o“ z téže Davydovy ové sbírky *C a i o o i* (1929).

Pro rozsáhlejší Davydovy ovou povídku „C o o a“ je příznačné kromě realismu oživeného psychologizací postav i lyrické rámování příběhu. Důrazné zpracování syžetu je podtrženo precizním kompozičním pojetím díla. Povídka je doslova nabitá lyrickými motivy a symboly, z nichž některé přebírají roli refrénu, jenž dodává příběhu teskný emotivní tón. Silnou symboliku zajišťují Davydovy ově tvorbě barvy,

jimiž navozuje atmosféru a náladu příběhu. Jeho nejužívanější barevným spektrem jsou ponuré odstíny černé a šedé barvy přecházející k pozitivněji vyznívajícím tónům bílé a žluté. Tmavých barev své palety užívá Davydov obzvláště při vystižení ponuré a nevlídné podzimní atmosféry nejen v této povídce. Dominující barvou této povídky je modrá barva, sám název povídky „Černá o o a“ je odvozen od zabarvení očí hlavní ženské postavy, které se stalo základem refrénu jenž se neustále vyvíjí. Výpovědní hodnota symbolu je ovšem nemenná – čistota a nevinnost postavy. Dalším typickým kompozičním prostředkem autora je retrospektivní přibližování minulosti, ze které si postava vybírá důležité události a momenty, jež ovlivnily její další osudy. Jedná se tedy o prolínání vzpomínek na konkrétní emocionálně vypjaté situace s nostalgickými duševními stavy postavy. Reálný svět je tedy narušován subjektivním viděním ústřední postavy. Líčení bojů postrádá revoluční patetiku a živé naturalistické obrazy, což je zejména zapříčiněno i retrospektivním způsobem vyprávění. Ich-formový vypravěč nestaví do středu děje boje za občanské války, ale dopad doby na jednotlivé postavy. Doba pouze dokresluje příběh, který je v nově nastaveném prostředí událostí.

Téma hladomoru Davydov zpracoval v povídce „Černá o o a“, která postrádá syžet a neopývá ani kompoziční vyčleněností. Hlavním úsilím všech zúčastněných postav je jediný, zahnat utrpení způsobené hladem, hlad se tak stává ústředním motivem. Ani v tomto svém prozaickém díle se autor nevyhýbá refrénovitému opakování nosné informace. Refrén je zde představen opakováním zvuku nedalekého mlýna, který zároveň tvoří kontrast k zesilující intenzitě hladu postav. Dalším specifickým rysem Davydovových próz je záměrná abstrakce a anonymita postav. Jednotlivé postavy jsou pojmenovány určitým kusem jejich odvětví v cí, která postavu vystihuje, čímž Davydov dosahuje osobnosti. K vystižení postupně sílící apatie, bezmoci a ubývání sil postav bylo využito každého z tvůrčích období. Zároveň je se nese v duchu radostného jarního očekávání a končí vyčerpávajícím v podobě velmi nuzné sklizně a ještě skoupější a „lakomější“ zimy. „Schizofrenní“ motiv slunce se zpočátku tváří přátelsky a pohostinně - dává lidem naději na úrodnou sklizeň, ale zároveň jakoby se vysmívalo suchu a trýznivému osudu zbídačů postav. Oproti tomu intermotiv slunce se „dojímá“ bezvýhodnou situací postav, zároveň i zde je patrný jeho nivelující přesah.

Druhou Davydovovou prózou, která se snaží uchovat téma hladomoru pro další generaci, je povídka „Černá o o a“. Její syžet je podstatně ucelenější. Na události je tentokrát nahlíženo konkrétní postavou, kterou lze označit za postavu ústřední. Přesto i postava chudého učitele snažícího se zachránit jediného syna, je

zobrazována pomocí atributů typických pro postavu. Název povídky je zároveň i refrénem lehce obmanutým vývojem děje. Netradiční motiv houslí ústřední postava povyšuje na slávu rodiny, lze tedy motiv označit za určitý způsob personifikace. Uzdravující zvuk houslí a spásné snění tvoří lyrickou složku textu, která je jako jediná balzámem na hladovou realitu. Depresivní ústřední stavy, zoufalá beznadějná a všednost jež se tená i přiblížena Davydovými šedo-erným barevným spektrem, které se ještě znásobí smrtí ústředního nemocného syna. Ústřední příběh je značně příznakový a dezorientující. Zatímco první formový vypravěč informuje tená o ději, ústřední nálada je spíše podzimní, šedá a velmi depresivní. Díky jeho odlišnému vidění reálného světa, které je samozřejmě zapříčineno jeho nuznými životními podmínkami, vyznívá celý rok šedý, monotónní a stále podzimní.

Povídka „Příběh a“ reprezentuje typ Davydovými rámcovanými lyrickým líčením a vyplněným slabým syžetem. Lyrický úvod je nabit vzpomínkami a smutkem podzimního večera. Retrospektivní postup vyprávění přenáší tená do bojů 1. světové války k vypjatému emotivnímu zážitku. Do popředí vypravěčova zájmu se dostává křehký, jenž zastupuje silný motiv příběhu. Zbytečná smrt nevinného zvířete vyvolá u vojáka odpor a nenávisť vůči válečným útrapám, zažehne ale také v jejich těm vyhaslých duších zkomírající plamínek soucitu. Někdy se dokonce ozývá slabý náznakový refrén – ržání koně. Postavy vojáka představují spíše šablonovité typy než individualizované jedince. Příznakový je motiv noci jako časový úsek, která postavu aktivizuje, jak po fyzické tak po psychické stránce.

Sklon k dokonalejšímu syžetu, kompoziční propracovanosti a prohloubení zpracovávané myšlenky děla se projevuje u pozdějších Davydovými próz, mezi něž patří i „Poví“ „Tělo“. Příběh ústředníka předpenzí, který se velmi těžko vypořádává se změnami nastolenými v zamýšlení, je přebit výraznou psychologií postavy, která dominuje celému dělu. Vliv vnějšího prostředí na jednotlivce je tedy v popředí autorova zájmu, nesnaží se zachytit masu, ale konkrétní individuality. Davydovými se distancuje od hodnotícího kritéria, udržuje si objektivní odstup. Realistické popisy a lyrické ústřední úvahy postavy tvoří jádro děla. Lyrické vstupy jsou prezentovány jako únik postavy od nejtěsnější přítomnosti, nebo též jako návrat do poklidné šedé minulosti. Ústřední je příznakový a značně subjektivní, ústředník se uchyluje ke svým spásným vzpomínkám, děla má druhý význam. Duševní rozpoložení ústřední postavy se nejvíce přibližuje šedému nevýraznému podzimu. Důležitým kompozičním prostředkem je rytmické střídání motivů dne a noci. Den je nejsilněji spjat s realitou, s pracovním procesem a každodenností. Dává

ú edníkovi pocit vlastní d ležitosti a životního napln ní, noc je asem vzpomínek a p emítání o smyslu vlastní existence. Zvláštní formu kontrastu lze spat it v samot postaršího ú edníka, a koli je v zam stání i doma obklopen lidmi, což m že symbolizovat neschopnost komunikace s okolím i jeho uzav enost. Er-formový vyprav neuplat uje hodnotící stanovisko, zcela se od p íb hu distancuje. Postava adového ú edníka je charakterizována skrze jeho atribut nepostradatelných brýlí. Zanedbatelná není ani funkce prostoru. D j pohybuující se st ídav mezi interiérem kancelá e a ú edníkova bytu se na konci p íb hu p esune do ruiny domu, který nejlépe vyhovuje pot ebám dezorientovaného a neš astného ú edníka. Zatímco obvodové zdí p sobí ochranně, no ní obloha zajiš uje pot ebný kontakt s realitou a vn jším sv tem. Silným kompozi ním prost edkem je op t Davydovy v intermotiv sn hu, který má nivelující charakter ke konci p íb hu.

Velmi zvláštním dojmem p sobí povídka „K a A e a e o“, která p es neš ední zpracování zapadá do skupiny psychologického realizmu. Syžet již nelze považovat za rozvoln ý, kompozice se postupem d je pomalu rozpadá. Po átek povídky je zasazen do p ítomnosti, kdy se ich-formový vyprav a nadšenec letectví vrací v ase k p íb hu podivína Artema. D j se nejprve nese ve znamení realistických popis , které stále ast ji sklouzávají do lyrické roviny Artemových sn a filozofujících úvah. Centrem p íb hu je výrazná individualita rolníka Artema, který svými podivínskými tužbami a zájmy vzd lávat se aokusit pocit letu vybo uje ze zavedených stereotyp doby a narušuje tím sourodou a celistvou spole nost na vesnici. Rolník Artem p estává vnímat realitu i nechápající a odsuzující pohledy vesni an a zam í se výhradn na spln ní si svého snu, jehož realizace pro n ho kon í tragicky. Artem p íjímá smrt odevzdan a smí en , jeho životní cíl byl nalpn n.

Satiricko-ironickým tónem se vyzna ují povídka „ o i “, „Co i “ a „He o a a a a o a a a“ z první Davydovy ovy prozaické sbírky *a o o e i e* (1925). Opomenout nelze ani v po adí t etí sbírku povídek *C a i o o i* (1929), která obsahuje povídky „ e a a“, „ a i e “ a „C a i o o i “ odpovídající svým charakterem do skupiny oživené satiricko-ironickým tónem.

S jemnou a vcelku úsm vnou kritikou se setkaly snahy osv tového spolku „Prosvita“, která je st edem Davydovy ovy pozornosti a výsm chu v povídce „ o i “. Davydovy se zam il na bezduché „papouškování“ a op ování ukrajinských symbol a nejvýrazn jších atribut , jimiž je „zaplevelena“ celá povídka.

Tém za každým slovem lze narazit na motiv lásky k Ukrajin , který má v povídce desítky podob, od populárního motivu záporože a slavné kozácké doby, přes národní lidové písn , miniaturní symboly v podob zlato-modrých stužek i ukrajinského od vu až po národní pokrmy. Na záv r p ehlídky patetické lásky k vlasti si Davydovy ponechal nejznám jší Šev evk v portrét (idylický obraz kozáctva), v n mž se zbož ovaný spisovatel stylizuje do role kozáka. Smrš nevkusné a um lé ukrajinskosti je završena ochotnickým „prosvitjanským“ divadelním p edstavením, jež se vrací k proslulému hetmanovi Mazepovi. Historická hra se prom ũje v trapnou frašku. Národní moment, patos slavné minulosti i osobnost velkého hetmana jsou p ebity naprostým amatérstvím „herc “. lenové ochtyrské „prosvity“ (Davydovy op t zapojuje autobiografický intermotiv rodného toposu) se neustále utápí v malichernostech, d ležitě dobové události jim však unikají. P esto p sobí snaha, urputnost a zapálenost jednotlivých len tohoto osv tového spolku úsm vn a mile.

„Zakrn lý“ syžet povídky „Co i “ zdárn sekunduje slabé kompozici. Povídka je satirou dobových problém i kritikou sou asných reálií. Davydovy se zam ũje na prost edí okresních pobo ek komunistických ú ad , na praktiky, vysoké cíle a pok ivený charakter jejich povedených zástupc . Nechybí lyrický rámeček, který vytvá í na po átku kontrast mezi výrazným jedincem, p edstavitelem komunistického z ízení, a poulí ním davem p edstavujícím politicky nemotivovanou v tšinu. Lyrická složka je na konci p íb hu zastoupena lhostejnou skupinkou starých vrb, sv dky minulosti, ignorujícími bezskrupulózní chování a intriky doby. D j je vystav n na situa ní komice odrážející chamtivost a touhu po moci. Nejvyšší pozici v hierarchii sov tské spole nosti p edstavuje okresní zásobovací komisa , následuje úlisný podlézavý poslí ek, jež p edstavuje po etnou posluhovavou vrstvu, nejnižší post je sv en bázlivému akovi. Charakteristiky postav dosahuje Davydovy výstižnými krátkými dialogy. Typickým rysem komisa ovy mluvy je suržyk, oživující a komický prost edek, jež prozrazuje p vod osoby. Krátké dialogy plné pejorativních, hovorových a nespisovných výraz dotvá ejí povahové rysy, vzd lání a jednání ú astník rozhovoru. Imperativní rétorika dialog vystihuje charakter doby. Vn jší popis postav je náznakový a neucelený.

Téma komunistických po ádk , jež se snaží vláda implantovat do nezkaženého prost edí sov tské vesnice, lze spat it v povídce „He o a a a a o a a a“ . Davydovy se ovšem prvoplánov nezabývá nejpál iv jšími tématy, ale spíše vykreslením drobných figurek „nepostradatelných“ a „veled ležitých“ státních ú edník , kte í vládnu místním ú ad m. Charakteristiky postav je docíleno vnit ními monology a

hlavně komicky vyznívajícími dialogy postav se satirickým podtextem. Realistické popisy jsou oživeny lyrickou složkou, která se v úvodu povídky zaměřuje na poetické vyznění vesnice, ovšem s nevalným výsledkem, nebo sovětské realie se definitivně podepsaly na jejím kdysi nevinném a tradičním vzhledu. V obou povídkách Antonenko pracuje s utajovanou i neznámou skutečností, která oživuje text a vytváří potěšitelné napětí, díky němuž vyznívají ostatní kompoziční prvky výrazněji.

Davydovyova krátká próza se slabým syžetem „a i e“ je sondou do sovětských realit, jež se odehrává v kupé jedoucího vlaku. Přítomnost jednotlivých cestujících a vypravovačovy komentáře a promluvy ke ženě ještě znásobují fragmentárnost povídky. Děj je tmelen jen epizodní úlohou postavy Francouze, který zastupuje vnější pohled na ukrajinskou společnost a její zavedené podmínky. Ostatní cestující tvoří pestrou mozaiku ukrajinské společnosti, která přibližně kontrastně se západoevropským náhledem šarmantního cizince. Personální vypravovač se stahuje do ústraní a nechává vyniknout charakteru ostatních pasažérů, kteří jsou popisováni vnitřními monology a pozorováním přítomného vypravovače i trefnými dialogy. Určujícím faktorem postav se stává sama mluva, která prozrazuje vzdělání, pohnutky a mnohdy i jejich charakter. Satiricko-ironický tón vyvolává provinční prostředí Ukrajiny, sovětské realie i zaostalost a „nevychovanost“ země. Situační komika je dána Francouzovou ukrajinsko-rusko-francouzskou mluvou, jeho zarážející úslužností, uctivostí a zdvořilostí, která přibližně nepatří němu.

Povídkou „e a a“ přibližně Davydovy ženě do víru bojů za samostatnou Ukrajinu, do období Centrální Rady a veřejných národně motivovaných mítinků, mezi masou zrusifikovaných lidí. Na pozadí těchto událostí autor sleduje dvojici agitátorů propagujících myšlenku samostatné Ukrajiny. Povídka je plná dramatických zvrátů a odboček, které napomáhají obsáhnout a scelit různé úhly pohledu na dobové události. Ich-formový vypravovač, mladý, naivní a snaživý student, tvoří se starším a životem prožitým kolegou Osadym kontrastní dvojici postav. Mladý Fedorenko představuje typ nezkušeného horlivého prosáka, který je závislý na pomoci a podpoře svého domového kolegy. Velmi zdařile je vykreslena atmosféra pouličních mítinků, jejich patetika, důraznost, imperativnost a emotivnost proslovů, ale i schopnost manipulace obou agitátorů, kteří do svých projevů vložili záměrně národně-historický aspekt. Výmluvné je samo pojetí historické epochy Kateřiny II. a jejího milostného života. Jazyk a stylistická stránka ve veřejných projevech obou agitátorů silně kontrastuje s jejich civilním vystupováním a dialogy.

Satiricko-komické „povíste“ vyzní „povíste“ „C a i o o i“ je patrné zvláště v dialogích mezi Paljiným manželem a otcem, kteří zastupují dvojici znepřátelených stran. Politická rovina příběhu a s ní spojené společenské změny jsou odlehlejší komikou a satiricko-ironickým podbarvením tématu, nebo ovidná kritika zůstává, negativní konotace příběhu ke komunistické straně a tolerance i dokonce schvalování náboženské otázky by se neobešlo bez reakce komunistického režimu. Davydovy proto také přivrací důležitost jednotlivých informací. Funkci epizodních událostí vyzdvihuje, zatímco výrazná a nosná dobová témata mají druhořadý význam. Sáhodlouhé až vyerpávající popisy prostředí (především Paljina rodného domu) nebo detailní popisy Paljina vzhledu (oima jejích nápadníků) tak přebíhají a vytlačují aktuální dobové problémy narůstající v příběhu, avšak dále nerozpracované.

Demokratické literární projevy literárních skupin, které se rojily v revolučním období, a jejich individualistické tendence se koncem 20. let přestaly zamlouvat bolševické vládě, která je postupně likvidovala. Záměrem být osekávána tematická rozmanitost i stylové prostředky. Mezi stále útlejší skupinkou trpících literárních stylů se prodrál socialistický realizmus, který své starší a zavedené „soky“ brzy zcela pohltil. Roku 1934 se stal jediným povoleným uskupením Svaz spisovatelů, který šel rukou v ruce s doporučenou tvůrčí metodou socialistického realizmu. „Grafoman bez talentu“ se rodilo jako hubička po dešti, byli považováni za nejlepší autory a předkládáni za vzor ostatním profilujícím se spisovatelům. Ale existovaly i výjimky, které nehodlaly zabývat se ideologicky v rné stylové a tematické podpramenosti. Doba si žádala ideologicky v rnou tematiku vznikajících děl, nejvýše hodnocena byla propagace a oslava komunistické strany a jejích budovatelských zámerů. Klamná reklama proletářského umění se stala pro ukrajinské spisovatele precedentem.

Do této ideologicky zprofanované skupiny lze našťastí zařadit jen jedinou Davydovu sbírku próz *i*. Sbíрка obsahuje ty i povídky „ a o o“, „ x i e a“, „ a o C e e o e e o“ a „ a a a“, jejichž děj je umístěn do hornického prostředí Donbasu. Stylově se Davydovy a se sebezapřením přiklání k socialistickému realizmu, který mu vyloženě jde „proti srsti“, stejně jako stokrát omílaná tematika. Proto do povídek pašuje lehkost své milované lyriky, s níž je bytostně spjat. Vnímavému čtenáři tak neuniknou jeho lyrické popisy dělnických šachet a přelhlého okolí.

Za zvláštní věc lze považovat nechápavý pohled psa na boje 1. světové války v povídce „ e a“ z Davydovy první sbírky *a o o e i e* (1925) i dětsky

naivní a bezelstný náhled na revoluci roku 1905 vystupující z povídky „K a i e e “, jež náleží do sbírky próz *C o o a* (1927). Povídka „ a i e “ z této autorské sbírky *C a i o o i* (1929) rovněž zapadá svérázným pohledem cizince na sovětské realie panující na Ukrajině do této skupiny, a k ní již byla včleněna k realizmu s ironicko-satirickým tónem.

Zvířecí pohled na válečné události v povídce „ e a “ působí ozvlášť ujmou dojmem. Davydovy se bez potřeby jeho popisu okolí vrhá na popis psa Pegase a jeho život u pluku. Přitom i jsou přiblíženy zvířecí smysly, které se snažil ier-formový vypravěč okopírovat od čtyřnohého lena vojenského útvaru. Autor se o jma Pegase se zaměřuje na popis nejbližšího okolí, které má že „o uchat“, vzdálenější prostředí ho nezajímá. Válečné útrapy vidí černobíle, tragiku událostí vnímá až ve chvíli, kdy mu přímo u očí umírá voják-kamarád. Zjednodušené psí vnímání je nejmarkantnější, vzpomíná-li Pegas opuštěn na „hladové“ ulici na „zlaté asy“ u pluku, kde se vždy našlo něco dobrého k jídlu. Šedou přítomnost, kterou tráví ve společnosti žebráků, hodnotí negativně. S nadšením se ke konci příběhu připojuje k pochodu vojáky, kteří mu připomínají staré dobré asy. Pegase nezastaví ani odlišnost vojenských uniforem a písní, které nepoznává. Silný moment povídky tkví právě v manipulaci s časovou rovinou.

Pegas upřednostňuje slavnou vojenskou minulost před žebrovou a nuznou přítomností opomínaje frontové boje a smrt vojáka. Protikladem k Pegasově hodnocení časové osy je epizoda mladého absolventa kurzů rudých velitelů, který se s oslavou minulosti neztotožňuje, naopak budoucnost je tou správnou cestou k lepším zítkům. Davydovy tak relativizuje hodnocení ideového hlediska.

I u další povídky je užito podobného ozvlášť ujmou prostředí, nebo dítě má rovněž jiné priority než dospělý, jehož o jma jsou tradiční události viditelné. Povídka „K a i e e “ prezentuje typ detského vyprávění, pro něhož jsou revoluce atmosféra a stávající zaměření stávkou a ztrátou detského náhledu, který získává především realistické obrysy. Velmi zdařile působí lyrické rámování scén hem zavátých přírodních scénérií a nostalgických vzpomínek. Ich-formový vypravěč se noří do šedých detských let kolem roku 1905. Základní linie příběhu, vyprávěčovo dětství, je obohacováno hravými epizodami (klukovskými hrami, historizujícími vyprávěními, které slyšel). Davydovy si pohrává se symbolem bílé a červené barvy. Bílá je barva detských ideálů, naivní a heričká barva snů a jeho nivelujícího útlumu revolučních bitek, zatímco barva červená symbolizuje revoluci, dynamické tóny revolučních písní, barvu rudých praporů.

Oživující rozměr představují dtská íkadla, odposlouchaná revolu ní hesla i písn , naopak p íb hu nijak nechybí p emíra patosu a dramatických gest. Povídka je vytvo ena na principu protikladu dtského sv ta a sv ta dosp lých. Dtský p ístup ke skute nosti tvo í dominantní složku p íb hu.

IV. TYPY POSTAV

Literární postava zaznamenala ve 20. letech výrazný posun a vývoj. Do roku 1917 se postavy vyzna ovaly nepropracovaností a plochostí psychiky, výraznou diferenciací typ postav a jejich psychickou propracovanost zap í inilo bou livé revolu ní období. Nep ehlednost a chaotí nost doby napomohly k pocitu dezorientace a vyko enosti spisovatel , jež si prošli vále nou zkušeností, a zp eházely jejich dosavadní žeb í ek, nyní již zastaralých a nepoužitelných, hodnot. Výraznou úlohu sehrálo p í formování podoby revolu ních postav národní uv dom ní a otev ená a z ejmá p íslušnost k ukrajinské národnosti, ke které bylo do té doby zna n obtížné se otev en hlásit. Nemenší podíl na tvarování nových typ postav m la i prožitá, skute ná a drsná revolu ní realita, jíž si spisovatelé sami zažili.

Romantické národní vzep tí, brutalita a násilí reality, jakož i hmatatelná nejistota, nap tí a o ekávání, které Ukrajinu ochromily na n kolik let, opadající nad je a sny spojené s nástupem bolševické vlády, ale i p ícházející období NEPu vytvo ily základ pro nové typy hrdin .

V prózách Antonenka-Davydovy e p evažují civilní postavy, které se z cizí v le a iniciativy ocitají v extrémních podmínkách, jež nejsou schopny ovlivnit nebo jimž nejsou schopny elit. Zmítají se mezi ob anskou povinností a subjektivním pocitem št stí. Jedná se veskrze o jednotlivce, na jejichž osudech Davydovy sleduje odraz doby a dobových konflikt . Autor ásto volí jako jedinou d stojnou variantu rozklad osobnosti postav í jejich smrt, nebo záchrana není možná. Postavy jsou ásto rozpolcené, bezradné a zmanipulovatelné, bez vlastního názoru. Nedokáží rozpoznat dobro a zlo v nejisté, ob anskou válkou a revolucí zmítané, dob . Naráží neustále na politické a náboženské konflikty. Hledají ztracenou duševní rovnováhu, své dlouho a hluboko skrývané „já“. V tšinou též utíkají od konfliktní neut šené reality do spásn vyhlížející minulosti a vzpomínají na jednozna né a š astné okamžiky svého života.

Dominantní složkou postav Davydových děl jsou hrdinové bojující za myšlenky revoluce, jež jsou schopní obětí vlastního života pro ideál i ideologii. Konflikt je ponejvíce tvořen erbobílym viděním stětu dvou z nepřátelých stran. Takto vzniká romantický typ hrdiny se zidealizovanými vlastnostmi. Vyzdvížena je hlavně obětí vlastního života i blízké osoby, potlačení vlastních tuh, utrpení a důstojné snášení krutých podmínek i vidina šťastné budoucnosti. Tito hrdinové se vyznačují hrdinové povídky „...“, kde ve středu ní stojí zbylí dva rudoarmějci, kteří, obklíčení pesilou machnovců, volí raději vlastní smrt. Mezi vojenskou hrdostí a spokojeným civilním životem se zmiřuje ústřední postava povídky „Ba... a...“, který umřezá na strážní, čímž dostal svého úkolu bránit cíle revoluce. Tito hrdinové se často v mysli odvrací od válečné reality a ohlíží se za vzpomínkami na domov, mládí a dětství.

Odlíšný náhled na realitu představuje povídka „... a...“ týkající se první světové války, kdy z postojů hrdiny jednoznačně vyplývá negativní přístup k válečné realitě.

Davydovy prohlubuje u svých postav poznamenaných zážitky z oběanské války psychologizaci, pozornost je přesunuta k rozličným fázím obětí, moment obětování přechází do přední dějové linie. Dominantní motiv obětí najdeme v povídce „C... o...“, která přístup bezmezní obětí staví do otázky po jejím smyslu.

Stabilizace po oběanské válce, všední starosti a obnova země zapíinily nástup nových postav. Postavy již neeší ve stejné společenské zájmy, obrací se ke svému nitru, dochází u nich k sebereflexi. Tento typ představuje postava povídky „T...“, dezorientovaný vystrašený obyčejný člověk zmatený novými politickými a společenskými poměry a problémy.

Rozmanité a barevné spektrum Davydových postav doplňuje typ postavy-podivína, jež vystupuje v povídce „K... a...“. Jedná se o člověka s výstředními fantaziemi nepochopenou okolím a s pro rolníka netypickým vzděláním, který touží létat. Ozvláštněné „psí“ vidění je zobrazeno v povídce „... a...“. Tento netradiční pohled na boje první světové války umožňuje mít úhly vidění i perspektivu nazírání. Žebříček lidských hodnot je značně pokroucen.

Velmi slabě propracované a jen letmo načrtnuté postavy často se satirickým zabarvením Davydovy zapojuje do svých krátkých prozaických děl ilustrujících charakteristické společenské jevy doby. Národní hrdost a cítění maloměstských členů kulturního spolku „prosvita“, jež píše z povídky „... o...“ se stírá s arogancí, sobectvím a sedláctvím postav ovlivněných prostým vesnickým prostředím a funkcí, kterou postavy zastávají. Tyto záporné povahové vlastnosti se projevují u ústředních postav

povídce „Co i“ a „He o a a a o a a a“. Mizivý popis postav je nahrazen živými dialogy, které tená i p iblíží povahové vlastnosti, vystupování a charakter v tšinou záporn lad ných stranicky orientovaných postav. Intelligence a kultivovanost t chto postav v tšinou pokulháva za jejich vý e ností, nezmrnou sebest edností a povýšeností. Naopak velmi schopné inteligentní až vychytralé postavy hájící národní zájmy se objevují v povídce „ e a a“.

Specifickou roli kolektivní postavy nabízí povídka „Ko i“, jež zachycuje honzdivo elého davu d nikinc na komunistu. P ízna né je vykreslení davové psychologie a kolektivní vid ní.

Bez psychické hloubky a narutí jakéhokoli popisu se musí též obejít Davydovy ovy postavy trpící hladem. Povídky „ a a“ a „ i , i“ prezentují spíše atributy postav než postavy samotné. Pojmenování postav je tak nahrazeno typickou ástí od vu i v cí náležící postav . Postava je jakoby psychicky prázdná, udržovaná p i život jen živo išnou touhou po jídle i dalších životních pot ebách.

Ženské postavy Davydovy do svých povídek p íliš neobsazuje, což je odrazem doby, která stále stranila mužské ásti populace. Postavy-ženy mají v ukrajinské literatu e druho adou roli matek, manželek i milenek ob tujících se rodin . Do d je v zásad nezasahují. Výjimku tvo í povídka „C o o a“, v níž je odbojá ce San sv ena role hlavní. Rovnocenné postavení zaujímá žena též v povídce „ a a“.

ZÁV R

A kolí byl Boris Antonenko-Davydovy b hem svého života mnohokrát perzekuován, zatýkán a následn v zn n i poslán do vyhnanství, nenajdeme v jeho tvorb zatrpkllost i nenávist v i komunistickému režimu. Samoz ejm je to též výsledkem cenzury, ale p esto Davydovy do svých d l nep enášel extrémn negativní zkušenosti s vládním aparátem. Oproš uje se od svých bolestivých zážitk a rozsv cuje svá díla š astnými autobiografickými vzpomínkami z d tství, jež strávil jak na Ukrajin u prarodi , tak s rodi i v Rusku. Jinak své postavy sleduje v tšinou z povzdálí a vyhýbá se vlastním komentá m a hodnocením. Snaží se o nezú astn né pozorování jednání svých postav.

Jazyk a jazykové prost edky svých d l p izp sobuje zpracovávané látce, typu postavy a jejím vlastnostem, gest m a mimice. Dokáže charakterizovat a dokonale vystihnout povahové rysy, psychologii postav a jejich vnit ní sv t. Kvalitou vykreslení a vystižení postav, jež nebyla ve 20. letech zvykem a ni samoz ejmostí, se Davydovy vymyká norm doby, oproti tomu je Davydovy ova tématika vyložen tradi ní a nevybo uje z dobového standartu. Na programu dne byly revolu ní události a porevolu ní skute nost. Kritika režimu samoz ejm nebyla povolena, bez cenzury se neobešly ani hladové roky 1921-23. Proto také mnozí spisovatelé utíkali do minulosti, kde bylo širší pole p sobnosti a menší tlak režimu. Kone ným výsledkem literárního vývoje konce 20. a po átku 30. let byla tvorba budovatelské tematiky, která minula málokterého protikomunisticky smýšlejícího národn uv dom lého literáta. Davydovy v p ínos do tématické složky spo ívá ve zp sobu jeho uchopení látky. Nahlížel na události z r zných úhl , snažil se obsáhnout všechny vrstvy spole nosti, jejich protikladné názory a postoje. Vybíral si nové a nové náhledy. Nebyl výrazov plochý, um l podat tragiku doby, její satiricko-ironické vyzn ní i její úsm vnou odleh enou kritiku a p esto se nevzdálil realit a reálnosti p íb hu.

Škálu dobových styl Davydovy tém p ehlíží a volí st ední cestu, tzn. dospívá k realistickému ukotvení svého stylu, který pojí s prvky neoromantizmu, symbolizmu i jinými módními styly doby. Ovšem forma ozvláštn ného realizmu Davydovy ovi nejlépe vyhovuje a proto se k ní neustále vrací.

Jak jsem již předstala, Davydovy se snaží obsáhnout všechny složky tehdejší vyhraněné a ideologicky rozvržené společnosti. Zaměřuje se však v tšinou na jednotlivce, jenž se stává zástupcem určité společenské vrstvy nebo nositelem výrazné myšlenky, názoru i přes dělení určité skupiny lidí. Postavy nejsou černobílé, oplývají naopak různou mírou kladných i záporných vlastností. Mění své postoje a názory, což není nijak neobvyklé v proměnlivé, chaotické a nejisté revoluční a porevoluční době. Ústřední postavy nejsou bezchybné, často tak svým rozhodnutím zaplatí vlastním životem, ztrátou blízké osoby i v nejmenším ztrátou svých idejí a víry v celoživotní hodnoty. Davydovyovy postavy tak nepostrádají psychologickou hloubku a vlastní úsudek, přesto se autor někdy uchýlí pro názornější představu k abstrakci, ignoruje jakýkoli popis postavy a povýší jí na typ. Ten pak lépe odráží autorovy záměry vystihnout vlastnosti určité složky společnosti prostřednictvím tohoto typu abstraktní méně postavy.

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila zejména na rozbor děje a na hlavní postavy krátkých próz Borise Antonenka-Davydovy, zařadila jsem povídky do pomyslných, mnou vytvořených, skupin podle tematických a stylových parametrů. Poukázala jsem na Davydovyovy výpovědi a typické znaky jeho próz. Rozhodně však má diplomová práce nevyčerpat všechny důležité aspekty a etapy Davydovyovy tvorby, které by mohly být námětem dalšího zkoumání. Slabým místem mé diplomové práce je bezpochyby nedostatečné zmapování kompoziční složky krátkých próz Borise Antonenka-Davydovy, zanedbatelná míra srovnávacího hlediska a abstrahování od jednotlivých povídek, jež by vedlo k jejich větší propojenosti a ucelenějšímu závěru.

RESUMÉ

Ve své diplomové práci se soustředím na rozbor krátkých próz Borise Antonenka-Davydovye, ukrajinského spisovatele, jehož literární tvorba spadá do první poloviny 20. století. Zaměřuji se konkrétně na Davydovovu prozaickou tvorbu 20. let, jež je poznamenána revolučními zvraty a porevoluční chaotickou realitou.

V úvodu představuji literární proces a dobu, v níž spisovatel tvořil, uvádím chronologicky sled Davydovovy prozaické tvorby a zároveň své diplomové práce. V první kapitole detailně analyzuji jednotlivé povídky, přičemž nejvíce pozornost věnuji ději, který dále rozkládám na dílčí kapitoly, zaměřuji se na jejich nejdůležitější zápletky a výrazné rysy, zkoumám kompoziční složku, postavy, prostorové a časové hledisko, ale též autorov styl, způsob vyprávění a jeho výběr lexikálních a obrazných prostředků. Druhá kapitola se podrobněji zabývá tématy Davydovových povídek. Jeho tvorba z 20. let mapuje historická témata první světové války a rok 1905, občanskou válku a hladomor let 1921-23 a porevoluční realitu. Třetí kapitola se zaměřuje na Davydovův stylový rozsah, jenž nevybojuje z realistických mantinelů. Přesto je jeho tvorba ovlivněna též revolučním impresionismem, neoromantismem i symbolizmem. Čtvrtá kapitola prohlubuje náhled na ústřední postavy Davydovových próz. V závěru shrnuji přínos, cíle a poznatky své diplomové práce.

Svou diplomovou práci jsem se snažila přispět k rozšíření povědomí o Davydovových kratších prózách z 20. let, jež stále stojí ve stínu jeho známější a slavnější románové tvorby. Zdůraznila jsem nejvíce tematický a stylový aspekt díla a zaměřila jsem se též na hledisko postav. Pozornost tedy věnuji formálnímu rysu tvorby a obsahové stránce. Zdůrazňuji též vliv doby, která rozhodně nepůsila výrazným individualistickým a národně-demokratickým projevem a tvůrčímu duchu ideologicky nevyhraněných spisovatelů.

In my diploma I concentrate on the analysis of short stories by Boris Antonenko-Davydovych, the Ukrainian writer, whose works belong to the first half of the 20th century. I especially aim at Davydovych's prozaic works from the 1920s which had been affected by revolution changes and after-revolution-chaotic reality.

First I introduce the literary process and time when the author was active and I chronologically name the sequence of Davydovych's prose. In the first chapter I analyze the single stories at large while focusing on the action that is later divided into partial chapters and focusing on the most important plots and expressive characteristics, I explore the composition issue, the characters themselves, time and space point of view and also the author's style, the method of his narration and his choice of lexical and figurative instruments. The second chapter concerns the topics of Davydovych's stories. His works from the 1920s map the historical topics of the World War I and the year 1905, the civil war and the famine in the years of 1921–23, the after-revolution reality. The third chapter focuses Davydovych's stylistic range that does not divert from realistic mantinels. Though his work is also influenced by revolutionary impressionism, neoromantism and symbolism. The fourth chapter deepens the view of the main characters of Davydovych's prose. In the conclusion I sum up the contribution, the goals and the findings of my diploma work.

I tried to contribute to the expansion of the awareness of Davydovych's short prose from the 1920s that still stand beside the shade of his better-known and more famous prose. I emphasized the thematic and stylistic aspects of the works and focused on the view of the characters, too. I emphasize the formal features of the work and the content. I stress also the influence of the time, which definitely did not favour the strong and national-democratic displays and creative spirit of anti-ideologically orientated writers.

Seznam použité literatury

Primární literatura

- A o e o- a o , . a o o e i e . Xa i - : e a e a o
a , 1925; „C Bo o a“, „ a“, „Ko i“, „Ba o a e o“,
o i“, i , i“, „Co i“, „ a a“,
„He o a a a o a a a“, „ e a“.
- A o e o- a o , . C o o a. Xa i -K : K o i a, 1930; „T -
“, „ a a“.
- A o e o- a o , . C a i o o i . K : e a e a o
a , 1929; C a i o o i“, „ e a a“, „ a i e“.
- A o e o- a o , . i . K : a o i , 1932;
a Ca a“.
- A o e o- a o , . K a A e a e o o. K : e a e a o
o i e a , 1959; „K a A e a e o o“, „K a i e e“.

Sekundární literatura I.

- i e , O.I. i e a o- i a i. K : BX , i o, 1990.
- o , E.B. . I o i a o i e a XX o i . K : i , 1994.
- o , E.B. . 20- o : i e a i i , o e i . K :
, 1991.
- , . - , . . (1917-1927). ,
1928.
- , . XX . , 1997.
- Haman, A.**, Úvod do studia literatury a interpretace díla. Praha: H&H, 1999
- Hodrová, D.**, ...na okraji chaosu.... Praha: Nakladatelství Torst, 2001.
- Hodrová, D.**, Poetika míst. Praha: Nakladatelství a vydavatelství H&H, 1997.
- Hrabák, J.** Literární komparastika. Praha: SPN, 1976.
- Hrabák, J.** Poetika. Praha: eskoslovenský spisovatel, 1977.
- Hrabák, J.** Úvod od teorie literatury. Praha: SPN, 1987.
- Chla ová, T.** Od d tského dynamizmu k symfonii ísel. Diserta ní práce. Praha, 2006.
- Ne asová, V.** Hladomor 1921-23 v ukrajinské drobné próze 20. let. Diplomová práce. Praha, 2004.
- Wellek, R.**, Teorie literatury. Olomouc: Votobia, 1996.

Sekundární literatura II.

- o e , B. e i e e o o . i o, 1989.
- o , . C o a o o o a a o a Antonenko- a o a. e e i ,
1995, .1-2.
- i a o , A. o e a o . Bi a, 1989, .7.
- I a e o, B. C o i i i . i e a a a e a, 1959, 4.8.
- Recenze na sbírku a o o e i e . Xa i -K : e a e a o**
a , 1925.
- Ca e o,** . i e o i , 1925, .8.
- e i , M.** o , 1925, .8.
- Ba e o, B.** e o , 1925, .11-12

C i a e o, O. K a i o , 1925, .33.

P . o e a a a a, 1926, .272, 24.11..

Recenze na „povis “T - .K : a , 1926.

o a . i e o i , 1926, .4.

o , . o e a a a a, 1926, .82, 11.4.